

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
FACULTATEA DE ȘTIINȚE ECONOMICE ȘI GESTIUNEA
AFACERILOR
ȘCOALA DOCTORALĂ ȘTIINȚE ECONOMICE ȘI GESTIUNEA
AFACERILOR

TEZĂ DE DOCTORAT

Coordonator științific:

Prof.univ.dr. Ioan BĂTRÂNCEA

Doctorand:

Andrada Diana POP

Cluj-Napoca

2020

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
FACULTATEA DE ȘTIINȚE ECONOMICE ȘI GESTIUNEA
AFACERILOR
ȘCOALA DOCTORALĂ ȘTIINȚE ECONOMICE ȘI GESTIUNEA
AFACERILOR

MODALITĂȚI DE ANALIZĂ A ALOCĂRII ȘI UTILIZĂRII
FONDURILOR EUROPENE
ÎN ECONOMIA ROMÂNEASCĂ

Coordonator științific:

Prof.univ.dr. Ioan BĂTRÂNCEA

Doctorand:

Andrada Diana POP

Cluj-Napoca

2020

Cuprins	
Introducere	1
CAPITOLUL 1. POLITICA DE COEZIUNE – CADRUL DE REGLEMENTARE AL COMISIEI EUROPENE	6
1.1. Punct de pornire	6
1.2. Bazele cadrului legal	8
1.3. Definirea Politicii de Coeziune.....	11
1.4. Uniunea Monetară	14
1.5. Extinderea granițelor Uniunii Europene.....	15
1.6. Criza financiară.....	18
CAPITOLUL 2. FONDURILE STRUCTURALE ÎN ROMÂNIA	22
2.1. Programele Operaționale aferente perioadei 2007-2013	22
2.2. Programele Operaționale aferente perioadei 2014-2020	34
2.3. Analiză generală a statusului perioadelor de programare.....	36
2.4. Studiu de caz: Impactul finanțării europene asupra PIB-ului Statelor Membre (<i>contribuție proprie</i>)	43
CAPITOLUL 3. ANALIZA FINANCIARĂ – METODĂ ÎN EVALUAREA UTILIZĂRII FONDURILOR STRUCTURALE	54
3.1. Aspecte privind analiza financiară	54
3.2. Definirea diagnosticului financiar	55
3.3. Sursele de informație ale analizei financiare	59
3.4. Metodologia analizei financiare	63
3.5. Procesul analizei financiare	66
3.6. Studiu de caz – influența fondurilor structurale în contextul crizei financiare (<i>contribuție proprie</i>)	68
3.7. Studiu de caz – influența fondurilor structurale asupra contribuțiilor sociale (<i>contribuție proprie</i>)	74
CAPITOLUL 4. ANALIZA COST-BENEFICIU – METODĂ ÎN EVALUAREA UTILIZĂRII FONDURILOR STRUCTURALE	83
4.1. Definirea conceptului de analiză cost-beneficiu.....	83
4.2. Principiile analizei cost-beneficiu	83
4.3. Perspectiva Uniunii Europene asupra analizei cost-beneficiu.....	88
4.4. Studiu de caz – Clasificarea regiunilor de dezvoltare a României în cadrul indicelui de competitivitate regională (<i>contribuție proprie parțială</i>)	90
CAPITOLUL 5. ALTE METODE DE EVALUARE A FONDURILOR STRUCTURALE	103

5.1. Scurtă istorie a evaluării	103
5.2. Evaluarea proiectelor, programelor și a strategiilor	110
5.2.1. Evaluarea unui proiect	110
5.2.2. Evaluarea unui program	111
5.2.3. Evaluarea strategiei	111
5.3. Metodele de evaluare utilizate frecvent	113
5.3.1. Sondajul de opinie.....	113
5.3.2. Studiul de caz	113
5.3.3. Modele macroeconomice	114
5.3.4. Analiza intrărilor și a ieșirilor	119
5.3.5. Analiza cost-eficacitate	119
5.3.6. Analiza multicriterială	119
5.3.7. Alte metode de evaluare.....	120
CAPITOLUL 6. ANALIZA IMPACTULUI FINANȚĂRILOR NERAMBUR-	
SABILE DIN FONDURI EUROPENE ASUPRA ECONOMIEI NAȚIONALE –	
<i>CONTRIBUȚIE PROPRIE</i>	122
6.1. Analiză din perspectivă econometrică a impactului finanțării europene în România.....	125
6.2. Anchetă pentru evaluarea impactului obiectivelor politicii de coeziune.....	127
CONCLUZII ȘI PROPUNERI.....	154
Bibliografie	159
Anexe.....	164

Listă abrevieri

EUROSTAT	Biroul de Statistică al Uniunii Europene
FC	Fondul de Coeziune
FEDR	Fondul European de Dezvoltare Regională
FSC	Fondurile Structurale și de Coeziune
FSE	Fondul Social European
IMM	Întreprinderi mici și mijlocii
OECD	Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
ONG	Organizație Non-Guvernamentală
PIB	Produsul Intern Brut
PNDR	Programul Național de Dezvoltare Rurală
PO	Programe Operaționale
PO AT	Programul Operațional Asistență Tehnică
PO DCA	Programul Operațional Dezvoltarea Capacității Administrative
PO R	Programul Operațional Regional
POC	Programul Operațional Competitivitate
POCA	Programul Operațional Capacitate Administrativă
POCU	Programul Operațional Capital Uman
POIM	Programul Operațional Infrastructură Mare
POP	Programul Operațional pentru Pescuit
POPAM	Programul Operațional pentru Pescuit și Afaceri Maritime
POS CCE	Programul Operațional Sectorial Creșterea Competitivității Economice
POS DRU	Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane
POS M	Programul Operațional Sectorial Mediu
POS T	Programul Operațional Sectorial Transport
UE	Uniunea Europeană
SMIS	Sistemul Informatic Unic de Management

Listă tabele

Tabel 1.5. 1	Comparație între obiectivele din perioada 2000-2006 și 2007-2013.....	17
Tabel 2.3. 1	Sume alocate programelor operaționale (mld. euro)	37
Tabel 2.3. 2	Principalele diferențe între cele două etape de finanțare	38
Tabel 2.4. 1	Date statistice ale valorilor analizate	47
Tabel 3.6. 1	Statistică teritorială a regiunii de Nord-Vest	69
Tabel 3.6. 2	Analiză statistică descriptivă	70
Tabel 3.6. 3	Statistică teritorială a județului Satu Mare.....	71
Tabel 3.6. 4	Analiză statistică descriptivă	71
Tabel 3.7. 1	Situația finanțării proiectelor în regiunea de Nord-Vest 2007-2016	77
Tabel 3.7. 2	Situația finanțării în județ pe programe operaționale 2007-2016	78
Tabel 3.7. 3	Valoarea proiectelor.....	79
Tabel 3.7. 4	Evoluția cifrei de afaceri.....	80
Tabel 3.7. 5	Evoluția contribuțiilor salariale	80
Tabel 4.4. 1	Regiunea de Nord-Vest a României.....	94
Tabel 4.4. 2	Regiunea de Centru a României	95
Tabel 4.4. 3	Regiunea Nord-Est a României	95
Tabel 4.4. 4	Regiunea Sud-Est a României	96
Tabel 4.4. 5	Regiunea Munteniei de Sud a României.....	97
Tabel 4.4. 6	Regiunea București-Ilfov a României.....	97
Tabel 4.4. 7	Regiunea de Sud-Vest Oltenia a României	98
Tabel 4.4. 8	Regiunea de Vest a României	99
Tabel 4.4. 9	Regiunea Stockholm din Suedia	99
Tabel 4.4.10	Clasarea regiunilor din România	100
Tabel 5.1. 1	Evoluția perspectivelor asupra evaluării fondurilor structurale.....	106
Tabel 5.2.3. 1	Metode de evaluare în funcție de nivelul instituțional.....	112
Tabel 6.2. 1	Lipsa valorilor.....	141
Tabel 6.2. 2	Outliers Q5.....	142
Tabel 6.2. 3	Outliers Q17.....	143
Tabel 6.2. 4	Testul Kolmogorov-Smirnov pentru variabilele cu scală	144
Tabel 6.2. 5	Rezultatele testelor.....	147

Listă grafice

Grafic 1.3. 1 Cele cinci reguli de bază ale reformei	12
Grafic 1.3. 2 Cele cinci obiective prioritare ale reformei	13
Grafic 1.5. 1 Obiectivele în contextul extinderii.....	16
Grafic 2.3. 1 Sume alocate programelor operaționale (mld. euro)	37
Grafic 2.3. 2 Rata de absorbție aferentă perioadei 2007-2013 la 31 martie 2017	39
Grafic 2.3. 3 Rata de absorbție aferentă perioadei 2014-2020 la 31 decembrie 2019.	40
Grafic 2.3. 4 Clasamentul Statelor Membre în funcție de rata absorbției la 31 decembrie 2019.....	42
Grafic 3.7. 1 Evoluția contribuțiilor sociale pe aspecte legate de muncă	76
Grafic 6.2. 1 Rata accesării serviciilor de consultanță.....	130
Grafic 6.2. 2 Cauzele neaprobării proiectelor	131
Grafic 6.2. 3 Rata accesării produselor bancare	132
Grafic 6.2. 4 Situații care determină accesarea produselor bancare	133
Grafic 6.2. 5 Evoluția accesării fondurilor UE din perioada 2014-2020 față de 2007-2020.....	134
Grafic 6.2. 6 Rata rezilierii contractelor	138
Grafic 6.2. 7 Motivul rezilierii contractelor	139
Grafic 6.2. 8 Cunoașterea procedurilor de finanțare	140

Listă figuri

Figura 2.3. 1 Stadiul contractelor semnate pe județe la data de 31 decembrie 2019 ...	41
Figura 5.3.3. 1 Modelul E3ME	118
Figura 6.2. 1 Boxplot outliers Q5	142
Figura 6.2. 2 Boxplot outliers Q17	143

Introducere

Intrarea României în Uniunea Europeană, în 1 ianuarie 2007, a permis țării noastre să adere la valorile unei comunități formate din țări solide cu principii și legislație stabilă. Aderarea la Uniunea Europeană a fost un scop bine determinat al României și nu a fost impus din afară. Principiul potrivit căruia România a decis să adere la Uniunea Europeană este acela că nu există o țară mai bogată sau mai săracă, un stat mai tare sau mai slab. Această regulă a stat la baza acceptării principiilor Uniunii Europene chiar dacă în decursul unui deceniu de la aderare unele țări au resimțit diferit această egalitate.

Rolul Fondurilor Structurale și de Coeziune îl constituie eliminarea diferențelor de dezvoltare dintre statele membre ale Uniunii Europene. Obiectivul principal al acestor fonduri este armonizarea dezvoltării tuturor statelor membre.

Absorbția fondurilor structurale și de coeziune de către fiecare țară are implicații pozitive asupra dezvoltării economice. Este de notorietate faptul că țările europene care au absorbit un volum mare de fonduri au și un ritm crescut al dezvoltării economice.

Semnificativ este faptul că fondurile europene nu sunt destinate beneficiarilor fără bani. Este necesară o cofinanțare din partea beneficiarului pentru a realiza proiectele propuse. În același timp, fondurile europene, se referă la o dezvoltare pe termen mediu și lung și nu reprezintă o situație de urgență. Fondurile europene au ca sursa fonduri publice și sunt destinate dezvoltării țărilor care au aderat la Uniunea Europeană.

La o analiză sumară a utilizării fondurilor europene în perioada 2007-2013, prelungită până în 2016, constatăm că țara noastră nu a exploatat la maxim utilizarea acestor fonduri, sume importante au rămas neutilizate. Dintre cauzele neutilizării acestor fonduri menționăm:

- modul defectuos de întocmire a cererilor de finanțare;
- birocrăția excesivă în evaluarea și analiza cererilor de finanțare;
- experiența în formare a consultanților în elaborarea proiectelor finanțate din fonduri europene.

Au fost constatate bariere în derularea proiectelor finanțate din fonduri nerambursabile. Acestea se referă la durata nejustificat de mare a perioadei de evaluare a proiectelor precum și la solicitarea unor documente care nu sunt implicit necesare derulării proiectului. De cele mai multe ori aceste bariere sunt artificiale și ele pot fi eliminate.

Referitor la perioada de programare curentă, 2014-2020, pe baza analizelor preliminare putem afirma faptul că o mare parte din dificultățile întâmpinate în perioada anterioară cu privire la gestionarea resurselor financiare nerambursabile regăsim în mod frecvente aceleași probleme.

Termenul prelungit în mod nejustificat în care au fost rambursate sumele solicitate de către beneficiarii proiectelor a dus în numeroase cazuri la incapacitatea continuării derulării proiectelor. Beneficiarii nu au avut sursele financiare proprii necesare derulării proiectelor în compensație pentru sumele nerambursate la scadență.

În derularea oricărui proces economic, inclusiv a proiectelor finanțate din fonduri europene, un rol determinant îl are respectarea unui flux de încasări și plăți. Astfel întârzierea încasărilor determină devieri semnificative de la desfășurarea normală a procesului economic. Această situație s-a manifestat în multe cazuri în cadrul finanțărilor europene când beneficiarii au resimțit efectiv un blocaj financiar. Acest blocaj a condus, în unele cazuri, la nefinalizarea proiectului.

Analiza impactului utilizării fondurilor europene asupra profitului realizat de beneficiari este greu de realizat. Nu poate fi cuantificat cu acuratețe efectul utilizării acestor fonduri din cauza faptului că ele sunt utilizate în ansamblul procesului economic al beneficiarilor. Efectul pozitiv al investițiilor finanțate din fonduri nerambursabile poate fi diminuat de către alți factori, precum factorul uman, legislația sau inflația.

Obiectivul general al temei de cercetare este evaluarea impactului finanțării nerambursabile a proiectelor asupra dezvoltării economice a României.

Scopul cercetării este identificarea utilității fondurilor europene asupra dezvoltării economiei românești și elaborarea unor recomandări în vederea creșterii gradului de absorbție a acestor fonduri.

Obiectivele specifice ale cercetării sunt:

- identificarea specificului politicii de coeziune;
- aplicabilitatea politicii de coeziune;
- identificarea rolului agenților economici în sustenabilitatea proiectelor finanțate din fonduri nerambursabile;
- analiza gradului de atragere a resurselor financiare nerambursabile ale UE în țara noastră;
- identificarea impactului utilizării fondurilor europene nerambursabile asupra dezvoltării economice.

Lucrarea de față este structurată șase capitole care se completează cu introducerea, concluziile și bibliografia.

Primul capitol se referă la *Politica de Coeziune*, cadrul de reglementare al Comisiei Europene. În acest capitol am prezentat evoluția politicii de coeziune și necesitatea acesteia. Totodată am trecut în revistă cele mai importante reforme asupra cadrului legal care stă la baza politicii de coeziune, împreună cu viziunea asupra modificărilor din prisma Uniunii Monetare, extinderii granițelor Uniunii Europene și a crizei financiare.

Al doilea capitol prezintă *Fondurile structurale din România*. În acest sens am menționat structura programelor operaționale din perioada 2007-2013 și perioada 2014-2020. De asemenea, am realizat o analiză generală și comparativă asupra performanței acestora. La finalul acestui capitol am prezentat un studiu de caz referitor la impactul finanțării europene asupra produsului intern brut al Statelor Membre.

Capitolul trei, *Analiza financiară, metodă în evaluarea utilizării fondurilor structurale*, propune aspecte teoretice și practice cu privire la modul în care metodologia analizei financiare poate fi aplicată în evaluarea utilizării fondurilor europene. În acest capitol, prezentăm două studii de caz care reflectă influența fondurilor structurale în contextul crizei financiare și asupra contribuțiilor sociale.

În capitolul patru este prezentată *Analiza cost-beneficiu ca metodă de evaluare a utilizării fondurilor structurale*. Temele din acest capitol subliniază principiile analizei

cost-beneficiu. Totodată este menționată și perspectiva Uniunii Europene asupra acestei metode de analiză. Studiul de caz prezentat reflectă clasificarea regiunilor de dezvoltare a României în cadrul indicelui de competitivitate regională.

În capitolul cinci am prezentat *Alte metode de evaluare a fondurilor structurale*. Printre aceste metode propune: sondajul de opinie, studiul de caz, modelele macro-economice, analiza intrărilor și a ieșirilor, analiza cost-eficacitatea, analiza multicriterială, meta evaluarea și panelul de experți.

În capitolul șase, *Analiză a impactului fondurilor structurale și de coeziune asupra economiei din România*, este prezentată cercetarea bazată pe o anchetă în rândul firmelor de consultanță în domeniul finanțării cu fonduri europene cu scopul de a evidenția caracteristicile și relația perioadelor de programare cu dezvoltarea economică a României.

În finalul lucrării am formulat concluzii, propuneri și perspective ale cercetării, care au rezultat în urma cercetării.

Bibliografia cuprinde o listă de cărți care sunt semnificative în domeniul cercetării. De asemenea sunt menționate câteva articole care tratează aspectele conținute în lucrare. Acestea li se adaugă lucrări științifice pe care le-am considerat utile în elaborarea lucrării. Am menționat o serie de site-uri care au furnizat informațiile necesare pentru fundamentarea lucrării.

CAPITOLUL 1. POLITICA DE COEZIUNE – CADRUL DE REGLEMENTARE AL COMISIEI EUROPENE

1.1. Punct de pornire

Anul 1950 marchează începutul la ceea ce urmează să devină Uniunea Europeană. Istorică declarația a lui Robert Schuman, ministrul afacerilor externe al Franței la aceea vreme, indică rolul primordial al viitoarei uniuni dintre statele din Europa și anume faptul că *„pacea mondială nu poate fi asigurată fără a face eforturi createoare proporționale cu pericolele care o amenință.”* (Declarația Schuman, 1950). Acest rol a fost definit în contextul în care Europa depunea eforturi pentru a înlătura consecințele dezastruoase rămase în urma celui de-al Doilea Război Mondial.

Procesul de reconstrucție a țărilor europene a fost definit ca un proces pe termen lung, prin acțiuni planificate, clar structurate și prin eforturi comune, *„Europa nu va fi construită dintr-odată sau ca urmare a unui plan unic, ci prin realizări concrete care să creeze în primul rând o solidaritate de facto”* (Declarația Schuman, 1950). Viziunea asupra acestei uniunii dintre statele europene prevede încă de la inițiere o fuziune a resurselor naturale, economice-financiare și mai presus de toate a intereselor. Obiective precum libera circulație a cărbunelui și a oțelului, îmbunătățirea nivelului de trai a angajaților din ramurile industriale, aplicarea unui plan de investiții comun, dezvoltarea producției și a exporturilor sunt bazele acordului care va conduce la uniunea statelor europene.

Odată cu uniunea statelor europene sunt evidențiate și dezechilibrele dintre regiuni. Diferențele economice-financiare, sociale, politice și legislative generează necesitatea implicării eforturilor comune de a reduce și în final de a elimina disparitățile dintre state. Obiectivele generale definite inițial evoluează odată cu integrarea altor state europene în Uniune, devenind din ce în ce mai specifice, cu menirea de a răspunde la nevoile actuale.

Politica de coeziune este cadrul formal care tratează aceste obiective pe perioade bine definite și după analiza rezultatelor obținute din acțiuni întreprinse anterior. Deși problema dezechilibrului dintre state a fost identificată și discutată încă din anii 1950, Politica de Coeziune s-a concretizat abia în anii 1980, redefinindu-se în mod continuu

în funcție de scopurile vizate și resursele disponibile. Adicional scopului oficial, Politica de Coeziune a fost deseori folosită în mod informal ca și pârghie în vederea integrărilor suplimentare sau pentru a aprofunda competențele acesteia (Baun și Marek 2014: 5).

Nevoia Politicii de Coeziune s-a făcut simțită odată cu Tratatul de la Roma unde Statele Membre afirmă că sunt „nerăbdătoare să consolideze unitatea economiilor lor și să asigure dezvoltarea lor armonioasă prin reducerea diferențelor existente între diferitele regiuni și întârzierea regiunilor defavorizate” precum și încurajarea realizării „unei dezvoltări armonioase a activităților economice” în întreaga Comunitate Economică Europeană (Comunitatea Economică Europeană 1957, art. 2).

Cu toate acestea, Politica de Coeziune nu a fost dezvoltată la momentul respectiv, fiind văzută ca un plan mult prea ambițios. Mai mult decât atât, din studiul făcut de Manzella și Mendez rezultă că motivele principale pentru care nu s-a elaborat o politică în urma tratatului sunt:

- politica de dezvoltare regională era încă la nivel național;
- politica ar fi abordat aspecte legate de organizarea statelor și relația dintre stat și întreprinderi;
- politica a fost considerată inutilă, deoarece Statele Membre și-au manifestat încrederea în crearea comerțului inter-regional ca o modalitate de a reduce dezechilibrele economice și sociale;
- la începutul anilor `50 au existat așteptări mari cu privire la capacitatea Băncii Mondiale de a sprijini dinamica creșterii în regiuni subdezvoltate.

În urma Tratatului de la Roma, au rezultat însă trei instrumente fundamentale în scopul soluționării problemelor legate de dezechilibrele dintre state, și anume:

- Fondul Social European (FSE), care s-a axat pe creare de oportunități de angajare și recalificare;
- Fondul European de Orientare și Garantare în Agricultură (FEOGA), care a fost folosit pentru garantarea achizițiilor și depozitării produselor excedentare, dar și pentru a încuraja exporturile agricole (McCormick 2004), chiar dacă ghidul menționa că acest fond este destinat îmbunătățirii condițiilor de viață ale fermierilor;

→ Banca Europeană de Investiții (BEI), care avea ca și scop finanțarea „proiectelor pentru dezvoltarea regiunilor mai puțin dezvoltate” (Tratatul de la Roma, articolul 130a).

Așadar, începuturile solidarității între Statele Membre se concentrează în principal pe domeniul agricol în detrimentul altor arii de interes.

În anii care au urmat s-au implementat acțiuni adiționale precum programul conceput în 1962 care urmărea reducerea disparităților economice regionale, Memorandumul de probleme regionale din 1965 și în 1969 un Memorandum privind politica regională. În acest ultim act se subliniază faptul că „în multe domenii, crearea pieței comune dă naștere unor probleme speciale. Este logic să încercați și să rezolvați aceste probleme prin eforturi comune ” (Comisia Europeană 1969: 1). Tot în acest Memorandum se recomandă și corelarea politicilor naționale cu cea a Uniunii Europene în vederea soluționării dezechilibrelor europene.

Un următor pas important în evoluția Politicii de Coeziune la reprezentat conferința de la Bruxelles, din 1961, unde reprezentanții statelor membre responsabili cu teme de politică regională au dezbătut experiențele din acțiunile naționale inițiate. Rezultatul discuțiilor au subliniat încă odată importanța și nevoia unei politici congruente. Astfel că, în 1968 s-a înființat Directoratul General pentru Politică Regională.

1.2. Bazele cadrului legal

Odată cu aderarea Marii Britanii și a Irlandei la Uniunea Europeană, problema Politicii de Coeziune devine subiectul principal pe agenda Comisiei Europene. Integrarea celor două noi țări în Uniune coincide cu un moment de criză petrolieră care afectează și Irlanda, o țară predominant agricolă. Datorită faptului că Regatul Unit a devenit un contribuabil net la bugetul comunitar a impus adoptarea unei compensații economice (parțiale) pentru a convinge o opinie publică britanică sceptică cu privire la beneficiile integrării europene (Bache 1998: 37) .

În acest sens, Comisia Europeană înființează Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR). Prin această inițiativă Irlanda a fost motivată să se alăture Uniunii Europene, împreună cu Marea Britanie, punct care a fost stipulat chiar în acordul de aderare. Totuși, crearea inițială a FEDR în 1975 nu a fost menită să reducă

dezechilibrele economice și structurale din regiunile subdezvoltate ale Europei, ci mai degrabă să crească bugetele centrale ale anumitor țări. Mulți cercetători sugerează că politica de coeziune a fost considerată drept o plată colaterală pentru ca țările mai puțin dezvoltate să se înscrie pe piața unică și ulterior Uniunea Monetară Europeană (UEM) (Allen 2000). Deși, obiectivul principal al FEADR a fost promovarea infrastructurii și a industriei în regiunile subdezvoltate ale statelor membre pe baza unor indicatori comunitari obiectivi, faptul că guvernele naționale au fost responsabile în determinarea eligibilității a scos la iveală lipsa de colaborare dintre state. Cele două tabere includeau pe de o parte Marea Britanie și Irlanda principalii beneficiari al acestui fond, care susțineau înființarea unui fond la scară largă și pe de cealaltă parte, Germania, cel mai mare contribuitor, Danemarca și Olanda, care erau în favoarea unui fond mic și concentrat pe teme locale.

Aderarea Greciei determină Comisia Europeană să aprobe, în anul 1979, creșterea bugetului FEADR cu 50% datorită intensificării dezechilibrelor dintre regiuni. În 1984, FEADR suferă o altă modificare, mai exact vechiul sistem de alocare a fondurilor sub forma cotelor naționale este înlocuit cu un nou sistem bazat pe indicativ, de la minim la maxim. Tot acum se alocă o atenție mai mare asupra programelor naționale integrate finanțate de Comisia Europeană. Astfel, autoritatea Comisiei asupra modului de distribuire a fondurilor crește semnificativ (Baun and Marek 2014: 19).

În anul 1986 se alătură Uniunii Europene două noi state Spania și Portugalia. Această aderare modifică lista priorităților bugetare ale Comisiei Europene forțând politica de dezvoltare regională să-ți lărgească orizonturile (Laffan and Shackelton 2000). Atât Spania cât și Portugalia sunt văzute ca și două state mai puțin dezvoltate care necesită sprijin financiar în vederea echilibrării nivelului dintre statele deja membre ale Uniunii. În acest sens, în anul 1985, se fondează Programele Integrate Mediteraneene (PIM) care vizează acordarea unui suport financiar, timp de șapte ani, „*regiunilor din sudul prezentei Comunități să se adapteze în cele mai bune condiții la noua situație creată prin extindere*” (Council of Ministers 1985: 11). În aceste regiuni sunt incluse Grecia, o parte din regiunea de sud a Franței și majoritatea regiunii sudice a Italiei.

Toți acești pași conduc la dezvoltare bazei legale ale Politicii de Coeziune, Actul Unic European (AUE). Acest act stipulează în articolul 130a țelul Comunității Europene:

„pentru a promova dezvoltarea sa [generală] armonioasă, Comunitatea își dezvoltă și își continuă acțiunile care duc la consolidarea coeziunii sale economice și sociale. În special, Comunitatea urmărește reducerea disparităților dintre diferitele regiuni și rămânerea în urmă a regiunilor mai puțin favorizate” (Art. 130a AUE). Instrumentele financiare stabilite ca și sprijin în atingerea obiectivelor propuse sunt trei Fonduri Structurale:

- Fondul Social European (FSE);
- Fondul Regional de Dezvoltare Europeană (FEDR);
- Fondul European de Orientare și Garantare în Agricultură (FEOGA).

La acestea se adaugă și implicarea Băncii Europene de Investiții (BEI). Monitorizarea rezultatelor implică următoarele: „Comisia prezintă un raport Parlamentului European, Consiliului, Comitetului Economic și Social și Comitetului Regiunilor la fiecare trei ani cu privire la progresele înregistrate în realizarea coeziunii economice și sociale”.

Cu toate că elaborarea Actului Unic European a reprezentat primul pas în fundamentarea Politicii de Coeziune devine cât se poate de clar că distribuția proiectelor de la caz la caz nu este metoda adecvată pentru a promova generarea de venituri în regiunile slab dezvoltate (Meadows, citat de Dudek, 2014). Ca și soluție la această problemă apare o reformă a politicii regionale și a elementelor bugetului European. Inițiatorul reformei a fost Președintele Comisiei Europene de la acea vreme Jacques Delors care prezintă Pachetul Delors I ca replică la cerința exprimată în Actul Unic European de a avea „o propunere cuprinzătoare. . . [privind] structura și regulile operaționale ale fondurilor structurale existente. . . pentru a-și clarifica și raționaliza sarcinile pentru a contribui la realizarea obiectivelor (de coeziune). . . să-și crească eficiența și să-și coordoneze activitățile între ei și cu operațiunile instrumentelor financiare existente” (Art. 130d AUE).

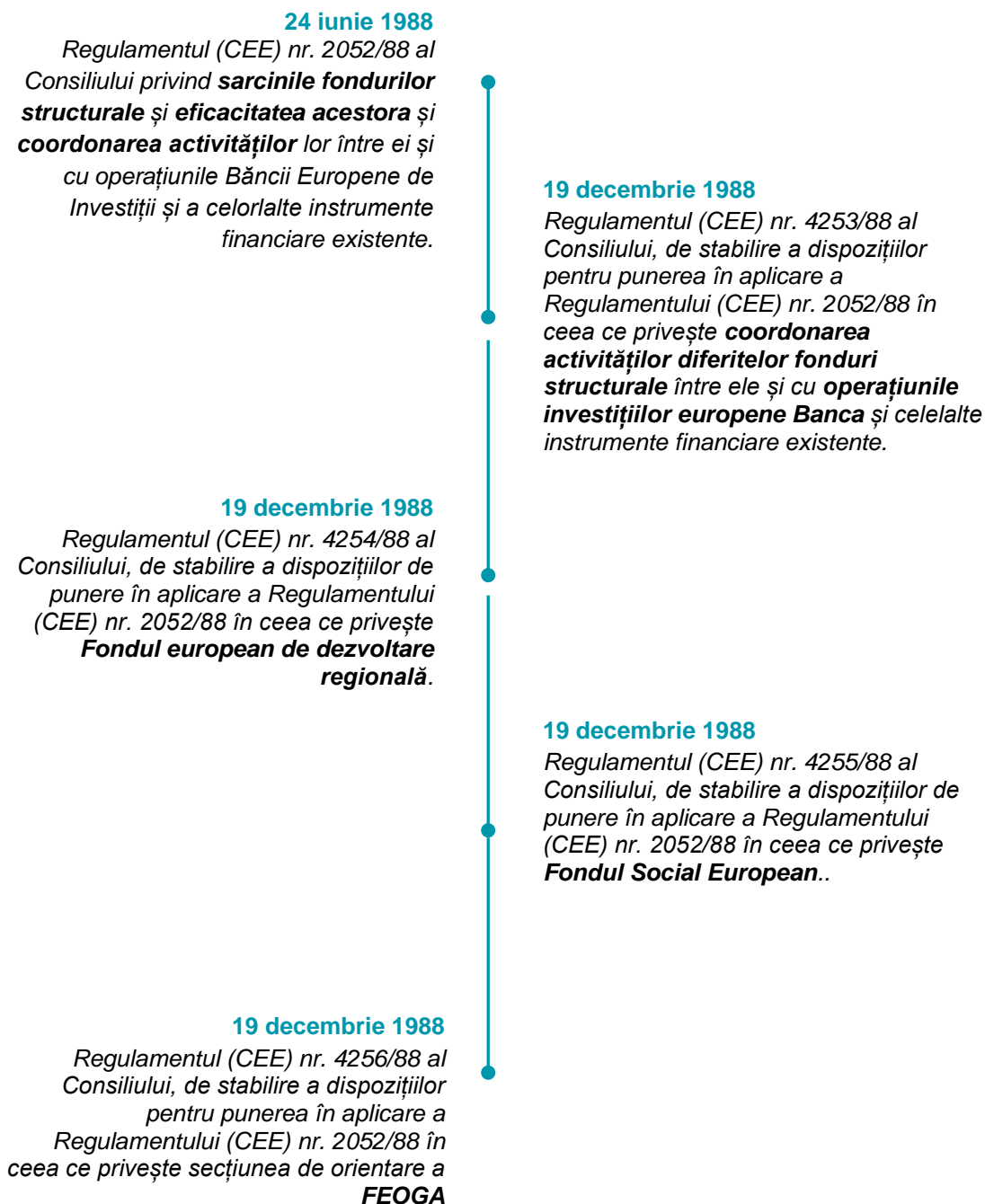
Pachetul Delors I era o reformă necesară pentru a garanta distribuția fondurilor în regiunile care au cu adevărat nevoie de ele, conform celor afirmate de către Comisia Europeană: „acțiunea comunitară prin intermediul fondurilor structurale este justificată dacă dă un impuls suplimentar autentic măsurilor naționale” (CEC 1987). Implementarea inițiativei Delors indică regulile generale fundamentale ale Politicii de

Coeziune. În primul rând, pachetul dublează valoarea fondurilor structurale planificate pentru perioada de programare 1989-1992 cu scopul de a ajuta regiunile mai sărace care nu au la dispoziție aceleași beneficii ca și regiunile mai bogate (Laffan and Shackelton 2000). În al doilea rând, Delors introduce „principiul parteneriatului” care conduce la crearea model de guvernare pe mai multe nivele, implicând participanții colectivi (comunitatea, națiunea, autoritățile naționale sau locale) pe axa verticală și părțile interesate (organizații non-guvernamentale, reprezentanții mediului de afaceri, sindicate) pe axa orizontală (Dudek, 2014).

1.3. Definirea Politicii de Coeziune

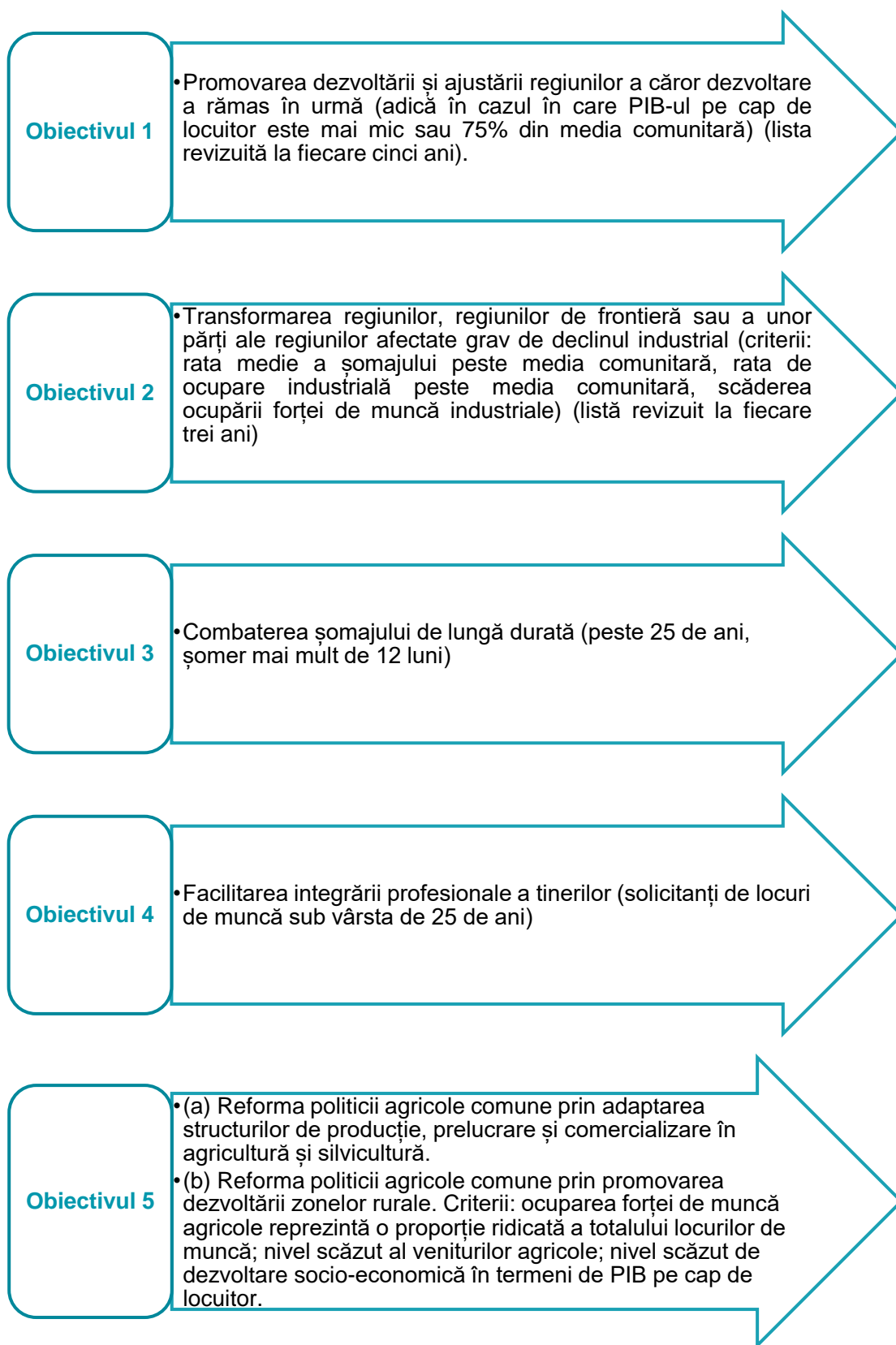
Reforma din 1988 definește Politica de Coeziune pe baza a cinci noi reguli prezentate în graficul de mai jos, care vor utiliza diferite fonduri structurale pentru a atinge obiectivele propuse, descrise în următorul grafic.

Grafic 1.3. 1 Cele cinci reguli de bază ale reformei

Sursa: Adaptare după Marco Brunazzo, The history and evolution of Cohesion policy, 2016

Grafic 1.3. 2 Cele cinci obiective prioritare ale reformei

Sursa: Adaptare după Marco Brunazzo, The history and evolution of Cohesion policy, 2016

„Principiul parteneriatului” stabilește ca și obiectiv principal colaborare și corelarea eforturilor tuturor partenerilor pentru binele comun. La nivel conceptual această idee este ușor de imaginat, dar practica a demonstrat în unele situații contrariu. Centralizarea condusă prin reglementările Comisiei Europene s-a lovit de individualitatea reglementărilor naționale. Pentru a sprijini atragerea și coordonarea fondurilor structurale s-a recurs la o mai strânsă legătură de comunicare și colaborare între regiuni și Comisia Europeană. Promovarea cazurilor de bună practică și a ideilor inovative au îmbunătățit rata de implementare a fondurilor și managementul financiar.

1.4. Uniunea Monetară

După agrearea și intrarea în vigoare a Tratatului de la Maastricht, Politica de Coeziune suferă o nouă reformă. Prima acțiune o reprezintă clădirea bazei Uniunii Economice și Monetare. Concomitent se confirmă misiunea Politicii de Coeziune de a reduce disparitățile social-economice dintre Statele Membre: *„să continue procesul de creare a unei uniuni din ce în ce mai strânse între popoarele Europei, în care deciziile să fie luate cât mai aproape de cetățean în conformitate cu principiul subsidiarității”* (Tratatul de la Maastricht, 1992). De asemenea, reglementările stipulate în Tratatul de Maastricht extind rolul Comisiei Europene în implicarea dezvoltării propunerilor pentru coeziune. Tot în aceeași perioadă se alătură statelor membre, în uniunea economică, Finlanda, Suedia și Norvegia. Expansiunea Uniunii impune majorarea fondurilor de finanțare, forțată și de state membre precum Spania, care amenință ca nu va agreea tratatul (Morata și Munoz, 1996).

Comisia Europeană susține în publicațiile oficiale că scopul inițiativelor comunitare este să:

- susțină cooperarea și rețele transfrontaliere, transnaționale și interregionale;
- sprijine dezvoltarea rurală;
- ofere asistență pentru regiunile ultra-periferice;
- promoveze ocuparea forței de muncă și dezvoltarea resurselor umane;
- ofere suport în gestionarea schimbărilor industriale.

O altă acțiune importantă în perioada reformei inițiată în 1993 este crearea unui nou instrument structural de finanțare, Fondul de Coeziune, care este destinat statelor membre care aveau venitul mediu brut pe locuitor, la nivel național, sub 90 la sută față

de media din Uniunea Europeană. Totodată, obiectivele setate suferă modificări. Dacă primele două obiective rămân neschimbate, al treilea obiectiv este comasat cu cel de-al patrulea, care subliniază nevoia integrării persoanelor cu risc ridicat de excludere de pe piața muncii. Mai mult decât atât, se dorește acordarea de suport muncitorilor în privința adaptării la schimbările din domeniul industrial și al sistemelor de producție.

Cel de-al cincilea obiectiv adaugă modernizarea și restructurarea pescăriilor, dar și dezvoltarea și ajustarea structurală a zonelor rurale. Adicional, se introduce un al șaselea obiectiv care vizează dezvoltarea regiunilor nordice cu populație scăzută și dispersată.

O problemă recurentă în evoluția Politicii de Coeziune este echilibrarea optimă a principiului condiționalității, mai exact accesarea resurselor pentru atingerea obiectivelor Uniunii, și principiul subsidiarității, acordarea flexibilității pentru a utiliza cele mai eficiente resurse (Durova, 2017). În 1995, Comisia Europeană introduce inițiativa Pace ca răspuns la situația Irlandei de Nord, promovând pacea și reconcilierea (Commission of the European Communities, 1996).

1.5. Extinderea granițelor Uniunii Europene

Sfârșitul anilor '90 este marcat de inițiativele de extindere a Uniunii Europene în țările din zona central-estică a continentului. Acest context impune modificării ale politicii, în vederea acomodării noilor state membre cu un nivel de trai mai scăzut. Contextul economic de la acea vreme și obiectivul setat prin Tratatul de la Amsterdam de a ajunge la o rata scăzută de șomaj conduc la îndrumarea Consiliului European cu privire la Fondurile Structurale: „*sperăm că următoarea reformă a fondurilor structurale. . . (va) duce la o utilizare optimă a fondurilor pentru a satisface nevoile de ocupare a forței de muncă, atunci când este posibil, în cadrul obiectivelor atribuite acestora, respectându-și scopul principal, care este acela de a permite regiunilor rămase în urmă pentru a se ridica*” (Consiliul European 1997). Planul strategic al Comisiei Europene pentru începutul mileniului a fost transpus în documentul Agenda 2000, care proiecta o imagine a unei Uniunii mai puternice și mai extinse.

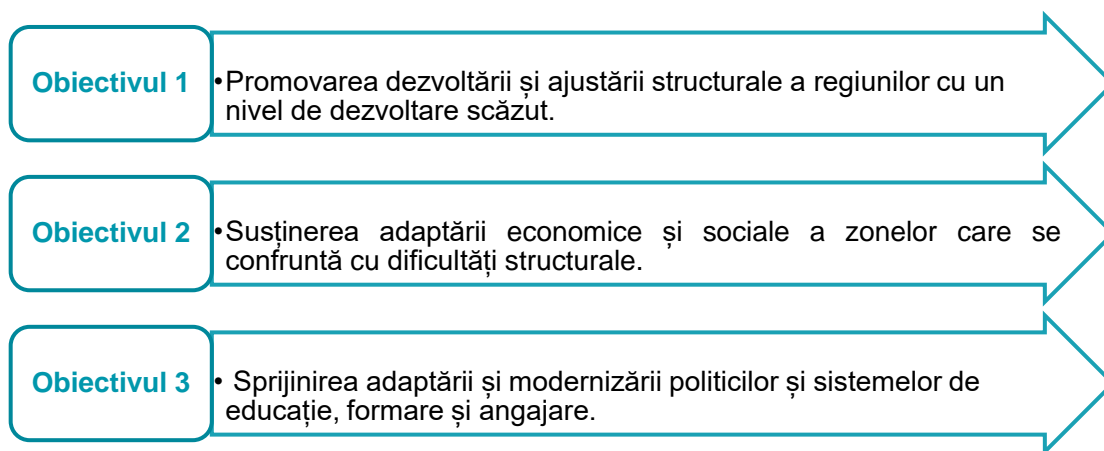
Prioritățile setate pentru perioada următoare sunt:

- implementarea Politicii de Coeziune în toate regiunile;
- continuarea reformei politicii comune cu privire la agricultură;

- extinderea granițelor Uniunii;
- creșterea gradului de ocupare a forței de muncă;
- creșterea nivelului de trai în regiunile mai puțin dezvoltate;
- controlul și monitorizare bugetului Uniunii.

Noul plan strategic a avut la bază focalizarea, eficiența și simplificarea eforturilor pentru implementarea Politicii de Coeziune. Vizate au fost obiectivele care au fost limitate la trei ținte principale.

Grafic 1.5. 1 Obiectivele în contextul extinderii

Sursa: Agenda 2000

Dar și inițiativele care au fost restrânse la patru:

- **Interreg III**, care promovează cooperarea transfrontalieră, transnațională și interregională destinată încurajării dezvoltării armonioase și echilibrate a structurilor de pe teritoriul european;
- **Leader 1**, care vizează promovarea dezvoltării rurale prin programe integrate și de cooperare între grupurile de acțiune locală;
- **Egal**, axat pe combaterea tuturor formelor de discriminare și inegalități cu privire la accesul la piața muncii;
- **Urban II**, care favorizează regenerarea socială și economică a orașelor și cartierelor aflate în criză, în vederea promovării dezvoltării urbane durabile. (Marco Brunazzo, 2016).

Totodată, condițiile de eligibilitate au devenit mai stricte, adăugându-se un alt principiu la cele existente care viza utilizarea eficientă a fondurilor structurale într-o perioadă de

timp predefinită. Pe de altă parte, Comisia Europeană introduce o „rezervă de performanță” de patru procente din indicativul de alocare pentru programele considerate de succes, pe baza propunerilor statelor membre. Un impact semnificativ l-a avut delegarea la nivel național, către parteneri competenți, a implementării și monitorizării sumelor alocate din fonduri, oferind astfel o libertate și flexibilitate mai mare instituțiilor la nivel de stat (Sutcliffe 2000).

La început de mileniu trei găsim o Uniune Europeană care își dorește să devină până în 2010 „cea mai competitivă și mai dinamică economie bazată pe cunoștințe din lume, capabilă să crească economic durabil, cu locuri de muncă din ce în ce mai bune și cu o coeziune socială mai ridicată” (Consiliul European 2000). Pentru a atinge acest obiectiv, Comisia Europeană elaborează strategia Lisabona. Direcția dată de această strategie s-a concentrat pe următoarele aspecte:

- susținerea dezvoltării regiunilor integrate;
- sprijinirea cercetării și inovației;
- dezvoltarea și integrarea forței de muncă;
- stabilizarea pieței comune de servicii;
- consolidarea migrației economice.

Noua strategie a fost supusă unor negocieri intense între Comisia Europeană și guvernele naționale.

Tabel 1.5. 1 Comparație între obiectivele din perioada 2000-2006 și 2007-2013

2000-2006	2007-2013
Dezvoltarea regiunilor membre sub-dezvoltate	Convergență
Zone de conversie economică și socială	Cooperarea teritorială europeană
Politici de ocuparea a forței de muncă și sisteme de instruire	Competitivitatea regională și ocuparea forței de muncă

Sursa: Politica de coeziune 2007-2013, Comentarii și texte oficiale

Din totalul resurselor financiar disponibile pentru aceste obiective, distribuția a fost după cum urmează:

- aproximativ 81,5 procente pentru convergență;
- 16 procente pentru îmbunătățirea competitivității și reducere șomajului;
- două procente și jumătate alocate cooperării europene la nivel teritorial.

Conform repartizării fondurilor putem spune ca Statele Membre care au beneficiat în cea mai mare proporție de sprijin sunt: Portugalia, Spania, Italia, Polonia, Cehia, Germania și Ungaria.

În vederea sprijinirii statelor membre cu privire la utilizarea eficientă a fondurilor și altor suporturi financiare oferite de către Banca Europeană de Investiții sau alte instituții financiare, s-au dezvoltat trei noi instrumente:

- **JASPERS** (Joint Assistance to Support Projects in European Regions) – scopul principal fiind sprijinirea cooperării dintre BEI, FEDR și Comisia Europeană în vederea susținerii prin expertiză a statelor membre ale Uniunii Europene;
- **JEREMIE** (Joint European Resources for Micro and Medium Enterprises) – obiectivul fiind facilitarea accesului IMM-urilor la fondurile UE;
- **JESSICA** (Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas) – care gestionează resursele BEI, ale Comisiei Europene și ale Consiliului Băncii de Dezvoltare Europene cu privire la investiții sustenabile în zonele urbane, (Marco Brunazzo, 2016).

1.6. Criza financiară

Tratatul de la Lisabona din 2007 desemnează Politica de Coeziune ca unul dintre instrumentele esențiale ale Uniunii Europene și responsabilizează Statele Membre și autoritățile Uniunii pentru implementarea acesteia. În acest sens, se amplifică competența de decizie a Parlamentului European. Importanța acordată Politicii de Coeziune va influența în mod semnificativ perioada următoare Tratatului de la Lisabona.

Anul 2008 este marcat de debutul crizei financiare apărute în Statele Unite, dar care a afectează contextul economic și financiar global. Colapsul bursei a avut un impact major asupra zonei euro și a condus la negocieri cu privire la măsurile care trebuie luate

pentru minimizarea pierderilor și implicit revenirea din criză. Dezbaterile au împărțit Uniunea în două tabere principale: o parte care susțineau implementarea de măsuri de austeritate și cealaltă parte care sprijineau solidaritatea. Efectele negative ale recesiunii s-au resimțit în mai multe domenii și aspecte ale economiilor naționale. Astfel că, Politica de Coeziune a fost direcționată spre sprijinirea Statelor Membre prin creșterea flexibilității accesării fondurilor (simplificarea procedurilor cu privire la ajutorul din partea statului și creșterea fluxului de numerar), reducerea birocrăției administrative și aprobarea plăților în avans pentru perioada de programare 2007-2013. Toate aceste măsuri și obiectivele propuse au fost formalizate prin elaborarea Strategia Europa 2020.

Obiectivele principale ale Strategiei Europa 2020 sunt:

1. forța de muncă;
2. cercetare și dezvoltare;
3. energie și mediu;
4. educație;
5. incluziune socială;
6. diminuarea sărăciei.

Prioritățile în ceea ce privește obiectivele vizează:

- aprofundarea ariilor de cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare;
- îmbunătățirea accesului, utilizării, calității tehnologiilor informaționale și de comunicare;
- creșterea competitivității IMM-urilor;
- sprijinirea orientării spre reducerea impactului emisie de CO2 în economie;
- adaptarea la modificarea factorilor climatici, strategie de prevenție și managementul riscurilor;
- sprijinirea unei economii durabile;
- îmbunătățirea infrastructurilor de rețea;
- promovarea forței de muncă durabile, flexibile și adecvat calificată;
- diminuarea sărăciei și eliminarea discriminărilor;
- investiții în formare profesională și învățare pe tot parcursul vieții;
- îmbunătățirea eficienței administrației publice, (Marco Brunazzo, 2016).

Cu toate că Politica de Coeziune a evoluat în decursul ultimelor decenii, ca și principiile de bază nu au intervenit modificări majore. A fost și rămâne în continuare instrumentul de bază al Uniunii Europene menit să diminueze disparitățile și să sprijine dezvoltarea durabilă și sustenabilă a Statelor Membre din toate punctele de vedere. Pentru 2020 cadru legal a setat o Politică de Coeziune mai orientată către rezultate prin canalizarea eficientă a resurselor, eforturilor și a cheltuielilor.

Azi, la finalul perioadei setate pentru Strategia Europa 2020, previzionăm o nouă reformă a Politicii de Coeziune, de data această într-un context unic, ieșirea Marii Britanii din Uniunea Europeană, primul Stat Membru care solicită independența față de Uniune și debutul unei noi crize financiare, datorate de această dată de pandemie COVID-19. Epidemia noului coronavirus a scos în evidență o serie de puncte sensibile ale Uniunii cum ar fi solidaritatea, colaborarea, distribuirea resurselor. Începutul noului deceniu aduce mari provocări Uniunii Europene și implicit Politicii de Coeziune. Considerăm acest punct de cotitură definitiv în ceea ce privește supraviețuirea Uniunii și cum va fi ea definită pe viitor.

*

* *

În capitolul prezentat mai sus am ales să trec în revistă punctele cheie în istoricul evoluției Politicii de Coeziune care reglementează Fondurile Structurale și de Coeziune la nivelul Uniunii Europene.

Pornind de la literatura de specialitate, am evidențiat, în primul subcapitol, faptul că nevoia elaborării unei politici de coeziune s-a făcut simțită încă din primii ani de la înființarea Uniunii Europene. Diferențele dintre regiunile continentului din punct de vedere politic, economic și social au fost mari și cu un impact semnificativ. Drept dovadă că și azi încercăm să le remediem. Cu scopul de a reduce aceste decalaje au fost înființate primele instrumente structurale: Fondul Social European (FSE), care s-a axat pe creare de oportunități de angajare, recalificare și Fondul European de Orientare și Garantare în Agricultură (FEOGA), care a fost folosit pentru garantarea achizițiilor și depozitării produselor excedentare, dar și pentru a încuraja exporturile agricole. Am

amintit de asemenea și înființarea Băncii Europene de Investiții (BEI), care avea ca scop finanțarea proiectelor pentru dezvoltarea regiunilor.

În cel de-al doilea subcapitol am considerat esențial să amintim elaborarea Actului Unic European care reprezintă documentul de bază în dezvoltarea Politicii de Coeziune. Tot aici am subliniat un alt pas important din istoria politicii și anume Pachetul Delors I care a avut misiunea de a garanta distribuirea fondurilor în regiunile care au cu adevărat nevoie de ele. Mai mult decât atât, prin acest pachet se introduce și principiul parteneriatului care pune accent pe o guvernare pe mai multe nivele, care implică colaborarea între participanți colectivi precum comunitățile și părțile interesate precum organizațiile non-guvernamentale.

În continuare am menționat importanța înființării Uniunii Monetare Europene a cărei misiune este să sprijine continuarea procesului de unire economică a popoarelor din Europa. Acesteia i se alătură și Fondul de Coeziune care este destinat statelor membre care aveau venitul mediu brut pe locuitor, la nivel național, sub 90 la sută față de media din Uniunea Europeană.

În ultimele subcapitole am marcat inițiativele susținute de Politica de Coeziune în contextul extinderii Uniunii Europene de la finalul anilor 1990, mai exact Interreg III, care promovează cooperarea transfrontalieră, Leader 1, care vizează promovarea dezvoltării rurale, Egal, axat pe combaterea tuturor formelor de discriminare și inegalități, Urban II, care favorizează regenerarea socială și economică a orașelor.

De asemenea, am considerat relevant de menționat Strategia 2020 care are efecte și în prezent și care vizează în principal următoarele arii: forța de muncă, cercetarea și dezvoltarea, energia și mediul, educația, incluziunea socială, diminuarea sărăciei.

CAPITOLUL 2. FONDURILE STRUCTURALE ÎN ROMÂNIA

Anul 2007 a marcat o nouă etapă în dezvoltarea economică și socială a României, și anume aderarea la Uniunea Europeană. La finalul acestui proces, România a alocat fonduri din partea UE pentru perioada 2007-2013. Această primă etapă de finanțare reprezintă o importantă oportunitate pentru infuzie de capital nerambursabil. Totodată, pune la încercare nivelul abilităților și competențelor la nivel național în ceea ce privesc autoritățile publice, firmele de consultanță, instituțiile financiare și antreprenorii. Această primă perioadă de programare este esențială atât ca și sprijin financiar, cât și ca setarea a direcției pentru perioada de programare 2014-2020.

2.1. Programele Operaționale aferente perioadei 2007-2013

Având în vedere perioada 2007-2013, în România au fost elaborate și implementate următoarele programe:

I. PO Asistență Tehnică

Scopul Programului operațional național de cu privire la asistență tehnică este să sprijine coordonarea și implementarea la nivel național a fondurilor regionale din România, să asigure un cadru de gestionare și monitorizare solid și să se asigure că mesajele generale privind resursele structurale sunt transmise într-o manieră structurată. Absorbția globală și utilizarea eficientă a intervențiilor în instrumentele structurale reflectă toate aceste obiective.

În conformitate cu prevederile Regulamentului general, acest program urmărește să asigure compatibilitatea funcționării instrumentelor instituționale din România cu programarea, evaluarea, principiile și reglementările de management, inclusiv gestionarea financiară, supravegherea și controlul, bazate pe relațiile între statele membre și Comisie. Planul facilitează, de asemenea, adoptarea obiectivelor stabilite în directivele strategice privind politica de coeziune a Uniunii.

Acest program contribuie în mod semnificativ la atingerea obiectivului tematic stabilit de cadrul strategic național de referință, împreună cu alte programe operaționale.

Sistemul Informatic Unic de Management (SMIS) este furnizat de POAT ca o resursă comună pentru toți colaboratorii implicați în implementarea și monitorizarea resurselor structurale. Dezvoltarea și întreținerea ulterioară vor fi, fără îndoială, necesare pentru a acoperi nevoile de management și monitorizarea rezultatelor din implementarea instrumentelor structurale.

De asemenea, sistemul va permite multiplicarea de metode și practici la nivel de țară. POAT completează eforturile pentru a asigura dezvoltarea rețelelor și schimbului de cunoștințe și bune practici care vizează această problemă, în timp ce finanțarea procesului de planificare a proiectului este în primul rând o prioritate a celorlalte programe operaționale.

Planul este organizat pe baza a trei obiective, în conformitate cu obiectivul de a oferi cele mai bune condiții pentru absorbția corespunzătoare a fondurilor europene și de a fi cât mai eficient și transparent posibil.

AXA 1. Axa prioritară este îmbunătățirea coordonării generale a punerii în aplicare a instrumentelor structurale și dezvoltarea capacității adecvate de acțiune pentru a crea un nivel comun de expertiză și experiență între potențiali parteneri.

Toate măsurile luate în legătură cu gestionarea, monitorizarea și controlul programelor de operare trebuie organizate pentru a asigura implementarea efectivă a instrumentelor instituționale. Concomitent cu suportul tehnic oferit în cadrul celorlalte programe cu specificul aferent, acest program oferă sprijin pentru procesul de gestionare a programelor operaționale relevante, furnizând standarde și orientări comune, bunele practici putând fi împărtășite și raționalizate. (www.poa.ro)

AXA 2. Acest obiectiv acordă prioritate funcționării și eficienței sistemului SMIS, dar permite și extinderea constantă a sistemului, astfel încât toate entitățile implicate în managementul structural să poată avea acces facil la informații și să contribuie la gestionarea susținută. Servicii operaționale eficiente și de succes. (www.poa.ro)

Scopul creării sistemului SMIS, în conformitate cu reglementările naționale și europene, este gestionarea corectă și eficientă a programelor europene.

AXA 3. Scopul este de a garanta că mesajele generale referitoare la finanțarea regională sunt comunicate în mod coordonat la nivel național și de a realiza, în conformitate cu strategia națională de comunicare privind instrumentele structurale, planul de acțiune cu privire la comunicare, stabilit de Ministerul Economiei și Finanțelor. (www.poa.ro)

II. PO Dezvoltarea Capacității Administrative

Scopul general al PODCA este de a contribui la crearea, în beneficiul socio-economic al societății românești, a unei administrații publice eficiente și mai eficace.

Au fost stabilite obiective specifice pentru fiecare axă prioritară pentru a păstra logica PODCA. Sunt construite în așa fel încât să se potrivească cu orice domeniu major de intervenție. Această abordare promovează crearea de relații directe la nivelul zonelor majore de operare între obiectivele specifice și indicatorii de rezultat.

Există două obiective de bază:

- obiectivul 1: realizarea mecanismelor și proceselor de gestionare a ciclurilor de politici publice;
- obiectivul 2: îmbunătățirea securității și eficienței serviciilor publice, cu accent pe descentralizare.

AXA 1. Îmbunătățirile structurii și distribuției în gestionarea ciclului politicii.

AXA 2. Îmbunătățirea calității prestării serviciilor publice.

AXA 3. Suport tehnic. (www.fonduriadministratie.ro)

III. PO Sectorial Transport

În sectorul transporturilor, obiectivul principal este furnizarea unei infrastructuri bine dezvoltate, moderne și bine întreținute, care să asigure mobilitatea în siguranță și de succes la nivel național și european, a persoanelor și a bunurilor, contribuind pozitiv și semnificativ la dezvoltarea economică a României.

România are nevoie de acces în alte țări din Europa. Prin urmare, costurile sunt crescute în domeniul transportului, din cauza lipsei de facilități și / sau infrastructură suficientă

pentru amenajarea teritoriului României. Acest proiect, prin intermediul programului principal al rețelelor transeuropene (TEN-T), urmărește să reducă la minimum timpul de călătorie și, astfel, costurile de acces în regiunile izolate a României și să asigure conexiunile adecvate cu restul Europei.

Strategia globală de transport este definită prin obiective generale și specifice. Obiectivele generale se referă la transpunerea legislației europene în domeniul transporturilor în legislația română și la asistența tehnică pentru gestionarea și executarea programelor, cu obiective concrete referitoare la investițiile reale în infrastructura de transport (în special proiectele prioritare TEN-T).

Țelurile setate sunt în acord cu modul în care sunt gestionate și tratate schimbările climatice. Prin minimizarea emisiilor de carbon, construcția rețelei TEN-T românești are un impact pozitiv asupra mediului. În cazul infrastructurilor rutiere speciale, este important să vedem cum se îmbunătățește capacitatea lor de a susține fluxuri de transporturi și reducerea timpilor de călătorie, ceea ce contribuie la reducerea emisiilor de CO₂.

Mai mult, politica susține cele mai puțin distrugătoare tipuri de transport, precum transportul feroviar, intermodal și pe căile navigabile interioare și are ca scop păstrarea și chiar creșterea cotei de piață a acestui tip de transport. Sursele de energie regenerabile trebuie luate în considerare pentru a reduce efectele asupra mediului și asupra consumului de energie.

AXA 1. Aceasta se poate realiza prin extinderea și modernizarea autostrăzilor, trenurilor și facilităților de transport, pentru a îmbunătăți calitatea, fiabilitatea și viteza serviciilor și creșterea volumului în ceea ce privesc transportul de mărfuri și de persoane.

AXA 2. Obiectivul este definit în domeniul transportului de pasageri și marfă în relație cu politica de coeziune și vizează crearea rețelelor secundare. Este caracterizat printr-un grad mai mare de siguranță, viteză mai mare și calitate a serviciilor, inclusiv interoperabilitatea feroviară.

AXA 3. Poate facilita reducerea efectelor adverse asupra mediului și poate permite transportul intermodal și mixt.

AXA 4. Prevede introducerea eficientă a instrumentului sistemic necesar pentru susținerea organizațiilor și creșterea eficienței administrative în următorii ani. Acest lucru va continua în ceea ce privește locurile de muncă suplimentare și pregătirea profesională în sarcinile administrative, precum și aspectele tehnice pentru sectorul transporturilor pentru Ministerul Transporturilor și celelalte instituții beneficiare în proiectarea managementului de proiect. De asemenea, va încuraja, recunoaște rolul și obiectivul României în infrastructura de transport a UE.

IV. PO Sectorial Mediu

Scopul final al programului, subliniind respectarea reglementărilor europene, este îmbunătățirea calității vieții și a condițiilor de mediu.

Având în vedere diferențele din ce în ce mai mari față de țările în creștere, România trebuie să aibă demareze eforturi pe termen lung pentru a minimiza disparitățile. A fost considerată nevoia foarte mare a unor investigații directe de mediu în conformitate cu legislația UE, autoritățile române au ales să stabilească un program operațional, specific axelor infrastructurii lor de mediu, dar au avut în vedere și alte probleme din acest domeniu.

Strategia climatică 2007-2013 se concentrează pe investiții și servicii pentru a îmbunătăți productivitatea pe termen lung, creșterea locurilor de muncă și dezvoltarea durabilă. Infrastructura și serviciile de bază trebuie dezvoltate, modernizate și extinse pentru a deschide economiile regionale și locale, pentru a dezvolta un mecanism eficient de susținere a companiilor și de a valorifica oportunitățile de pe piața europeană.

Dezvoltarea unei rețele eficiente de infrastructură de apă și de mediu generează noi potențiale locuri de muncă (construcții, utilități, IMM-uri etc.) și ar minimiza migrația populației, oferind cetățenilor stimulente pentru pornirea unei proprii afaceri sau pentru atragerea altor investitori, folosind avantaje concurențiale locale (resurse mai accesibile, zone naturale apreciate etc.).

AXA 1. Punctele cheie integrate în această axă sunt accesul scăzut pentru populația la rețeaua de apă, calitatea slabă a apei disponibile și instalații de canalizare și de epurare improprie din anumite zone de pe teritoriul țării. De asemenea, se discută despre problema eficienței scăzute a unei alimentări publice cu apă, datorată în mare parte numărului mare de operatori mici, mulți dintre ei desfășurând și alte activități. Adicional acestui factor sunt lipsa unei gândiri strategice durabile și a investițiilor sustenabile. (www.ampost.ro)

AXA 2. Această axă abordează cu prioritate teme cu privire la aspectele critice de mediu ale teritoriului românesc - calitatea apei și a solului, poluarea aerului cauzată de stocarea insuficientă a deșeurilor. Antecedentele activității insuficiente de gestionare a deșeurilor în România continuă până în prezent să genereze nerespectarea în ceea ce privește depozitarea deșeurilor și insuficiența amplasamentelor. Depozitele sunt, de asemenea, cea mai frecventă metodă de eliminare. Gestionarea selectivă a deșeurilor este aplicată la o scară foarte mică și de cele mai multe ori materialele cu potențial de reciclare suferă un grad ridicat de degradare din cauza depozitării. Cantități foarte mici de materiale reciclate sunt folosite ca și materie primă în industrii. (www.ampost.ro)

AXA 3. Această axă include acțiuni privind programul propus pentru reducerea efectelor dăunătoare asupra mediului și sănătății în zonele de rezidență urbane sau într-o măsură mai mare a emisiilor cauzate de vechile sisteme de încălzire urbană. Inițiativele se concentrează pe susținerea metodelor de încălzire la nivel local. Obiectivul cheie este utilizarea eficientă a unei surse de energie care nu este regenerabilă și ar trebui să se acorde, dacă este posibil, o sursă de energie regenerabilă sau o sursă de energie mai mică pentru sistemele de încălzire. Mai mult decât atât, implementarea unei modernizări a sistemului de termoficare, care va conduce la o scădere substanțială a emisiilor de SO₂, NO_x și praf, în localitățile puternic afectate de poluare. (www.ampost.ro)

AXA 4. Scopul acestei axe este să acorde prioritate conservării biodiversității și să stabilească structura corectă pentru gestionarea ariilor protejate. Promovarea conștientizării cu privire la conservarea mediului și a unei bune conduite în natură. Un punct important este dezvoltarea unei culturi care să susțină utilizarea durabilă a resurselor naturale.

Proiectarea și execuția planurilor de management sunt supuse unor acorduri speciale, care includ secțiuni privind limitele de spațiu, inventarierea, planificarea și gestionarea resurselor, inclusiv descrierea și evaluarea situației de mediu, a zonei propuse, priorități și orientări strategice. Prin urmare, acestea trebuie să respecte legislația în domeniu, activitățile umane să fie în concordanță cu măsurile de conservare stabilite pentru habitat. (www.ampost.ro)

AXA 5. Finanțarea acestei axe prioritare trebuie să se concentreze pe investigațiile de mentenanță pentru a include un standard adecvat de protecție împotriva inundațiilor pentru a identifica în continuare riscurile de inundații pentru a proteja economia și mediul înconjurător. Zonele de intervenție țintă sunt identificate la nivel regional și național în conformitate cu strategiile aplicabile.

Punctul principal este acordarea prioritara de finanțare pentru protejarea și reabilitarea țărmului sudic al Mării Negre, protejarea eroziunii costiere și protejarea valorilor activelor costiere și stabilizarea locuințelor localizate în această zonă. (www.ampost.ro)

AXA 6. Ținta acestei axe este garantarea sau aplicarea eficientă a premiselor programului operațional. Poate conduce la o absorbție din ce în ce mai mare a fondurilor UE pentru a defini și consolida autoritatea de gestionare intermediară, activitățile financiare, pentru a urmări, evalua și regla proiectantul, precum și pentru a face publicitate și notifica. (www.ampost.ro)

V. PO Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane

Obiectivul general al PO SDRU este de a crea și de a spori capitalul uman, combinând educația și învățarea pe tot parcursul vieții pe piețele forței de muncă și asigurând oportunități mai moderne și o mai mare participare pe piețele forței de muncă, flexibilitate și integrare. (www.fseromania.ro).

AXA 1. Educație și formare profesională pentru încurajarea dezvoltării economice și protecția societății bazate pe cunoaștere, nevoia de modernizare și adaptare îmbunătățită, educație inițială și ocuparea forței de muncă, formare profesională continuă și necesitate.

AXA 2. Conexiunea dintre educația de-a lungul vieții și piața muncii trebuie să asigure că toți oamenii cunosc egalitatea de șanse și că pot dobândi abilități și competențe pentru o integrare de succes pe piața muncii.

AXA 3. Îmbunătățirea adaptabilității angajaților și a afacerilor.

AXA 4. Modernizarea programului de angajare publică.

AXA 5. Inițiative eficiente de păstrare a locurilor de muncă.

AXA 6. Încurajarea incluziunii sociale.

Axele 3, 5 și 6 sunt direcționate către cetățeni și ca și scop general consolidarea capacității de adaptare, consolidarea întreprinderilor, sprijinirea incluziunii sociale și a oportunităților egale.

Axa 7. Prioritate în acordarea suportului tehnic.

VI. PO Sectorial Creșterea Competitivității Economice

Scopul final este creșterea competitivității societății românești în ceea ce privește valorile durabile și diminuarea inegalităților comparativ cu media productivității din Uniunii Europene.

Fondurile vor permite înființarea și desfășurarea întreprinderilor mici și mijlocii (IMM-uri) în toate zonele României. Trebuie încurajat managementul intern și expunerea pe piețele mondiale. Astfel, ținta setată a fost ca mai mult de 5.000 de locuri de muncă să fie generate și ca vânzările de activități de export în IMM-urile care vor primi asistență să poată crește cu 10%. Mai mult, s-a planificat crearea a 500 de companii care să fie incubate prin implementarea inițiativelor pentru JEREMIE (Instrumente comune europene pentru întreprinderile micro-mijlocii).

Cu referire la acțiunile de promovare a inovării, a cercetării și a exploatării (cercetare și dezvoltare), fondurile au contribuit cu 270 de milioane EUR pentru cheltuielile din sectorul privat din 2015, dar a necesitat, de asemenea, mai multe cereri de brevete. Există o dezvoltare de 400 de noi locuri de muncă în acest sector.

Referitor la protecția datelor, sprijinul este disponibil pe ambele direcții: ofertă și cerere. Sectoarelor li s-a acordat o atenție specială în tratarea eșecurilor pieței, iar tratamentul în implementarea rețelelor în bandă largă a fost încurajat. Prin urmare, conexiunile dintre sectoare sunt au fost dezvoltate la 5.000 de întreprinderi noi. Un număr de utilizatori de până la un milion a fost, de asemenea, disponibil prin intermediul instrumentului de e-guvernare.

În concluzie, sursele regenerabile de energie și eficiența trebuie promovate pentru a minimiza emisiile poluante în industriile ajutate, asigurând în același timp o capacitatea de producție instalată pentru surse de energie regenerabilă de 120 MW.

Axele prioritare au fost definite ținând cont de capacitatea de a consolida rolul competitiv în întreprinderile românești.

AXA 1. Priorități de tranzație care acordă întâietate consolidării și creșterii durabile a sectorului productiv românesc și creează o atmosferă propice întreținerii afacerilor. Regulamentul UE pentru întreprinderile mici și mijlocii trebuie transpus în legislația națională.

AXA 2. Această axă a fost elaborată pentru a contribui la obiectivele de îmbunătățire a capacității de cercetare, prin creșterea infrastructurii de cercetare-dezvoltare și atragerea de noi cercetători tineri și experți la nivel înalt, ambele la institutele de cercetare. Această axă prioritară se concentrează pe mai multe aspecte, precum: consolidarea furnizării de cunoștințe a universităților și institutelor de cercetare, susținerea transferurilor de tehnologie demarate prin colaborarea dintre institutele și companiile existente și în curs de dezvoltare, stimularea cererii de inovații în afaceri.

AXA 3. Axa susține o rețea de energie eficientă, scalabilă, sigură și curată, aceasta fiind o precondiție critică pentru a genera economic încărcarea productivității și, ulterior, concurența. În ceea ce privește consumul intern de electricitate, România își propune să crească eficiența energetică și producerea de produse electrice regenerabile.

AXA 4. Acest obiectiv reprezintă, de asemenea, o cerință pentru finanțarea inițiativelor care răspund la prioritățile din programul operațional prin utilizarea cu succes a contribuțiilor comunitare și interne de cofinanțare. (amposcce.minind.ro)

VII. PO Regional

Obiectivul pe termen lung este de a promova echilibrul economic, social și teritorial în regiunile României, care este legat de necesitatea și cunoștințele specifice, cu accentul pe politicile de dezvoltare urbană, axat pe construirea de afaceri și infrastructură. În România, în special cele mai importante regiuni, locația, interesul turistic, sondajele și piața muncii ar putea deveni zone mai atrăgătoare.

Această țintă va fi realizată prin alocarea diferențiată de fonduri pentru fiecare regiune, în funcție de context și în strânsă coordonare cu măsurile din toate programele operaționale.

POR promovează inițiative pentru menținerea standardelor de sănătate, minimizarea efectelor adverse asupra mediului, atenuarea schimbărilor climatice, protejarea rețelelor de transport în caz de dezastre naturale și eliminarea secțiunilor rutiere cu risc ridicat. Cu toate acestea, trebuie luate acțiuni imediate precum eficientizarea rețelei interne rutiere, care conduc fără excepție la emisii de noxe cu efect de seră. Adicional, acțiuni cum ar fi creșterea calității transportul public în comun, îmbunătățirea infrastructurii de producție și eliminarea blocajelor sunt prioritare.

Rezultatul final al programelor, prin implementarea cu succes a celor mai eficiente strategii disponibile, este de a reduce consumul de energie și poluarea prin reglementarea schimbărilor climatice.

Dezvoltarea durabilă a tuturor regiunilor țării poate fi realizată sau abordată integrat prin combinarea anchetelor publice din infrastructura locală cu acțiuni politice active pentru îmbunătățirea creșterii economice și prin utilizarea într-un grad mai ridicat al axelor prioritare, prin crearea unui acord de valorificare a resurselor locale.

Axa 1. Axa principală vizează îmbunătățirea calității vieții și crearea de noi locuri de muncă în zonele urbane prin reconstrucția infrastructurii, îmbunătățirea facilităților, serviciilor sociale și crearea de structuri corporative și antreprenoriale.

Pentru a contribui la echilibrul teritorial al țării și pentru a evita creșterea inegalităților interne, investițiile sunt centrate pe orașe care servesc ca zone pol de dezvoltare urbană națională și / sau locală, dezvoltarea este extinsă în zonele înconjurătoare, cu accent pe creștere în regiuni și județe cu un nivel scăzut nivelul de dezvoltare în termeni de produs intern brut.

Axa 2. Această axă este destinată facilitării creșterii economice durabile, cu obiectivul de a spori accesibilitatea regiunilor și mobilitatea persoanelor, bunurilor și serviciilor.

Axa 3. Această axă are ca scop creșterea gradului de acces al cetățenilor la serviciile vitale prin îmbunătățirea serviciilor de sănătate, educației, serviciilor sociale și a facilităților publice de siguranță în situații de urgență, contribuind la atingerea obiectivului european de stabilitate economică și socială.

Axa 4. Această axă principală este destinată construirii și dezvoltării de cadre regionale și locale pentru sprijinirea întreprinderilor, restaurarea zonelor industriale și promovarea proiectelor antreprenoriale naționale și locale pentru stimularea ocupării forței de muncă și dezvoltarea economică durabilă.

Axa 5. Această secțiune vizează în special încurajarea și facilitarea valorificării durabile a patrimoniului cultural și a resurselor naturale, precum și îmbunătățirea calității serviciilor de turism și ospitalitate, pentru crește gradul de atractivitate în mai multe regiuni, extinderea economiilor locale și crearea de noi locuri de muncă.

Axa 6. Scopul acestei axe prioritare este ca planul strategic al programului operațional să fie realizat transparent și eficient. (www.inforegio.ro)

VIII. PO pentru Pescuit

Programul de pescuit este elementul fondator pentru activități durabile și de acvacultură care țin cont de conservarea mediului, dezvoltarea socială și bunăstarea economică,

contribuie la realizarea viziunii politice a planului strategic național de pescuit, adică un sector de pescuit dinamic, modern și productiv.

Obiectivele programului sunt:

- îmbunătățirea productivității și durabilității sectorului pescuitului primar;
- dezvoltarea afacerilor cu produse pescărești;
- să promoveze și să îmbunătățească calitatea vieții în aceste domenii prin producția durabilă a resurselor de pescuit;
- încurajarea implementării corecte ale programului operațional în contextul politicii internaționale în domeniul pescuitului.

Axele tematice sunt definite după cum urmează:

AXA 1. Această axă susține inițiative pentru ajustarea flotei de pescuit la nivel comunitar.

AXA 2. Sprijină recoltarea și procesarea produselor din acvacultură, agricultură, producția și comercializarea pe piața internă.

AXA 3. Evaluări a temelor comune.

AXA 4. Dezvoltarea domeniului pescuit implementând o strategie durabilă.

AXA 5. Acordarea de suport tehnic.

IX. Programul Național pentru Dezvoltare Rurală

FEADR este un instrument financiar implementat de către Uniunea Europeană pentru a sprijini punerea în aplicare a politicii agricole comune de către statele Uniunii Europene. FEADR este reglementat de norme de aplicare ale Comisiei Europene.

Strategia agricolă comună este un set de reguli și proceduri care reglementează producția, prelucrarea și comercializarea agricolă în Uniunea Europeană, dedicată dezvoltării rurale.

AXA 1. – Îmbunătățirea capacității competitive ale domeniilor forestier și agricol.

AXA 2. – Creșterea calității mediului înconjurător și a zonelor din mediul rural.

AXA 3. – Îmbunătățirea nivelului de trai în regiunile rurale și dezvoltarea economiei în aceste zone.

AXA 4. – Implementarea strategiei LEADER prin dezvoltarea de rețele de colaborare în domeniile vizate cu alte țări membre ale Uniunii. (www.pndr.ro)

2.2. Programele Operaționale aferente perioadei 2014-2020

Perioada de programare 2014-2020 nu schimbă scopul fondurilor structurale, ci sunt direcționate spre continuarea pașilor făcuți în perioada de programare anterioară. Din păcate, perioada de programare 2007-2013 a înregistrat un rezultat scăzut în ceea ce privește rata de absorbție a fondurilor nerambursabile și a scos în evidență punctele slabe ale organizării la nivel național. Birocrația excesivă, informarea deficitară a antreprenorilor, competențe și abilități neperformante ale autorităților în domeniu și-au pus amprenta pe startul atragerii de finanțări europene. Pentru a îmbunătăți indicele ratei de absorbție, perioada inițială de programare se prelungește cu încă doi ani, până în 2015. Astfel că, programele operaționale pentru perioada 2014-2020 s-au lansat cu întârziere.

Programele accesibile pentru această perioadă sunt structurate după cum urmează:

I. PO Infrastructură Mare

Obiectivul principal al programului este de a întâmpina provocările la nivel național cu privire la infrastructură și resurse. Cuprinde opt axe prioritare, clasificate în trei domenii de dezvoltare:

→ infrastructură de transport;

- protecția mediului și managementul riscurilor;
- energie curată și eficiență energetică.

II. PO Capital Uman

Acest program este succesorul programului POSDRU și are scopul de a investi resursa umană. Organizat pe șapte axe prioritare, POCU urmărește:

- specializarea forței de muncă;
- crearea de locuri de muncă pentru tinerii;
- incluziune socială și combaterea sărăciei;
- învățarea pe toată durata vieții.

III. PO Competitivitate

Similar cu POSCCE, acest program oferă surse de finanțare nerambursabilă în vederea creșterii competitivității întreprinderilor românești pe piața europeană de bunuri și servicii. Programul are două axe prioritare și susține:

- bioeconomia;
- tehnologia informației și a comunicațiilor, spațiu și securitate;
- energia, mediul și schimbările climatice;
- eco-nano-tehnologiile și materialele avansate,

(<http://mfe.gov.ro/programe/autoritati-de-management/am-poc/>).

IV. PO Asistență Tehnică

Organizat pe trei axe prioritare, programul are ca și obiectiv principal asigurarea cadrului operațional pentru a implementa cu succes accesarea, implementare și monitorizarea finanțărilor nerambursabile disponibile acestei perioade de programare.

V. PO Regional

Programul are 12 axe prioritare și susține:

- dezvoltarea zonelor urbane;
- infrastructura sistemului educațional;
- infrastructura sistemului de sănătate;
- cadastrul;
- centre de transfer tehnologic;

- turismul;
- IMM-urile;
- drumurile județene.

VI. PO Capacitate Administrativă

Concentrat pe trei axe prioritare, programul dedicat capacității administrative sprijină investiții care eficientizează administrația publică și sistemul judiciar, totodată crescând gradul de accesibilitate și transparență.

VII. Programul Național de Dezvoltare Rurală

Ținta principală a acestui program este să reducă disparitățile dintre regiunile de dezvoltare din mediul rural european. Cu patru axe prioritate, fondurile disponibile prin acest program se focalizează pe:

- dezvoltarea economică și a infrastructurii din zonele rurale;
- dezvoltarea agriculturii;
- sprijinirea tinerilor fermieri;
- îmbunătățirea calității vieții din mediul urban;
- promovarea produselor locale.

VIII. Programul Operațional pentru Pescuit și Afaceri Maritime

Programul „*își propune să creeze condițiile necesare redresării economice, generării creșterii locurilor de muncă din domeniul pescuitului, acvaculturii și afacerilor maritime*” conform Ghidului solicitantului aprobat în iulie 2017.

(https://ampeste.ro/docs/POPAM/Ghiduri/Ghiduri_aprobate_iulie_2017/GHID_I.23/Ghid_Masura_I.23_searchable.pdf)

2.3. Analiză generală a statusului perioadelor de programare

Comparând fondurile alocate României pentru perioada 2014-2020 cu perioada 2007-2013, găsim o dublare aproape a sumelor destinate dezvoltării regionale. Pe de altă parte, fondurile pentru competitivitate s-au redus la jumătate, deși companiile necesită încă mașini și echipamente moderne. Fondurile de capital uman sunt aproape egale pentru cele două perioade. Sume substanțiale sunt alocate infrastructurii, respectiv 9,07 miliarde de euro.

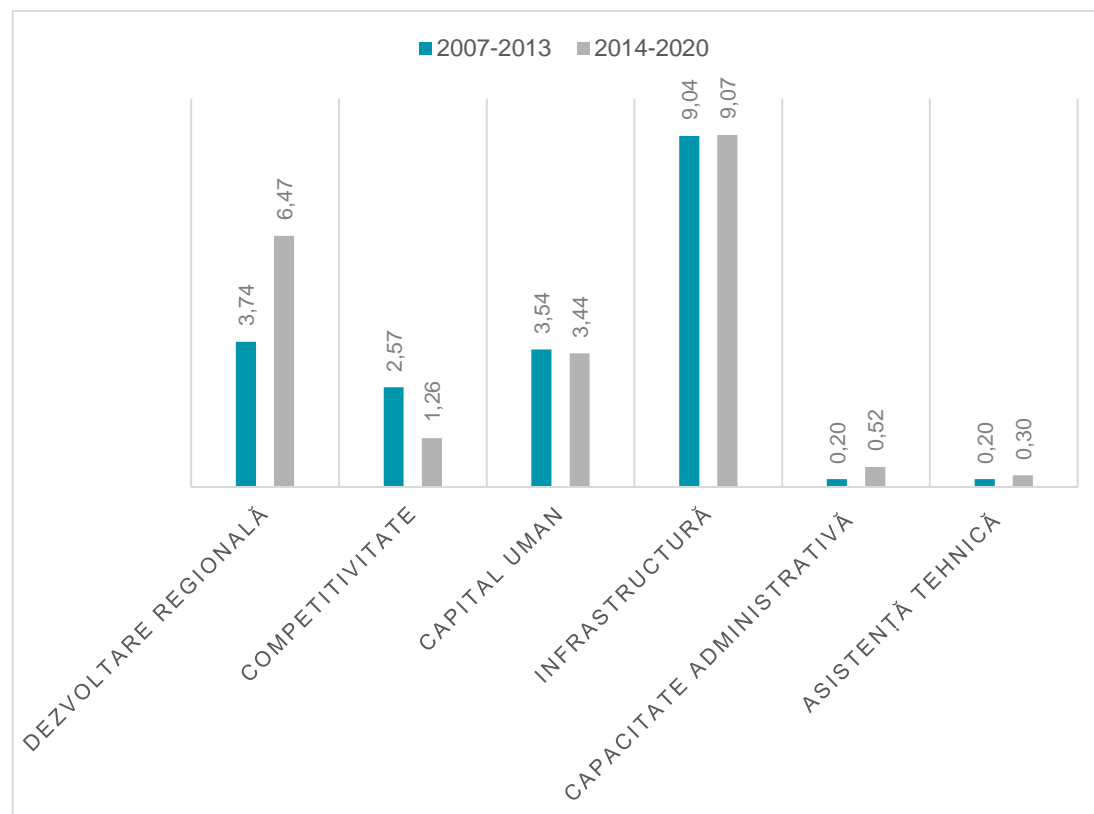
Deși sumele alocate nu sunt mari, observăm creșteri semnificative, respectiv de 2,5 ori pentru capacitatea administrativă și 50% pentru asistența tehnică în 2014 comparativ cu 2013.

Tabel 2.3. 1 Sumele alocate programelor operaționale (mld. euro)

	2007-2013	2014-2020
Dezvoltare Regională	3.74	6.47
Competitivitate	2.57	1.26
Capital uman	3.54	3.44
Infrastructură	9.04	9.07
Capacitate administrativă	0.20	0.52
Asistență tehnică	0.20	0.30

Sursă: Ministerul Fondurilor Europene

Grafic 2.3. 1 Sumele alocate programelor operaționale (mld. euro)

Sursă: Ministerul Fondurilor Europene

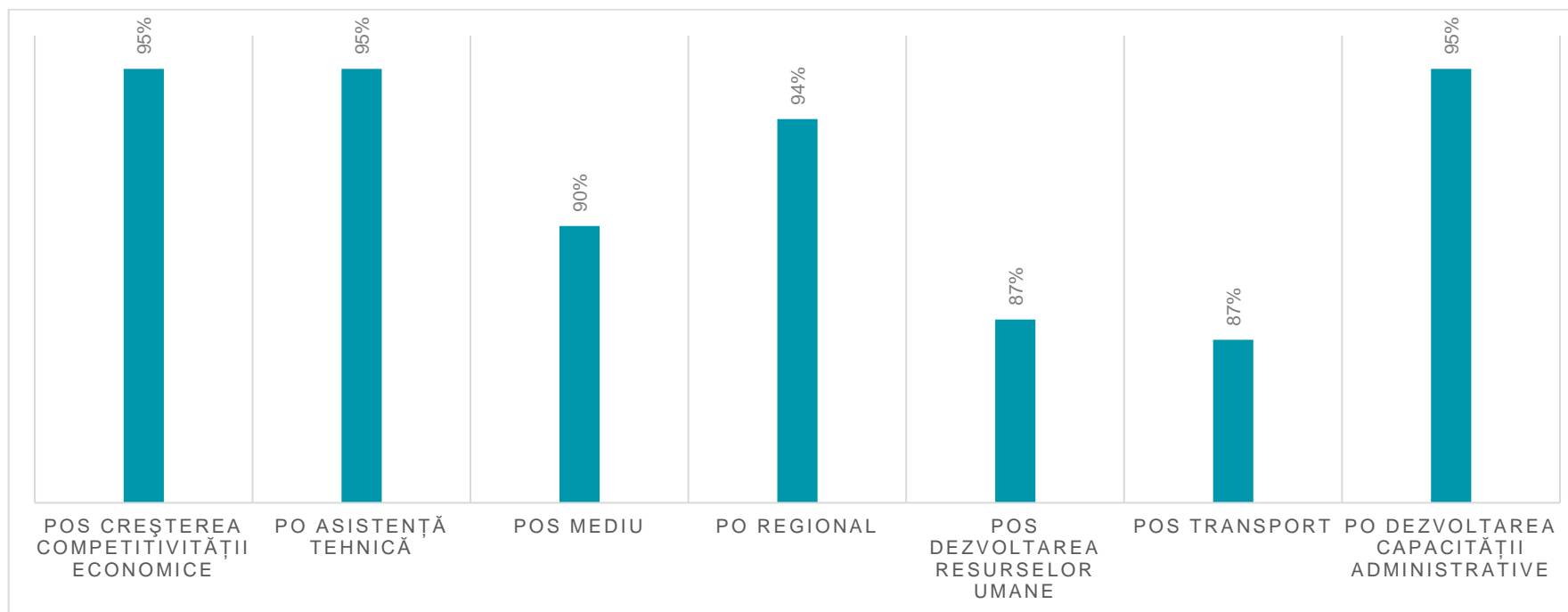
Tabel 2.3. 2 Principalele diferențe între cele două etape de finanțare

2007-2013	2014-2020
Cadrul Strategic Național de Referință (FEDR, FC, FSE)	Acordul de Parteneriat (FEDR, FC, FSE, FEADR, FEPAM)
Orientare strategică și de programare - linii directoare CE privind coeziunea economică, socială și teritorială, ținând seama de politicile comunitare relevante	Strategia Europa 2020 Document de poziție al serviciilor CE Recomandări specifice de țară
Rezerva de performanță, 3% la latitudinea SM	Rezerva de performanță, 6 % , obligatorie
Indicatori de rezultat și realizare imediată (output) stabiliți pe baza unor linii orientative CE (comunicate pe parcursul implementării)	Indicatori comuni stabiliți prin regulamentele de fond: - de output (FEDR, FSE, FC, FEADR) - de rezultat (FSE)
Concentrare tematică - nu	11 Obiective Tematice - alocări financiare condiționate prin regulamentele specifice de fond FEDR / FSE
Priorități / fond	Priorități de investiții/fond/obiectiv tematic
Fără instrumente de dezvoltare teritorială predefinite	ITI CLLD
Fără condiționare finanțare	Condiționalități ex-ante

Sursă: Ministerul Fondurilor Europene

În ceea ce privește evoluția **ratei de absorbție**, aceasta rezultă prin analiza datelor de mai jos.

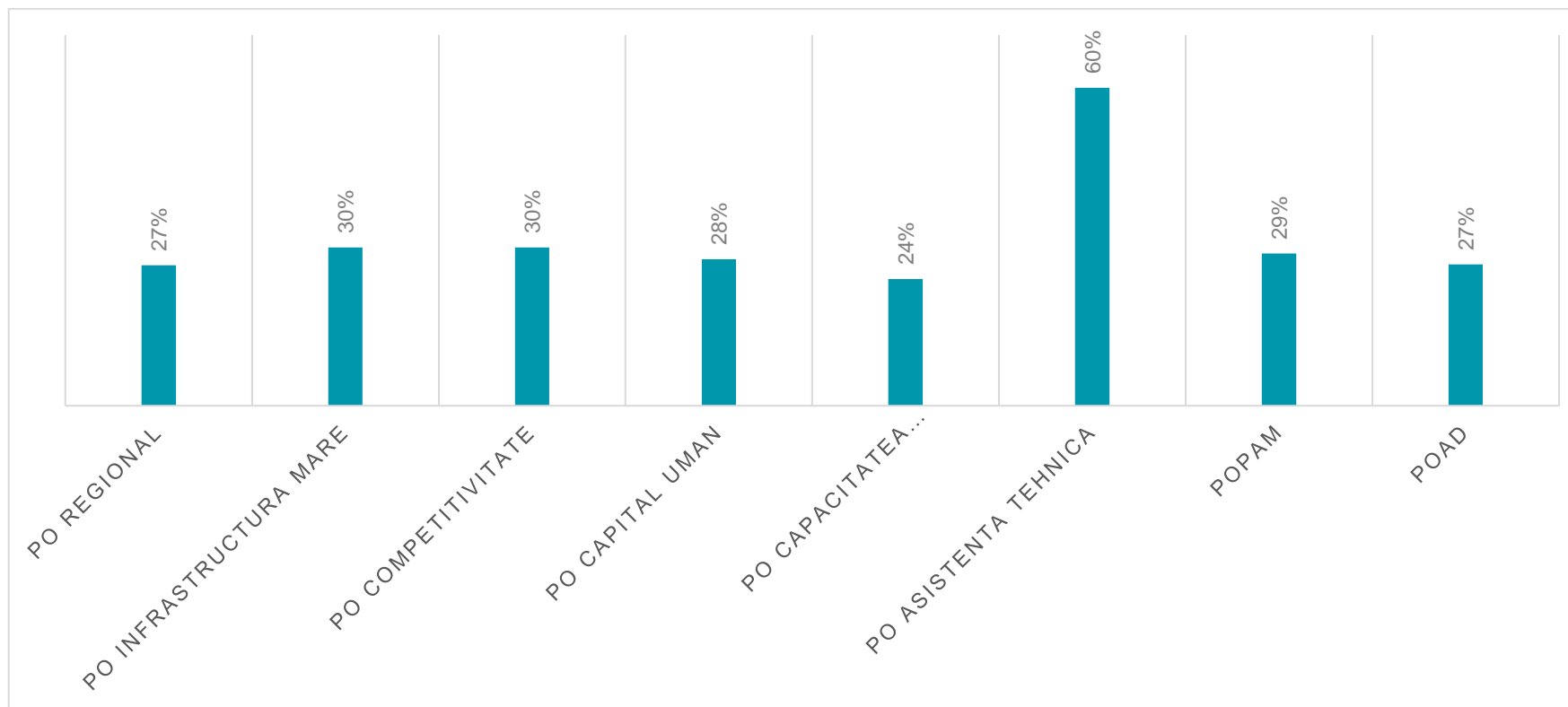
Grafic 2.3. 2 Rata de absorbție aferentă perioadei 2007-2013 la 31 martie 2017

Sursă: Stadiul de absorbție la 31 martie 2017 – Ministerul Fondurilor Europene

Cele mai mici rate de absorbție, respectiv 87%, au fost înregistrate în programele POSDRU și POST. Se observă că, deși au fost rate de absorbție ridicate, nu au fost absorbite integral sumele din cadrul nici unui program. Această carență duce la diminuarea reducerii decalajului dintre România și celelalte state membre UE.

Grafic 2.3. 3 Rata de absorbție aferentă perioadei 2014-2020 la 31 decembrie 2019

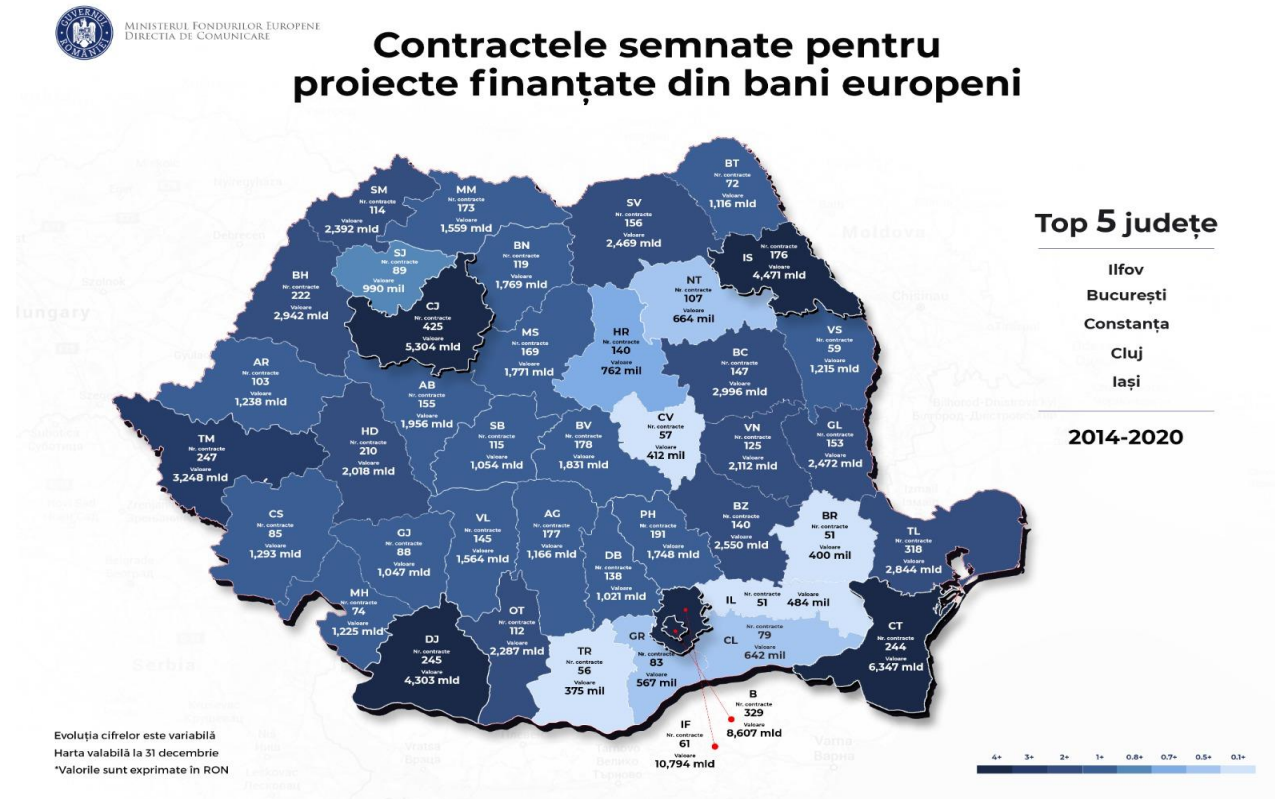

Sursă: Stadiul de absorbție la 31 decembrie 2019 – Ministerul Fondurilor Europene

Acest grafic ne indică o situație deloc benefică pentru țara noastră, mai ales că în perioada respectivă comisarul european responsabil de gestionarea fondurilor era reprezentantul României. Cu excepția Programului Operațional pentru Asistență Tehnică care a ajuns la un nivel de absorbție de 60%, toate celelalte programe operaționale nu au depășit un grad de absorbție de 30%. Acest lucru dovedește incapacitatea

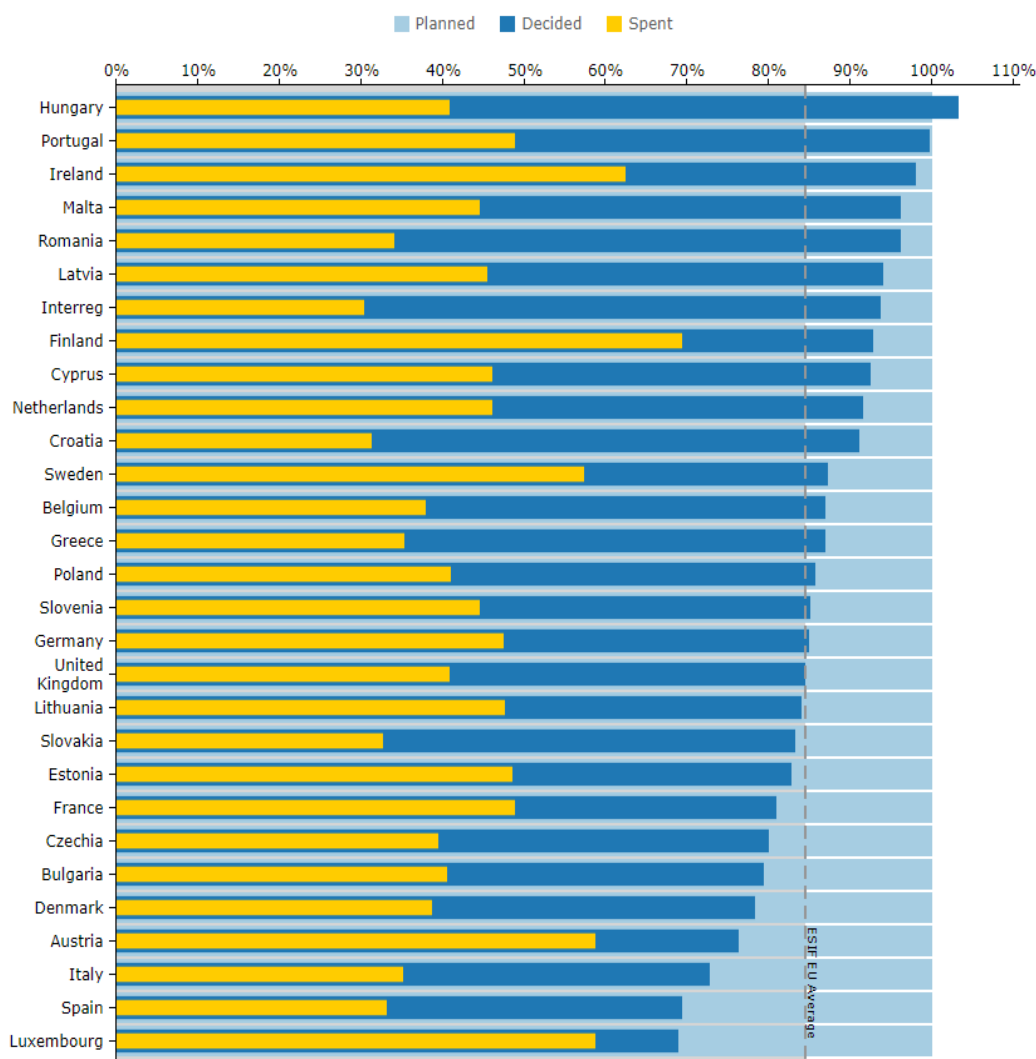
autorităților în materie de atragere a fondurilor europene. Lipsa de preocupare pentru atragerea de fonduri nerambursabile din partea autorităților duce la menținerea decalajelor dintre țările dezvoltate din Uniunea Europeană și România.

Figura 2.3. 1 Stadiul contractelor semnate pe județe la data de 31 decembrie 2019

Observăm cu ușurință un top al județelor care au semnat contracte pentru proiecte finanțate din fonduri europene nerambursabile. Este exclusiv abilitatea administrațiilor locale de a elabora proiecte care să fie eligibile și să beneficieze de finanțări europene.

Grafic 2.3. 4 Clasamentul Statelor Membre în funcție de rata absorbției la 31 decembrie 2019

Sursă: Open Data ESIF <https://cohesiondata.ec.europa.eu/overview>

Graficul anterior demonstrează o dată în plus că instituțiile abilitate cu atragerea de fonduri europene nerambursabile din România nu reușesc să aducă în țară banii pentru eliminarea decalajelor economice, sociale dintre țările Uniunii Europene. Din suma planificată de 36,7 miliarde euro am reușit să cheltuim doar 12,5 miliarde euro (34%), o treime din cât se putea cheltui.

2.4. Studiu de caz: Impactul finanțării europene asupra PIB-ului Statelor Membre *(contribuție proprie)*

Înțelegerea modelelor și factorilor determinanți ai creșterii economice a fost o motivație centrală în domeniul economiei. În contextul integrării europene, care a contribuit la interconectarea succesivă a economiilor statelor membre, gradul de creștere de care au beneficiat cei mai slabi și / sau mai recent intrați în UE sunt de o importanță deosebită. Convergența economică a fost un obiectiv politic de lungă durată care a stat la baza coordonării și asistenței financiare a politicii economice a UE. Mai mult, eforturile de aprofundare și completare a Uniunii Economice și Monetare ale Europei vizează crearea mai multor locuri de muncă, stimularea creșterii și a investițiilor și creșterea corectitudinii sociale și a stabilității macroeconomice. (Pop, 2020)

Gradul în care are loc convergența economică și în ce condiții rămâne o problemă contestată atât în cercetarea economică teoretică, cât și în cea aplicată.

Analizele diferiților experți financiari indică faptul că suma de bani obținută de la Uniunea Europeană nu este aspectul cel mai semnificativ, dar mai important este modul pro-dezvoltare de utilizare a fondurilor UE. Unii analiști, cum ar fi Gary Marks (1992), au convenit că fondurile UE sunt o formă de „plată laterală” care se acordă statelor membre europene mai sărace pentru a compensa potențialele pierderi cauzate de procesele de privatizare sau liberalizare a piețelor lor. Cu alte cuvinte, fondurile europene au reprezentat „*un răspuns la noile concepte de echitate și egalitate*” dezvoltate în cadrul instituțiilor UE și în rândul statelor membre europene. Din acest punct de vedere politic, eficiența fondurilor UE a părut o chestiune secundară. Cu toate acestea, chiar și în literatura financiară academică privind eficacitatea fondurilor UE, foarte puține lucrări beneficiază sau chiar menționează rezultatele acumulate de aproape patru decenii de cercetare în domeniul ajutorului extern. (Pop, 2020)

Statele membre au nevoie de fonduri europene pentru a finaliza reformele structurale, unele dintre acestea încă se referă la furnizarea infrastructurii de bază sau la dezvoltarea resurselor umane, iar altele la saltul tehnologic necesar pentru a recupera golurile din țările din zona euro. Dar, în primul rând, aceste țări au nevoie de fonduri UE pentru continuitatea proiectului european.

Unul dintre instrumentele principale ale procesului de integrare europeană a fost solidaritatea, care s-a manifestat prin finanțarea alocată pentru a sprijini convergența economică în cadrul Uniunii Europene. Literatura financiară prezintă rezultate controversate cu privire la utilizarea și impactul fondurilor europene structurale și de coeziune asupra creșterii economice a statelor membre.

Sarantis (2009) a studiat impactul fondurilor UE asupra creșterii veniturilor regionale în 13 regiuni din Grecia în perioada 1990-2005. Această perioadă din Grecia s-a caracterizat prin accelerarea procesului de integrare europeană. Cercetătorul a folosit un model extins cu formă redusă de Barro și Sala-i-Martin (1992). Rezultatele empirice au arătat un impact pozitiv al fondurilor UE asupra creșterii regionale, ilustrând performanțele recente de creștere din Grecia. Pe de altă parte, Albușescu și Goyeau (2013) au constatat că rata de absorbție a fondurilor UE nu are efect asupra ratei de creștere a PIB pe termen scurt, dar impactul pe termen lung este negativ. Cercetarea a fost realizată pe 27 de țări ale UE pentru perioada 2007-2011 prin utilizarea unui panou și identificarea instrumentelor printr-un estimator GMM al sistemului (model propus de Blundell & Bond, 1998).

Datorită diferitelor metodologii utilizate, dovezile empirice au oferit rezultate contradictorii și mixte. Unele rezultate arată un impact pozitiv pe termen lung al fondurilor UE asupra creșterii economice (cum ar fi Midelfart-Knarvik și Overman, 2002; Puigcerver-Peñalver, 2007; Ramajo și colab., 2008). Cu toate acestea, mai multe studii găsesc un impact negativ (Dall'erba și Le Gallo, 2008; Checherita și colab., 2009) sau un efect pozitiv slab (Boldrin și Canova, 20015; Esposti și Bussoletti, 2008; Lolos, 2009). Aceste rezultate contradictorii se datorează calității slabe a datelor privind coeziunea și fondurile structurale la nivel regional.

Paun (2015) consideră că fondurile UE reprezintă un sprijin consecvent pentru economiile slabe ale noilor membri ai UE în zona estică. De asemenea, fondurile UE sunt privite ca autorități locale, care sunt obsedate de „rata de absorbție”, „rata de rambursare” sau „rata de contractare”. În plus, creșterea PIB-ului a devenit o obsesie a fiecărei țări, astfel încât absența acestei creșteri este creată de convulsii sociale. Cu toate acestea, fondurile UE ar trebui utilizate pentru a stimula creșterea. Mai mult, această

creștere propusă de Uniunea Europeană nu este una durabilă, deoarece este departe de condițiile pieței. (Pop, 2020)

Câteva tipuri de cercetări au găsit un efect condiționat al fondurilor UE asupra creșterii PIB, dar efectul nu a fost unul direct, cum ar fi impactul ajutorului regional a fost pozitiv doar în prezența instituțiilor (Rodríguez-Pose și Garcilazo, 2015), sau stocul de capital uman ridicat și guvernul descentralizat (Bähr, 2008) sau fondurile gestionate eficient (Wostner și Šlander, 2009). Unii experți au constatat efecte pozitive doar în anumite sectoare ale economiei (Rodríguez-Pose și Fratesi, 2004) și pentru obiective specifice de finanțare sau numai la unele niveluri de analiză (Le Gallo et al., 2011).

Nekrep et al (2018) au analizat impactul fondurilor UE asupra cercetării și dezvoltării asupra creșterii PIB. Studiul lor este realizat pe țările UE28 în perioada 1995-2013 prin utilizarea unui model de regresie quadratică. Studiul a arătat o legătură cauzală între variabilele parabolei concave, obiectivul UE de a atinge 3% din PIB cheltuit în cercetare și dezvoltare care trebuie atins până în 2020 pare să sprijine atingerea productivității maxime în UE.

Fidrmuc și colab. (2019) au studiat impactul fondurilor UE asupra creșterii economice a regiunilor europene, folosind 2SLS. Aceștia au estimat un model spațial care să țină cont de răspândirile inter-regionale. Rezultatele empirice arată un efect pozitiv semnificativ și pozitiv al fondurilor UE asupra creșterii economice regionale în UE. De asemenea, rezultatele lor confirmă impactul pozitiv al calității instituționale; îmbunătățirile dezvoltării economice în întreaga UE nu necesită în mod necesar singura redistribuire: reforma instituțională poate contribui la creșterea performanței creșterii. Estimăm o versiune mărită a modelului standard de creștere Solow-Swan pentru regiunile NUTS2 în perioada 1993-2013. (Pop, 2020)

Pentru a analiza impactul fondurilor UE asupra creșterii economice, am realizat următoarea regresie liniară bazată pe un grup echilibrat:

$$PIB = c_1 + c_2 * FUN + \epsilon_t$$

Unde:

PIB - Produsul intern brut

FUN - fonduri UE

ε_t - variabila reziduală

În timp ce pretindem că fondurile UE au un impact pozitiv asupra creșterii economice a țărilor europene, am formulat ipoteza:

H0: Fondurile UE au un impact pozitiv asupra creșterii PIB-ului, iar ipoteza alternativă concurentă derivând și din cercetări teoretice și empirice anterioare:

HA: Fondurile UE scad sau nu au impact asupra creșterii PIB.

Eșantionul de date cuprinde 120 de observații, perioada analizată fiind 2007 - 2019, frecvența datelor este anuală. Analiza se face numai pe Produsul Intern Brut și fondurile UE din zece țări europene (Anexa 1). Regresia a fost făcută în Eviews. Datele au fost preluate din baza de date Eurostat. Datele privind fondurile UE și produsul intern brut sunt exprimate în procente, precum și o creștere de la un an la altul.

Tabelul de mai jos prezintă statisticile descriptive ale variabilelor analizate. Media variabilelor analizate este pozitivă în toată perioada analizată. Valoarea minimă a variabilelor analizate este negativă, ceea ce înseamnă că în perioada analizată, țările analizate au înregistrat scăderi mai mici ale PIB și fondurilor UE.

Conform Skewness, distribuția brută variabilă internă are coada dreaptă alungită. În ceea ce privește distribuția variabilei fondurilor UE, aceasta are partea stângă alungită (valoarea este negativă).

Conform valorilor coeficientului Kurtosis, distribuțiile au o valoare mai mare de 3, prin urmare distribuțiile analizate sunt mai clare decât distribuția normală (leptokurtoză). (Pop, 2020)

Tabel 2.4. 1 Date statistice ale valorilor analizate

	GDP	FUN
Mean	0.01125	0.582897
Median	0.031741	0.49967
Maximum	1.040742	9.956773
Minimum	-0.81321	-0.98452
Std. Dev.	0.1878	1.153492
Skewness	-0.87394	4.679239
Kurtosis	18.22437	37.89083
Jarque-Bera	1174.183	6524.757
Probability	0	0

Sursă: prelucrare proprie

Conform rezultatelor obținute, alți factori influențează PIB, R2 fiind de doar 15,3%. Cu alte cuvinte, doar 15,3% din variația PIB se explică prin variația fondurilor UE.

Evoluția fondurilor UE are o influență pozitivă asupra PIB-ului. Impactul nu este semnificativ statistic, deoarece probabilitatea este peste pragul de 10% (probă = 0,8933). Coeficientul fondurilor UE este 0,02014, ceea ce înseamnă că pentru o unitate de creștere a fondurilor UE, PIB-ul va crește cu 0,02014 unități. (Pop, 2020)

Regresia va arăta astfel:

$$\text{PIB} = 0,010077 + 0,02014 * \text{FUN} + \varepsilon t$$

Calitatea de membru al UE este în general considerată un factor important pentru creșterea economică cehă după aderare. În plus, în primii ani după aderarea la Uniunea Europeană, PIB-ul din Cehia a înregistrat o creștere fără precedent. Această creștere a fost însoțită de creșterea costurilor forței de muncă, de creșterea investițiilor - datorită ponderii sectorului de producție în întreaga economie - și de întărirea coroanei cehe. În perioada 2000-2017, investițiile din Republica Cehă au avut o medie anuală de 27,5% din PIB, care este unul dintre cele mai înalte niveluri la nivelul UE. De asemenea, nivelul investițiilor publice a scăzut în jur de 4% din PIB în perioada 2018-2019, din cauza influenței puternice a ciclului fondurilor UE. (Pop, 2020)

Cipru s-a alăturat Uniunii Europene în 2004 pentru a atinge media UE din punct de vedere al creșterii economice și al veniturilor. Fondurile UE investite în Cipru în

perioada 2004-2020 au fost de 1,7 miliarde de euro în cadrul Fondurilor structurale și de investiții europene, respectiv 98 de milioane de euro în cadrul Planului Juncker din 2014. Aceste fonduri au avut rezultate foarte pozitive în ceea ce privește creșterea PIB-ului, nu numai datorită Finanțarea UE, dar și eforturile Ciprului de a reforma și de a deveni un loc atractiv pentru întreprinderi și pentru ca investitorii să se stabilească și să prospere. Evoluția PIB-ului pe cap de locuitor în Cipru a crescut cu 31% în perioada 2003-2018, iar în comparație cu media UE, această evoluție reflectă impactul sever al crizei economice globale asupra economiei cipriotă. (Pop, 2020)

Din 1981, Grecia a fost un beneficiar major al fondurilor UE. De asemenea, timp de zeci de ani, transferurile medii de fonduri UE au variat de la 2,4-3,3% din PIB-ul anual al țării. În 2018, Grecia a primit în jur de 16 miliarde de euro fonduri europene, ceea ce echivalează cu 9% din PIB-ul anual al Greciei din 2017. Datorită măsurilor excepționale, Grecia a fost prima țară din UE care a absorbit pe deplin toate fondurile UE disponibile pentru perioada 2007-2013. De asemenea, Grecia este cel de-al doilea top absorbant al fondurilor europene pentru perioada 2014-2020 datorită măsurilor excepționale. Mai mult, Grecia s-a clasat pe primul loc în UE în ceea ce privește investiția totală preconizată din Fondul european pentru investiții strategice, comparativ cu PIB-ul său. În 2017, după aproape un deceniu de contracție și stagnare, economia Greciei a început să crească din nou și a continuat să se redreseze atât în ceea ce privește creșterea, cât și ocuparea forței de muncă. Creșterea economică va fi de peste 2% în 2020. Investițiile vor deveni cel mai mare contribuitor la creșterea PIB-ului. Unele studii academice au analizat impactul fondurilor UE asupra creșterii economice pe termen mediu-lung în Grecia. Rezultatele majorității studiilor arată o corelație pozitivă între fondurile UE și creșterea PIB (Funck și Piza, 2003; Fagerberg și Verspagen, 1996; Pereira, 1997; Cappelen și colab. 2003; Puigcerver-Peñalver, 2004). De asemenea, Funck și Piza (2003) au utilizat simulări ale modelului Hermin pentru perioada 2000-2006 și au demonstrat că impactul fondurilor UE asupra PIB a atins 6%. În mod surprinzător, câțiva experți au obținut o concluzie diferită: fondurile europene nu au îmbunătățit performanțele de creștere. Un studiu, în acest caz, este cercetarea lui Ederveen și colab., 2006. (Pop, 2020)

Situația economică a Ungariei este diferită; depinde cu greu de fondurile europene. Creșterea economiei ungare a fost de doar 4,6% în perioada 2006-2015, fără fondurile

UE trimise de Uniunea Europeană în cadrul ciclului de finanțare 2007-2013, creșterea PIB-ului ar fi fost de numai 1,8%. În ciuda sumei mari de fonduri UE primite de Ungaria, această țară a fost pe ultimul loc în grupul zece în raportul privind competitivitatea Forumului Economic Mondial; în 2006, Ungaria a fost plasată pe primul sau pe locul doi în grupa a șaptea. Există câteva motive pentru care economia maghiară nu a crescut în primii zece ani de la aderarea la Uniunea Europeană. Unul dintre motive este iredponsabilitatea autorităților de stat, în timp ce populația era îndatorată datorită riscului de împrumuturi în valută; autoritățile au majorat salariile fără o bază economică pentru aceasta. Un alt motiv a fost primirea fondurilor UE, care a început foarte lent. Se știe că fondurile UE pentru perioada 2007-2013 au început să sosească după 2009. Mai mult, toate acestea au fost supărate de criza economică globală, care a readus înapoi economiile la nivel mondial. (Pop, 2020)

Majoritatea polonezilor sunt de acord cu ideea că apartenența țării lor la UE este benefică, în special datorită beneficiilor economice pe care le aduce în domeniile dezvoltării economice, îmbunătățirii calității vieții polonezilor și a noilor oportunități profesionale. Unii analiști financiari consideră că polonezii sunt unul dintre cei mai puternici pasionați de euro din Uniunea Europeană. Când criza financiară globală a lovit țările membre ale UE în 2008, Polonia a fost singura țară care a evitat o recesiune gravă și al cărei PIB nu s-a micșorat. Mulți experți au spus că fondurile UE care au alimentat economia poloneză au jucat un rol important. Argumentul lor se bazează pe faptul că fondurile UE poartă instrumente pentru planificarea, controlul și evaluarea cheltuielilor UE. Ministerul polonez al investițiilor și dezvoltării a analizat impactul fondurilor UE asupra PIB, iar rezultatul său a arătat o creștere de cel puțin 0,5 puncte procentuale în PIB în fiecare an. De asemenea, diferența de produs intern brut între Polonia și media Uniunii Europene a scăzut cu 21% în perioada 2004-2016, din cauza politicii de coeziune. (Pop, 2020)

Experții financiari sunt de acord că impactul fondurilor UE asupra creșterii PIB a fost semnificativ în Portugalia. În absența fondurilor UE; investițiile publice vor fi puternic afectate în Portugalia. În perioada 1994-1999, ajutorul UE în Portugalia a fost de 3,3% din PIB. De asemenea, PIB-ul a crescut cu 9,9% în 1999. Performanța economică puternică a fost parțial determinată de ciclul economic și creșterea potențială s-a îmbunătățit semnificativ. Pe baza experților Comisiei UE, creșterea potențială a fost

deja identică cu media UE la 1,6% în 2018, respectiv 1,7% în 2019. Aceasta este o îmbunătățire semnificativă de la nivelul de 1,3% din 2012. De asemenea, economia pozitivă dezvoltarea din ultimii ani a stabilizat venitul pe cap de locuitor al țării în raport cu media UE în intervalul de 77-78%.

Evaluările privind influența banilor europeni în evoluția economiei au lipsit complet. Unele studii arată că fondurile europene au contribuit cu 10 la sută la creșterea produsului intern brut. Aceasta înseamnă că 10% din totalul creșterii economice se datorează absorbției fondurilor europene. Conform datelor Ministerului Fondurilor Europene, fără această contribuție la creșterea economică, PIB-ul României ar fi fost, chiar în 2018, sub nivelul maxim al anului 2008. Folosirea banilor europeni a dus economia românească peste PIB-ul din 2008. O constatare valabilă pentru întreaga analiză a fondurilor europene este că efectele importante în economie încep să apară vizibil începând cu 2011, adică la patru ani de la aderarea României la Uniunea Europeană. Din creșterea totală a investițiilor, un sfert este adus din fonduri europene. De asemenea, aceste fonduri influențează înființare locurilor de muncă noi și numărul șomerilor. Astfel, rata ocupării forței de muncă este cu aproximativ 4% mai mare din cauza fondurilor UE. În ceea ce privește rata șomajului, la sfârșitul anului 2015, aceasta ar fi fost cu 3% mai mare fără a atrage bani europeni. Efectele asupra consumului și salariului mediu au fost, de asemenea, pozitive. (Pop, 2020)

Spania a fost cel mai mare beneficiar în termeni absoluți, urmând să primească aproape 200 000 de milioane EUR în perioada 1989-2020. În termeni relativ, cele mai mari sume au fost primite în perioada 1993-2003, când politica de coeziune a fost de peste 1% din PIB pe an; în plus, Spania a primit 25% din totalul fondurilor. În prezent, Spania este al treilea cel mai mare beneficiar și primește 8% din fonduri, în timp ce Politica de coeziune contribuie cu aproximativ 0,3% din PIB anual. Mulți experți sunt de acord că creșterea PIB-ului în a doua jumătate a anilor 80 a fost determinată în principal de fonduri europene. Spania este una dintre cele mai pro-UE și datorită integrării sale în Europa; aceste fonduri au făcut parte din modernizarea Spaniei. Aderarea la UE a oferit fonduri pentru dezvoltarea infrastructurii în Spania, în timp ce aderarea la UE și la zona euro a făcut politica macroeconomică mai disciplinată, a îmbunătățit condițiile financiare și a atras investițiile străine directe pentru companiile spaniole pentru a face achiziții în străinătate și au facilitat creșterea exporturilor. (Pop, 2020)

Începând cu 2004, Slovacia a înregistrat o creștere susținută a PIB datorită integrării sale în Uniunea Europeană. O excepție este criza financiară globală din 2008-2009, respectiv criza zonei euro din 2011-2012. În ultimii ani, PIB-ul Slovaciei a revenit la creștere, din cauza revenirii cererii interne și europene și a fondurilor UE. Unii analiști financiari au găsit un impact modest asupra fondurilor UE asupra creșterii.

În timpul procesului de aderare la UE, obiectivul de bază de dezvoltare al Sloveniei a fost de a depăși dezvoltarea economică medie a UE extinsă pentru a putea îmbunătăți și asigura securitatea socială, dezvoltarea mai rapidă, respectiv îmbunătățirea mediului. Creșterea PIB a fost reținută în principal din cauza progresului lent în proiectele susținute din fondurile UE. Deci, aceste fonduri au o influență importantă asupra evoluției PIB-ului.

Mulți experți financiari au subliniat că țările din Europa Centrală și de Est vor cheltui banii UE pentru dezvoltarea drumurilor și a infrastructurii feroviare. Există o recomandare mare asupra concentrării pe Cercetare și Dezvoltare, care este un instrument care ar putea ajuta economiile regiunii pe termen lung. UE ar trebui să motiveze aceste țări să absoarbă fondurile cât mai repede posibil, prin mustrarea guvernelor. Mai mult, economiștii implicați în evaluarea impactului fondurilor UE asupra creșterii economice sugerează că un instrument important este doar suma și viteza cheltuielilor fondurilor, astfel încât calitatea utilizării acestora nu este importantă în contextul situației economice.

Analizele privind impactul fondurilor UE asupra creșterii economice în fiecare țară europeană sunt discutate și publicate atât de rar, în plus, politicienii sunt concentrați asupra sumelor și programelor individuale. Cu alte cuvinte, acest trist adevăr confirmă faptul că, în special, țările din Europa de Est au o abordare scurtă asupra fondurilor UE; pur și simplu vor să se superbe cu aceste fonduri. Nu este atât de importantă viteza cheltuielilor fondurilor europene sau nivelul fondurilor contractate sau numărul de participanți la proiectele finanțate de UE, dar este mai important impactul real al programelor UE asupra comportamentului populației, pe piața forței de muncă, asupra consumului, și starea generală a economiei. (Pop, 2020)

*
* *

În acest capitol am analizat structura și modul de organizarea a utilizării Fondurilor Structurale și de Coeziune în România. Pentru remarcă evoluția de la o perioadă de programare la alta, am avut în vedere în primul rând programele operaționale dezvoltate în prima perioadă de programare 2007-2013. Am notat direcțiile esențiale ale acestora, și anume:

- asigurarea sprijinului pentru coordonarea și implementarea fondurilor regionale în România;
- crearea unei administrații publice mai eficiente;
- oferirea unei infrastructuri dezvoltate în mod adecvat, modernă și durabilă;
- îmbunătățirea nivelului de trai și a mediului;
- dezvoltarea capitalului uman și creșterea competitivității;
- creșterea productivității societăților românești;
- promovarea echilibrului economic, social și teritorial în regiunile României;
- sprijinirea activităților durabile și de acvacultură care țin cont de conservarea mediului;
- acordarea de suport în aplicarea politicii agricole comune de către statele Uniunii Europene.

Pentru perioada 2014-2020 am identificat, în cea mai mare proporție, aceleași misiuni ale programelor operaționale, cu scopul de a continua demersurile inițiate în rima perioadă de programare. Am remarcat însă un interes mai mare pentru cercetare și dezvoltare, tehnologia informației și a comunicațiilor, spațiu și securitate.

Am efectuat o analiză asupra evoluției programelor operaționale din România și am concluzionat faptul că deși sumele alocate nu sunt mari, observăm creșteri semnificative, respectiv de 2,5 ori pentru capacitatea administrativă și 50% pentru asistența tehnică în 2014 comparativ cu 2013. Totodată, ambele perioade de programare au înregistrat o rată de absorbție destul de scăzută pe parcursul intervalului, clasând România pe ultimele locuri dintre țările Uniunii.

În ultimul subcapitolul am efectuat o analiză asupra impactului finanțării europene asupra PIB-ului Statelor Membre. Din revizuirea studiilor de specialitate am concluzionat că rezultatele pe această temă sunt diverse și uneori contradictorii. Acest fapt se datorează utilizării în cercetare a datelor surse multiple și aplicarea de teste diverse. Pentru studiul prezentat am ales regresia liniară ca și metodă de cercetare. Concluzia testării este că impactul nu este semnificativ statistic, deoarece probabilitatea este peste pragul de 10% (probă = 0,8933). Coeficientul fondurilor UE este 0,02014, ceea ce înseamnă că pentru o unitate de creștere a fondurilor UE, PIB-ul va crește cu 0,02014 unități.

CAPITOLUL 3. ANALIZA FINANCIARĂ – METODĂ ÎN EVALUAREA UTILIZĂRII FONDURILOR STRUCTURALE

3.1. Aspecte privind analiza financiară

Ca parte a analizelor economic-financiare, analiza financiară este inclusă în grupul de cercetare cu scop special, care a fost dezvoltat și generat în special în ultimii 20 de ani și continuă să crească. Printre factorii care au impus și au promovat creșterea și avansarea raportării fundamentale menționăm: creșterea firmelor cu acțiuni; o creștere a poziției economice a băncilor și a instituțiilor financiare.

Indiferent de starea financiară, criteriile cheie pentru acordarea de împrumuturi au rămas activele companiei, analizele financiare inițiale efectuate de către deținătorii de întreprinderi cotate public care s-au limitat la verificarea soldurilor financiare adecvate, pentru a garanta rambursarea creditelor emise de către bănci.

În cazul în care maximizarea veniturilor reprezintă o problemă, avantajele contabile nu au fost urmărite, deoarece conceptele economice și contabile aveau oarecum diferite abordările cu privire la profit, iar contabilitatea a dus la rezultate variabile în funcție de tehnicile de evaluare sau depreciere utilizate.

În timp această abordare a demonstrat că este limitată. Astfel, s-a impus extinderea domeniului de aplicare prin integrarea nu doar a datelor financiare, ci și a rezultatelor din analiza înregistrărilor contabile și a informațiilor bursiere. Toate acestea au fost completate de dezvoltarea modelelor de previziune menite să sprijine procesul decizional la nivel de management.

În ultimii ani au existat numeroase motive pentru evoluția cercetării financiare (Willi Brammertz, 2009):

→ evoluția economiei în mediul antreprenorial cu direcție spre investiții mari, de impact pe termen lung, care au contribuit la propensiunea consolidării pieței, ceea ce a obligat instituțiile bancare și financiare să dezvolte și să utilizeze tehnici analitice mai complexe pentru a acorda sau a refuza potențiale credite.

- incapacitatea băncilor de a solicita o garanție pentru a acoperii eventuale riscuri de neplată, le-a obligat pe acestea să stabilească evaluări de risc financiar și economic, pentru că lichiditatea nu mai era suficientă pentru angajamente de lungă durată.
- avansarea finanțelor moderne a însemnat că studiul bilanțurilor financiare și a costurilor de capital trebuie să fie mai dezvoltat indiferent de sursa acestora.
- neplăcerile financiare ale afacerii s-au agravat prin limitările politicilor de creditare, ratele dobânzilor mari, inflația, fluctuațiile schimburilor.
- creșterea la nivel global a întreprinderilor a contribuit la căutarea unor metode eficiente de analiză a situațiilor financiare și contabile din diferite țări.

3.2. Definirea diagnosticului financiar

Analizele financiare utilizează diferite instrumente și mijloace adecvate obiectivelor și contribuie la un diagnostic financiar care se bazează în special pe competitivitatea și riscurile companiei în corelație cu diagnosticul contabil.

Termenul „diagnostic”, preluat din practica medicală, este o abordare care încearcă să identifice anumite afecțiuni prin analiza simptomelor, astfel încât să poată fi identificate cauzele și să se elaboreze strategia necesară tratării.

Setarea unui diagnostic se realizează prin:

- investigarea efectelor prin metode și tehnici specifice;
- identificarea problemei care se încadrează conform analizei efectelor și determină diagnosticul;
- emiterea prognozelor și propunerea soluțiilor aplicabile pentru rezolvarea problemei identificate. (C. Căruntu, M. Lăpăduși, 2010)

Diagnosticul financiar, care se bazează pe revizuirea financiară, funcționează similar și respectă următoarele obiective:

- încetarea defecțiunilor sau a factorilor nefavorabili în situația financiară și operațională a companiei;
- identificarea cauzelor problemelor existente sau potențiale ale companiei;
- elaborarea previziunilor pentru viitorul organizației și recomandarea măsurilor care trebuie luate pentru îmbunătățirea sau corectarea situației. (Stanciu, 2002)

Analiza din punct de vedere financiar necesită aplicarea unor interpretări ale situației companiei, pentru a identifica atuurile și limitele managementului, prin luarea în considerare a riscului rezultat dintr-un scenariu de finanțare, istoricul, actualul și viitorul și strategiile de atenuare a riscurilor și utilizarea rezultatelor.

Obiectivele financiare de diagnostic sunt supuse intereselor de utilizare, iar funcția testului este adaptată formularului de diagnostic.

În ceea ce privește acționarii și membrii vieții corporative, la nivel de execuție și management, trebuie îndeplinite scopurile analizei finanțelor interne. Deci, evaluarea financiară formulează răspunsuri la întrebări văzute prin prisma:

- creșterii – evidențierea felului în care s-a prezentat compania în termeni de ritm al creșterii comparativ cu viteza din domeniul de activitate la nivel de piață;
- rentabilității – evidențierea dacă rezultatele corespund gradului în care poate fi generată și asigurată o încredere suficientă pentru obținerea unei rentabilități adecvate;
- echilibrului – evidențierea structurii financiare a afacerii, dacă această este echilibrată pentru un sprijin financiar convenabil între masele de capital.
- riscului – evidențierea punctelor vulnerabile companiei și care este influența acestora asupra unei posibile situații de faliment.

Toate aspectele de mai sus trebuie monitorizate cu recurență pentru a elimina posibilitatea dezechilibrelor sistemice sau pentru a putea fi abordate în mod adecvat. Totodată, se analizează dacă este necesară o ajustare a productivității care să susțină o creștere sustenabilă.

În primul rând, poziția financiară reprezintă înțelegerea rezultatelor și modul în care compania are grijă de procesul de gestionare a partenerilor săi interni și externi și de livrare a produselor și/sau serviciilor către aceștia. Se urmărește în primul rând o

structurare echilibrată a tranzacțiilor de afaceri, în sensul capacității pe termen scurt al companiei și a capacității pe termen lung de a-și onora angajamentele, care pot necesita o revizuire a solvabilității și a lichidității.

În al doilea rând, modul în care afacerea este finanțată este un punct de interes, ceea ce implică conștientizarea structurii capitalului prin intermediul titlurilor de creanță și capitaluri proprii. Competitivitatea economică și productivitatea financiară asociate potențialele riscuri rezultă din corelarea rezultatelor obținute cu resursele utilizate.

În al treilea rând, compania va stabili dacă în timpul creșterii sale, care include o examinare a fluxurilor de capital pentru unul sau mai mulți ani, a fost în măsură să păstreze poziția financiară. Sub acest aspect sunt importante care sunt toate noile utilizări ale afacerii în această perioadă și care au fost în același timp noi instrumente ale afacerii.

Pentru a defini acțiunile financiare ale organizației în ceea ce privește creșterea finanțării, trebuie elaborate tabele de fluxuri financiare multianuale, care vor continua cu implementarea parametrilor strategici pentru a determina modul în care se vor dezvolta structurile financiare. (Mironiuc, 2002)

În scopul revizuirii financiare, se observă o serie de etape complementare (Gh. Vâlceanu, 2005):

I. Prima fază

În această fază, prima sarcină este verificarea funcției operaționale a companiei în trei perioade consecutive, dintr-o perspectivă externă departamentului financiar propriu. Aici se au în vedere evoluția afacerii prin rezultatele înregistrate de venituri, marja comercială și de valoarea adăugată. Înregistrarea unei creșteri a producției care nu este corelată cu o creștere proporțională a veniturilor poate genera dezechilibre pentru următoarele exerciții financiar. Putem înțelege în această situație că avem de-a face cu stocuri mari care determină depreciere. Elemente ale producției imobilizate pot de asemenea denatura rezultatul. Aici putem menționa capitalul și resursa umane. În această etapă sunt luate în vedere componente contabile, comerciale și financiare pentru a avea o imagine completă.

II. A doua fază

Analiza rezultatelor este insuficientă. O comparație a rezultatelor, utilizând metode specifice indică nivelul de performanță și competitivitatea a producției care reflectă gradul de rentabilitate. În această fază se au în vedere, pragurile economice și financiare pentru productivitate, marjele profitului brut și net.

III. A treia fază

Dezvoltarea este o sursă de asimetrii. Fluxurile operaționale sunt agregate în diferitele perioade care caracterizează ciclul de viață al afacerii, iar crearea fluxurilor este mai mult sau mai puțin echilibrată, ceea ce necesită o evaluare a echilibrului financiar, prin examinarea următoarelor elemente:

- analiza utilizării capitalului angajat;
- analiza gradului de independență al resurselor financiare;
- analiza contabilității investițiilor;
- analiza resurselor pentru investiții.

IV. A patra fază

Esența creșterii, rentabilității și a dezechilibrelor acumulate generează un set de pericole, unele anunțând faliment, precum și slăbiciunea companiei care necesită:

- evaluarea riscului din punct de vedere financiar;
- evaluarea riscului din punct de vedere economic;
- evaluarea riscului din punct de vedere al falimentului.

Evaluarea se sintetizează prin definirea atuurilor și a aspectelor vulnerabile ale afacerii.

Diagnosticul financiar este orientat către utilizator și urmărește, după decizii semnificative, calcularea rentabilității investițiilor în cheltuieli și riscuri, cerințe pentru sustenabilitate financiară și autonomie, determinând decizii importante: întreruperea activității, redefinirea politicilor și a strategiei. (C. Căruntu, M. Lăpăduși, 2010)

O evaluare financiară de succes permite gestionarea eficientă a resurselor pe baza căreia o întreprindere poate fi aprobată sau refuzată și pe care investitorul o poate folosi pentru a decide să cumpere sau să vândă acțiunile.

3.3. Sursele de informație ale analizei financiare

O analiză financiară care să permită luarea deciziilor și predicția financiară este concentrată în principal, dar nu poate fi limitată, la detaliile și informațiile din situațiile financiare ale organizației. Mai întâi trebuie colectate o serie de informații precum: (I. Stancu 2002)

- reglementările în vigoare cu privire la sistemul fiscal, economic și monetar;
- reglementări și date statistice legate de domeniul în care activează compania;
- legislația cu privire la statul juridic al companie.

Colectarea informațiilor la nivel general determină imaginea globală asupra contextului și a circumstanțelor economice, într-un moment dat, în care rezultatele companiei sunt afectate de condiții pozitive sau dăunătoare: criză financiară, expansiune economică, tranzacții bursiere. (Stancu I, 2002)

Cunoștințele referitoare la domeniul în care activează firma oferă date legate de nivelul de tehnologizare, tipul produselor, organizarea producție. Toate acestea influențează gradul de rentabilitatea a afacerii și sursele de finanțare.

Informațiile furnizate întreprinderilor sunt diverse; unele sunt obligatorii și disponibile, altele sunt prezentate pentru examinări interne sau externe numai la cerere sau periodic. Chiar și documentele relevante date părților interne și externe în legătură cu compania reflectă cu exactitate revizuirea financiară. (C. Burja, 2006)

Prin părți interesate la nivel intern înțelegem:

- managementul care are misiunea de a garanta randamentul capitalului investit și continuitatea activității prin susținerea resurselor necesare producției;
- angajații care sunt implicați în prosperitatea și competitivitatea organizației, fiind aspectul uman al eficienței și sustenabilitatea afacerii.

Prin părți interesate la nivel extern înțelegem:

→ acționariatul - analiza risc-beneficiu este importantă în evaluarea acționarilor existenți sau potențiali care doresc să își reducă riscurile și să le facă investiții profitabile. Experiența depinde de rolul din industrie: indiferent dacă lucrezi în afacere sau ești foarte implicat, înțelegerea ta ar fi mai bogată decât dacă știi doar date publicate de bază;

→ entitățile financiare, cum ar fi băncile și alte organisme de creditare, doresc, cu interes în măsurarea eficienței, a riscurilor financiare și a capacității de a rambursa, să recupereze și să găsească profitabile fondurile care au fost încredințate întreprinderii;

→ furnizori și alte părți creditoare - evaluarea solvabilității a continuării și creșterii relațiilor comerciale este importantă atât pentru furnizori, cât și pentru alți creditori ai companiei;

→ consumatorii sunt implicați în determinarea cooperării pe termen lung în ceea ce privește calitatea operațiunii întreprinderii;

→ statul ca și entitate are un interes dublu, întrucât trebuie să efectueze deduceri și să plătească subvenții, asistență socială sau fiscală, care sunt utilizate public ca surse de finanțare, în portretizarea corectă a istoriei, performanței și stării financiare a companiei.

O contabilitate generală oferă detaliile necesare analizei financiare prin documente de sinteză, situații financiare anuale, pe baza unui serviciu care respectă specificațiile reglementărilor române, în conformitate cu Directiva IV, CEE și Standardul internațional de contabilitate. Documentele de sinteză sunt:

- bilanțul contabil;
- situația contului de profit și pierdere;
- situația capitalurilor proprii;
- situația fluxurilor de trezorerie;
- politicile contabile și notele explicative.

Situațiile financiare sunt destinate să prezinte informații despre situația financiară a companiei, operațiunile și ajustările acesteia pe parcursul exercițiului financiar încheiat și sunt publicate în raportul anual, împreună cu raportul administratorilor și auditorilor.

În raportul cantitativ, datele furnizate în aceste documente trebuie să fie adaptate pentru a îndeplini obiectivele și să fie clare, aplicabile, exacte, consecvente, complete și eficiente printr-un raport cost-beneficiu la nivel optim.

Rezumatul contabil este bilanțul care redă starea patrimonială și financiară a unei afaceri la un moment dat. Acesta arată toate resursele de care dispune la o dată specifică, sub forma unui tabulator sau listă, și modul de utilizare ale acestora la aceeași dată, arătând rezultatele obținute în cursul exercițiului financiar de către companie.

Bilanțul raportează sursa și destinația banilor aflați la dispoziția companiei: banii provin din capitaluri proprii, de la proprietari și parteneri sau provizioane, și obligații, fiind integrați în pasivele bilanțului.

În bilanț sunt prezentate utilizările capitalului disponibil pentru societate în active permanente sau fixe, precum și utilizările pe o bază temporară și ciclică sau active circulante.

Situația financiară a organizației, adică abilitatea sa de a răspunde la schimbările de mediu antreprenorial, oferă informații importante despre capacitatea sa de a produce potențial numerar și echivalente de numerar, precum și nevoile viitoare de capital.

Spre deosebire de bilanțul care raportează stocurile pe scară largă, la un moment dat, cantitățile acumulate de produse, datoriile și titluri se traduc în contul de rezultate, profit și pierdere.

Acesta enumeră suma bunurilor, serviciilor sau monedei în credit care este înregistrată ca venit și bunuri, servicii și monedă în debit care este înregistrată ca cheltuială.

Situația cheltuielilor se grupează în următoarele categorii: operaționale, extraordinare, financiare, și veniturile aferente fiecărei categorii de cheltuieli într-un an sub formă de tabel pentru a permite calcularea rezultatelor ca sold pozitiv sau negativ în funcție de tipul de activități.

Cu alte cuvinte, contul de profit / pierdere reprezintă rezultatele companiei, care este reprezentată de capacitatea sa de a produce fluxuri viitoare de numerar prin utilizarea resurselor existente, permițând calcularea eficienței în utilizarea resurselor noi.

Pentru comparațiile efectuate de-a lungul timpului, acesta trebuie să fie similar pentru fiecare exercițiu financiar să fie afișat în tabel sau în formă de listă a profitului, precum și în bilanț. Formatul standard pentru prezentarea rapoartelor anuale, după cum este specificat de regulile contabile românești integrate, prevede, prin natura sa, ierarhia matricială și contul de profit și pierdere.

Bilanțul, contul de profit și pierderi sunt considerate cele mai relevante înregistrări financiare, bilanțul este o imagine-cheie în economiile bazate pe nivelul ridicat de intervenție guvernamentală și sunt preferate conturile de profit și pierderi din economiile finanțate cu capital privat.

Declarația de ajustare a capitalului raportează toate modificările capitalurilor proprii între începutul și sfârșitul exercițiului financiar, permițând revizuirea capacității de deținere de capital și a rezultatului final.

Situația fluxurilor de trezorerie oferă detalii despre capacitatea organizației de a produce și utiliza numerar și echivalente de numerar din vânzări sau investiții.

Notele explicative și politicile contabile oferă detalii esențiale despre pregătirea situațiilor financiare și a politicilor contabile implementate, completează și detailează toate informațiile conținute în alte documente de raportare financiară și tabele prezente, condiții și măsuri care nu sunt discutate nici în descriere, nici prin tabele de revizuire.

În conformitate cu Planul general de conturi al companiilor, notele explicative, trebuie să fie prezentate în mod regulat și trebuie să furnizeze detalii specifice care vor fi utilizate pentru revizuirea ulterioară, care includ o vedere exactă și realistă a proprietăților, stării financiare și performanței companiei în combinație cu celelalte documente elaborate la finalul anului fiscal.

3.4. Metodologia analizei financiare

Analiza financiară utilizează o serie de metode și mijloace diferite adaptate în scopul utilizatorilor de diagnostic financiar intern sau extern pentru a analiza sistematic și metodic situația financiară a companiei și pentru a examina progresul acesteia în detaliile contabile și financiare.

În cazul în care analiza financiară a definit inițial doar metode pentru examinarea conturilor pentru întocmirea raportului de venit și a tabelelor de reclasificare a bilanțului, acum domeniul de cercetare s-a extins considerabil pentru a include diversitatea practicilor și tehnicilor utilizate în vederea atingerii obiectivelor.

Diferența dintre diferitele nevoi financiare ale companiei a favorizat avansarea metodelor de analiză financiară. În acest sens, în analiza convențională pe baza bilanțului financiar, în analiza practică bazată pe bilanțul funcțional sau în analiza pe fluxuri, acest concept de echilibru financiar nu are aceeași substanță, dar nu se suprapune complet cu abordările convenționale.

Metodele tipice de analiză financiară includ tipurile menționate în rândurile de mai jos.

1. Analiza comparativă

Analiza comparativă este primul pas în procesul de analiză economică, care este adesea utilizat în analiza financiară și permite consumatorului să compare informațiile din rapoartele anuale în timp, atât în spațiu, cât și în poziția financiară, pentru a obține informații din modelele financiare și de performanță a afacerii. (Gh. Vâlceanu, 2005)

Raportul de la sfârșitul anului poate fi, de asemenea, comparat cu bilanțul de la începutul perioadei pentru a determina modificările situației financiare a companiei pe parcursul anului. De-a lungul mai multor ani, comparațiile permit evidențierea tiparelor indicatorilor și oferă baza previziunilor financiare, care necesită 3-5 seturi de date anuale și detalii.

Comparațiile din perspectiva spațiului între companiile din același domeniu permit întreprinderii să se poziționeze mai bine pe piață și să-și recunoască punctele forte și punctele slabe față de competitori.

Evaluările comparative de-a lungul timpului arată o divergență a măsurilor de la criterii de referință care necesită o analiză factorială și structurală și a căror cauze pot fi identificate. În acest sens se folosesc metode de calcul a variabilelor. (Gh. Vâlceanu, 2005)

2. Analiza ratelor

Termenul de „rată” sau englezescul „ratio” se exprimă prin coeficient, raport, procent și implică un raport economic sau financiar semnificativ între două numere absolute care reflectă ambele poziții din bilanț sau clase de poziție în sold.

Pentru a obține mai multe informații decât pot fi obținute din valorile absolute ale sumelor contabile sau ale datelor extra-contabile, raportul poate fi exprimat în procente fie în zile, cât și în ani sau sub forma unui coeficient. Evident, este posibilă doar înregistrarea unor sume similare pentru a ajunge la o sumă rezonabilă. (K. H. Chen, Th. A. Shimerda, 1981)

Elementele comparabile permite analistului financiar să identifice un nivel ridicat de rentabilitate, independență economico-financiară sau rotația activelor, etc. în multe aspecte ale activității.

Această metodă de evaluare a fost implementată mai mult de 20 de ani în analiza financiară și are avantajul de a permite analiștilor financiari să monitorizeze progresul afacerii și să le prezinte utilizatorilor imaginea. Totuși, este o potențială viziune. Drept urmare, un nivel bun al ratelor la finalul anului fiscal nu semnifică în mod direct o imagine favorabilă a companiei.

Metoda ratelor trebuie utilizată cu precauție, deoarece uneori oferă doar o imagine a detaliilor necesare pentru o decizie financiară. O rată luată în izolare este rar semnificativă, nu este suficientă pentru a defini o companie. Cunoștințele necesare pentru decizia financiară pot fi îmbunătățite doar printr-o baterie de rate monitorizate în dinamică pe parcursul mai multor ani și măsurate în raport cu companii similare sau cu valori standard. (I. Stancu, 2002)

Obiectivul fundamental al procesului de rată, care vizează o mai bună înțelegere a organizației și evaluarea succesului și problemelor în cel mai eficient mod, cere respectarea anumitor cerințe de bază în aplicarea corectă a acesteia:

- utilizarea aceleiași unități de măsură;
- utilizarea unor cantități de proporții mari a unor elemente conexe;
- evaluarea comparativă din perspectiva spațiului și a timpului.

Utilizarea metodei ratei este populară în domeniul financiar; cu toate acestea, este de asemenea popular pentru alte domenii - tehnologice, de piață, fiscale - și este, în general, orientat către tiparele indicatorilor, inclusiv rotația financiară, productivitatea, finanțarea (prin indici fixi sau pe lanț) sau structura acestora.

Opinia privind structura bateriei a ratelor diferă în funcție de organismul specializat care dezvoltă ratele, dar se referă în general la: activități și performanțe ale pieței, marje și rentabilitate, active și finanțare; structuri și riscuri financiare. (Ioan Stancu, 2001).

În conformitate cu reglementările contabile românești standardizate companiile prezintă în notele explicative rezultatele principali indicatori economici și financiari:

A. Indicatori de lichiditate:

- lichiditatea generală
- lichiditatea imediată

B. Indicatori de risc:

- gradul de îndatorare
- acoperirea dobânzilor

C. Indicatori de activitate:

- viteza de rotație a stocurilor
- număr de zile de stocare
- viteza de rotație a debitelor clienți
- viteza de rotație a creditelor furnizori
- viteza de rotație a activelor imobilizate

→ viteza de rotație a activelor totale

D. Indicatori de profitabilitate:

→ rentabilitatea capitalului angajat

→ marja brută din vânzări

Bateria de rate menționată mai sus are scopul de a sprijini următoarele:

→ evaluarea performanțelor;

→ evaluarea evoluției situației financiare;

→ evaluarea statutului pe piața din domeniul de activitate.

3. Analize specifice

În funcție de intenție, în analiza financiară pot fi utilizate o varietate de modalități, care pot fi adaptate la alte situații: un raport de lichiditate și solvabilitate, o analiză a productivității și a riscurilor, studiu de piață, analiza structurii financiare, analiza riscului de faliment și altele. (I. Stancu, 2002)

4. Utilitatea sistemului informatic

Accesul și utilizarea instrumentului IT permite în multe feluri eficiența analizei financiare în diverse scopuri:

→ prelucrarea și stocarea datelor;

→ calculul tarifului;

→ determinarea echilibrului financiar;

→ elaborarea estimărilor și previziunilor condițiilor financiare;

→ analize și teste de sensibilitate.

Pentru a atinge obiectivele analizei financiare și pentru a produce diagnostice financiare care se concentrează pe performanță se recomandă analize complexe prin utilizarea mixtă a metodelor și tehnicilor de analiză multicriterială și multifactorială.

3.5. Procesul analizei financiare

Un diagnostic financiar complet necesită mai multe etape (I. Bătrâncea, 2007):

1. Prima etapă – colectarea datelor

Pentru a oferi o imagine de ansamblu inițială a unei companii, ar trebui să i se prezinte informații despre: domeniul în care activează; tendințele cifrei de afaceri din ultimii patru-șase ani; riscuri privind veniturile, gradul de îndatorare și altele.

2. A doua etapă – evaluarea datelor

Se aplică următoarele:

→ studiul de declarații privind veniturile care subliniază un echilibru substanțial între activitatea economică și profitabilitate. Din aceste solduri, structura și evoluția costurilor pot fi studiate, reprezentând costul utilizării resurselor;

→ cercetarea financiară și practică a bilanțului care vizează îmbunătățirea structurii financiare, a performanței financiare și a profiturilor de capital;

→ analiza fluxului de trezorerie sau examinarea tabloului de finanțare; aceasta analizează strategia de alocare a cheltuielilor, a finanțării și a venitului net, permițând un studiu complex al fluxurilor de capital și fluxurilor de numerar.

3. A treia etapă – formularea diagnosticului financiar

În concluzie, sunt prezentate punctele forte și punctele slabe rezultate în urma analizei.

Rezultatele analizei financiare trebuie, în funcție de utilizator, să fie valorificate diferit, dar se vor răspunde la întrebări de natură financiară, economică, fiscală și juridică în general. Probleme financiare, cum ar fi cererile pentru un împrumut pe termen scurt și lung, achiziționarea de acțiuni, emiterea de noi valori mobiliare, investiții noi sau invers, dezinvestirea ar avea o importanță deosebită. Rezultatele analizei financiare vor fi utilizate pentru a dezvolta ipoteze bazate pe informații de natură financiară, economică și monetară.

3.6. Studiu de caz – influența fondurilor structurale în contextul crizei financiare (contribuție proprie)

Iulie 2007, Statele Unite - apariția crizei pieței locuințelor. Impactul a fost devastator din perspectiva economică și financiară. Contrar credinței unora, care au declarat că economiile puternic dezvoltate ale Europei nu vor fi afectate de declinul economic al SUA, criza a lovit Europa în 2008. Începând cu Regatul Unit, Irlanda și Spania, țările care au suferit pierderi semnificative în real sectorul imobiliar, Europa a înregistrat o scădere în mai multe sectoare. Probabil cel mai mare prejudiciu a fost raportat de țările emergente europene, precum Ungaria, România, Republica Cehă și Polonia. Aceste state au înregistrat o depreciere a monedei naționale și o scădere substanțială a numărului de investitori. (Pop, 2016)

Pentru România anul 2007 a marcat și integrarea în Uniunea Europeană. Acest pas, în acea perioadă din istoria economiei mondiale, poate fi privit atât ca un moment norocos, fie ca unul mai puțin oportun. Ca reacție la criză, guvernul român a negociat și a semnat un acord cu FMI, UE, BERD și Banca Mondială pentru un împrumut financiar de 20 miliarde de euro. Cerințele au fost:

- reducerea deficitului bugetar;
- înghețarea salariilor în sectorul public.

Această primă intervenție a fost imperativă. În plus, infuzia europeană de capital financiar sub formă de fonduri structurale a fost, este și va fi un sprijin principal în redresarea economiei României. (Pop, 2016)

Obiectivul principal al acestui studiu este de a demonstra necesitatea implementării proiectelor finanțate de UE și de a utiliza fonduri structurale aprobate pentru îmbunătățirea economiei de stat.

Prezentul studiu se bazează pe:

- o revizuire a literaturii și articolelor care au abordat subiecte adiacente;
- colectarea datelor de la instituțiile autorizate;
- analize statistice descriptive folosind software SPSS;
- cercetarea aplicată prin mijloace de interogare.

Distribuția subvențiilor în România se realizează în funcție de regiune, mai exact opt regiuni (conform NUTS II). Interesul nostru se îndreaptă către Nord-Vest, unde urmărim evoluția indicatorilor economici cheie, analizând perioada 2007-2015, adică de la începutul primei runde de finanțare până la jumătatea anului 2015. (Pop, 2016)

Conform tabelului de mai jos, contextul în care s-a desfășurat prima etapă de finanțare în Nord-Vest nu a fost cel mai favorabil. Deși în comparație cu alte regiuni din România, Nord-Vest este la aproximativ mijlocul intervalului, vedem că în perioada 2008-2010 a înregistrat cele mai mici valori. Acest fenomen s-a datorat crizei economice globale. Analizând evoluția indicatorilor economici este evident că situația s-a îmbunătățit în nord-vest începând cu 2013. Având în vedere că anul 2013 a marcat cel mai mare grad de acces și utilizare a subvențiilor, putem spune cu certitudine că acest factor a avut un impact pozitiv semnificativ asupra evoluției în regiune. (Pop, 2016)

Tabel 3.6. 1 Statistică teritorială a regiunii de Nord-Vest

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
PIB *	9.5	-0.9	-6.1	0.0	1.5	-2.8	3.8	3.3	3.8
Nr. mediu angajați*	6.3	2.2	-5.0	-6.6	0.4	2.4	1.4	4.0	2.6
Venit mediu brut (lei / angajat)	1,224	1,499	1,566	1,573	1,641	1,746	1,837	2,026	2,185
Venit mediu net (lei / angajat)	936	1,119	1,161	1,168	1,225	1,280	1,342	1,481	1,597
Rata șomajului	2.9	3.3	6.8	6.0	4.3	4.4	4.1	3.7	3.6

* evoluție procentuală față de anul anterior

Sursă: Comisia Națională de Prognoză, 2007-2015

Tabel 3.6. 2 Analiză statistică descriptivă

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Nr. mediu angajați	9	-6,60	6,30	,8556	4,14038
PIB	9	-6,10	9,50	1,3444	4,49809
Venit mediu brut	9	1224,00	2185,00	1699,6667	288,73171
Venit mediu net	9	936,00	1597,00	1256,5556	198,04489
Rata șomajului	9	2,90	6,80	4,3444	1,27388
Valid N (listwise)	9				

Sursă: Prelucrare date în SPSS

Putem vedea în tabelul de mai sus că abaterea standard pentru numărul mediu de angajați și PIB este semnificativă, subliniind fluctuații grave în perioada 2007-2015. Pe de altă parte, abaterea standard în ceea ce privește rata șomajului arată o situație destul de stabilă.

Ca unul dintre cele șase județe din Nord-Vest, Satu Mare se încadrează din punct de vedere al indicatorilor economici după Cluj, Bihor și Maramureș. Din tabelul de mai jos putem concluziona că indicatorii privind numărul mediu de angajați și rata șomajului reflectă o situație pozitivă a resurselor umane din județ. În partea opusă se află indicatorul cu privire la câștiguri, care este printre cele mai scăzute din țară. Mai presus de toate, putem afirma cu siguranță că de la integrarea în UE până în 2015 județul a înregistrat o evoluție pozitivă chiar și în anii critici ai crizei. (Pop, 2016)

Tabel 3.6. 3 Statistică teritorială a județului Satu Mare

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
PIB	5,341	6,308	6,181	6,410	7,041	6,753	7,356	7,815	8,214
(mil.lei)	.6	.9	.9	.0	.3	.5	.2	.0	.4
Nr. mediu angajați	75.2	77.1	75.6	71.1	71.3	70.0	71.0	75.3	78.0
Venit brut mediu/lună (lei / angajat)	1,155	1,375	1,415	1,438	1,510	1,573	1,746	1,837	1,981
Venit net mediu/lună (lei / angajat)	896	1,041	1,064	1,065	1,118	1,161	1,279	1,344	1,449
Rata șomajului	2.6	3.0	6.5	6.1	4.6	4.8	4.6	4.4	4.2

Sursă: Comisia Națională de Prognoză, 2007-2015

Tabel 3.6. 4 Analiză statistică descriptivă

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Nr. mediu angajați	9	70,00	78,00	73,8444	2,99546
PIB	9	5341,60	8214,40	6824,8667	887,14498
Venit brut mediu/lună	9	1155,00	1981,00	1558,8889	256,26717
Venit net mediu/lună	9	896,00	1449,00	1157,4444	171,51612
Rata șomajului	9	2,60	6,50	4,5333	1,25599
Valid N (listwise)	9				

Sursă: Prelucrare date în SPSS

După analizarea tabelului de mai sus, putem afirma că la nivel local deviația standard în ceea ce privește indicatorii teritoriali relevă o stare mai puțin fluctuantă. Conform analizei descriptive, situația economică din acest județ a fost destul de stabilă în comparație cu întreaga regiune.

Pentru a ne sprijini punctul de vedere, am realizat un sondaj între IMM-urile care au contractat subvenții UE. Ne-am concentrat pe Programul Operațional Sectorial Creșterea Competitivității.

Potrivit Agenției de Dezvoltare Regională, filiala Nord-Vest, au existat 176 de proiecte contractate între 2007-2015. Aceste proiecte au fost dezvoltate de 133 de întreprinderi, 16 din zonele rurale și 160 din zonele urbane. Este important să precizăm că în 2007 și 2008 nu au fost contractate proiecte. Pe de altă parte, în 2013 a fost raportat cel mai mare număr de proiecte contractate, respectiv 71.

În studiul nostru am folosit ca instrument de colectare a datelor un chestionar completat de zece întreprinderi care au solicitat o subvenție. Acest chestionar ne-a furnizat informații cu privire la:

- valoarea totală eligibilă a proiectului;
- valoarea eligibilă a subvenției;
- numărul mediu de angajați, înainte și după implementarea proiectului;
- cifra de afaceri, înainte și după implementarea proiectului;
- profitul net, înainte și după implementarea proiectului;
- numărul de clienți, înainte și după implementarea proiectului.

În analiza noastră, am calculat valori pentru următorii indicatori:

- evoluția productivității muncii;
- impozitul de stat pe profit suplimentar;
- contribuția salarială suplimentară la stat. (Pop, 2016)

Rezultatele studiului nostru sunt (Pop, 2016):

1. Suma eligibilă a subvenției raportată la valoarea totală eligibilă a proiectului este mai mare de 50%, ceea ce reprezintă o scutire financiară semnificativă pentru beneficiar;
2. Numărul mediu de angajați a crescut aproximativ cu 30%. Acestea au consecințe pozitive asupra numărului de locuri de muncă create în județ și asupra ratei șomajului;
3. Evoluția cifrei de afaceri a înregistrat o creștere în medie cu 14%, reflectând o tendință pozitivă în dezvoltarea întreprinderii;
4. Evoluția profitului net a înregistrat o creștere aproximativă de 52%, încurajând acționarii să investească continuu în afacere;
5. Numărul clienților a crescut cu 28%, ceea ce înseamnă că produsele și serviciile s-au îmbunătățit, satisfăcând nevoile clienților;
6. În ceea ce privește indicatorul productivității muncii, trebuie să precizăm că majoritatea proiectelor au avut ca obiectiv modernizarea tehnologiilor utilizate în întreprindere, deci procentajul scăzut de 5%;
7. Rezultatul calculului nostru este că întreprinderile în cauză au contribuit la bugetul de stat cu 50% mai mult după implementare, stimulând astfel creșterea economiei naționale;
8. Mai mult, contribuția suplimentară a salariilor la bugetul asigurărilor sociale de stat a crescut cu 28%, ceea ce înseamnă mai multe finanțări pentru politicile de sănătate, pensii și șomaj.

Recesiunea globală a provocat un dezechilibru în economia mondială. Numeroase țări au ajuns la limita falimentului. În cazul nostru, putem afirma cu siguranță faptul că deși măsurile luate de guvernul nostru păreau drastice la vremea respectivă, acestea erau necesare. Integrarea în Uniunea Europeană a fost o centură de siguranță pentru economia noastră. Există câteva cazuri de bune practici cu referire la utilizarea fondurilor structurale. Așa cum am văzut rezultatele studiului nostru la scară mică, este imperios să folosim finanțarea UE.

În ciuda începutului timid în contractarea fondurilor, rata de absorbție este în continuă creștere. Această primă etapă de finanțare a scos România sub protecție, într-o perioadă extrem de agitată, dar a fost oportunitatea perfectă de a câștiga experiență și de a îmbunătăți sistemul nostru de aprobare-aprobare-plată.

În concluzie, acest impuls al capitalului financiar din Uniunea Europeană a fost cel mai binevenit și cu un calendar perfect.

3.7. Studiu de caz – influența fondurilor structurale asupra contribuțiilor sociale *(contribuție proprie)*

În teorie, salariul este definit ca o sumă de bani plătită de o persoană (care se află într-o poziție de conducere) în cadrul contractelor individuale de muncă, către o altă persoană sau grup de persoane (care sunt în funcții de execuție) ca o recompensă pentru munca (efortul) depus sau care trebuie executat sau serviciile care trebuie îndeplinite. (Dodu M., 2011)

Salariul este doar o parte a sistemului de recompense aplicat în câmpul de lucru și reprezintă partea materială a sistemului de remunerare. (Pop, 2016)

Sistemul de remunerare constă în alte elemente:

→ recompense: recompense directe / indirecte, salariu de bază, salariu de merit;

→ programe de protecție: asigurare medicală, asigurare de viață, asigurare de accident, incapacitate de asigurare de muncă;

→ securități sociale: pensii, prestații de sănătate, prestații de șomaj;

→ alte recompense: vacanțe plătite, bonusuri, cota de profit și altele.

(Deaconu A., 2004)

Prin urmare, sistemul de recompense poate fi definit ca fiind toate valorile (materiale și non-materiale) primite de către un angajat al entității în schimbul efortului depus de aceasta (munca depusă), care este puternic concentrată și contribuie la atingerea obiectivelor organizației. (Dodu M., 2011)

Interesul nostru este tema contribuțiilor sociale, care sunt o mare parte din sistemul de remunerare. Contribuțiile sociale sunt venituri la bugetul național pentru securitatea socială. Aceste fonduri sunt gestionate de către entități guvernamentale din cauza lipsei de scheme și servicii de securitate socială disponibile în regiunea noastră. (Stoian, 2011)

Obiectivul principal al guvernului este de a oferi persoanelor care contribuie la Bugetul Național pentru Securități Sociale cele mai bune servicii, condiții de viață și de muncă, pentru a-și menține contribuțiile la bugetul de stat, contribuind la prosperitatea economică. (Ștefănescu, 2011)

Contribuțiile sociale sunt utilizate pentru finanțarea anumitor servicii de securitate socială de care beneficiază doar angajații care plătesc aceste contribuții. Indiferent, nu există garanții că beneficiile vor fi proporționale egale cu contribuțiile sau inversarea. (Dragotă și Miricescu, 2010)

Contribuțiile sociale sunt axate atât pe nevoile actuale ale sistemului, cât și pe cerințele viitoare. Ar trebui să ia în considerare posibilele variabile sociale și economice care ar putea afecta contribuabilii. (Roman, 2009)

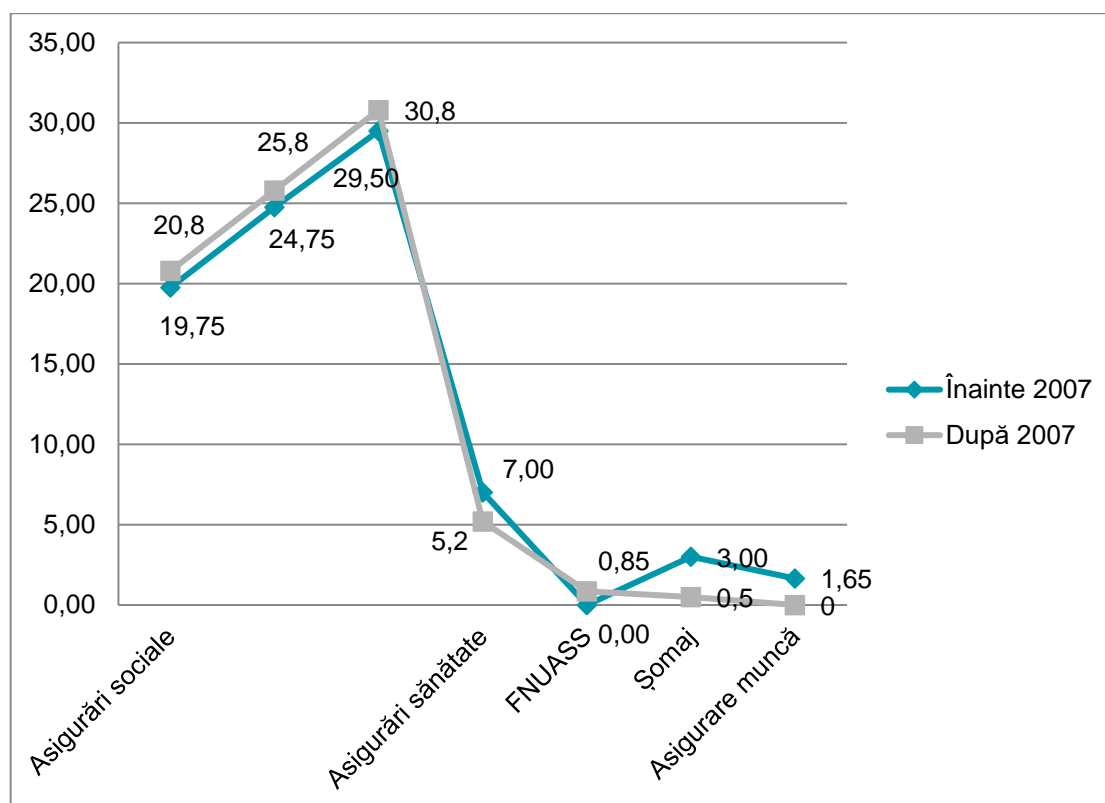
Luând în considerare analiza literaturii de specialitate, putem afirma că contribuțiile sociale sunt o parte importantă în sistemul economic și social al unei țări. Pe de altă parte, credem că starea actuală de calitate a serviciilor pe care aceste contribuții ar trebui să le acopere cetățenilor nu se potrivește cu plățile pe care angajatorii și angajații trebuie să le facă statului. Mai mult decât atât, ponderile mari ale contribuțiilor sociale reprezintă un obstacol în creșterea economică pentru care participăm. Considerăm că scăderea ponderilor este un pas logic luând în considerare venitul scăzut din România. De asemenea, un posibil deficit de contribuții sociale poate fi acoperit din alte impozite bugetare. (Pop, 2016)

România este o țară europeană din 2007, dar sistemul fiscal se complică de la un an la altul. Una dintre cele mai importante legi privind impozitele care influențează dezvoltarea sistemului privat este legea contribuțiilor sociale. Această lege obligă atât angajatorii, cât și angajații să plătească procente prestabilite peste salariul brut, de către angajatori și din salariul brut al angajaților la bugetul de stat. În plus, legea implică o cotă de 16% la bugetul de stat pentru veniturile din salarii sau impozitele pe venit. (Pop, 2016)

Chiar dacă suntem pe locul doi în clasamentul celor mai ieftine forțe de muncă din Europa, aceste contribuții îi determină pe investitori străini să se gândească de două ori

înainte de a alege România pentru afacerile lor. Mai mult, companiile românești sunt obligate să reducă salariile sau chiar să reducă pozițiile în companiile lor pentru a-și permite aceste impozite. (Pop, 2016)

Grafic 3.7. 1 Evoluția contribuțiilor sociale pe aspecte legate de muncă

Sursă: Prelucrare date

Evoluția contribuțiilor sociale în România arată că integrarea sa în Uniunea Europeană nu a influențat pozitiv aceste taxe. În acest context, fondurile europene au oferit companiilor o oportunitate binevenită de a-și dezvolta afacerile și de a crește numărul de angajați, dar contribuțiile sociale împreună cu alte impozite sunt un factor în progresul economic lent. (Pop, 2016)

Cu un salariu minim brut sub 500 de euro, România se numără printre țările europene cu cele mai mari contribuții sociale. Acesta este un obstacol major în crearea unui mediu economic durabil și în creștere pentru companiile locale și străine. Sistemul fiscal din România sufocă întreprinderile mici și mijlocii care susțin întreg sistemul public. (Pop, 2016)

Situația privind contribuțiile sociale din România nu este favorabilă pentru IMM-uri. Un ajutor pentru încurajarea ocupării forței de muncă este finanțarea UE. După cum solicită Nuts II, România este împărțită în opt regiuni pentru strategii de dezvoltare și alocare de fonduri. Pentru o analiză mai relevantă, am ales indicatori statistici pentru un județ, respectiv Satu Mare, din regiunea Nord-Vest pentru a corela creșterea numărului de angajați prin fonduri structurale și, prin urmare, creșterea contribuțiilor sociale la bugetul național pentru Securități sociale. (Pop, 2016)

Tabel 3.7. 1 Situația finanțării proiectelor în regiunea de Nord-Vest 2007-2016

Județ	Contracte finanțate		Valoarea finanțării (lei)
	Nr.contracte	Valoarea eligibilă a finanțării (lei)	
<i>Cluj</i>	867	4.683.103.393	2.234.803.524
<i>Bihor</i>	475	2.703.279.157	1.095.292.866
<i>Maramureș</i>	327	1.850.644.080	758.152.406
<i>Bistrița-Năsăud</i>	179	1.273.216.949	561.464.774
<i>Satu Mare</i>	283	1.189.672.759	468.996.870
<i>Sălaj</i>	202	637.134.660	329.263.379

Sursă: Prelucrare date publicate de Ministerul Fondurilor Europene 2016

Dintr-un total de 42 de județe, Satu Mare este clasat pe poziția 31 cu referire la contractarea fondurilor structurale. În regiunea sa, județul ocupă locul 4. (Pop, 2016)

Tabel 3.7. 2 Situația finanțării în județ pe programe operaționale 2007-2016

Program Operațional	Contracte finanțate			Valoarea finanțării (lei)
	Nr. contracte	Valoarea eligibilă a finanțării (lei)	Valoare grant (UE+BS) (lei)	
POR	100	308.947.914,43	280.726.584,36	178.577.462,27
POSM	4	456.572.496,81	448.305.434,33	137.043.215,06
POSCCE	160	304.884.215,17	190.568.858,02	130.048.364,65
POSDRU	12	64.142.112,45	57.843.068,51	21.997.639,53
POST	1	52.551.382,24	44.668.674,90	0,00
PODCA	6	2.574.638,33	2.523.145,56	1.330.189,77
TOTAL	283	1.189.672.759,4 3	1.024.635.765,68	468.996.870,28

Sursă: Prelucrare date publicate de Ministerul Fondurilor Europene 2016

Putem vedea din tabelul de mai sus că programul cu cel mai mare număr de contracte de finanțare este Programul Operațional Sectorial Creșterea competitivității economice, respectiv 160. Acest program este cel mai semnificativ pentru creșterea economică a IMM-urilor din România. Datele arată necesitatea investițiilor în regiune, dar arată și procesul lent de plăți din UE. Această situație este cauzată de birocrăția noastră crescută în sistem. Majoritatea proiectelor din acest program au avut ca scop modernizarea sistemelor de producție, extinderea activității și îmbunătățirea calității produselor și serviciilor. Piața este atât națională, cât și internațională. (Pop, 2016)

Potrivit Ministerului Fondurilor Europene prin aceste 160 de proiecte au fost create aproximativ 800 de locuri de muncă în județ. Acest lucru nu s-ar fi întâmplat dacă nu ar fi existat o sursă de finanțare. Creșterea IMM-urilor implicate în aceste proiecte ar fi durat mai mult și ar fi fost mai dificilă dacă ar fi avut cu adevărat curajul să găsească alte resurse de finanțare, cum ar fi credite. Este precis să se precizeze că finanțarea structurală ajută nu numai IMM-urile, dar și bugetul de stat. Creșterea economică a entităților economice determină o creștere a contribuțiilor fiscale. Considerăm că rata

creșterii economice poate fi crescută prin modificări precum: reducerea contribuțiilor sociale și simplificarea procesului de finanțare. (Pop, 2016)

Pentru a da rezultate mai concrete, oferim opt exemple de IMM-uri care au utilizat fonduri structurale pentru a-și îmbunătăți activitatea. Analiza noastră arată că există o creștere a numărului de angajați, astfel că există o creștere a contribuției sociale. Ne propunem să dovedim că statul trebuie să încurajeze și să sprijine într-o măsură mai mare utilizarea fondurilor structurale. (Pop, 2016)

Tabel 3.7. 3 Valoarea proiectelor

IMM	Total sume eligibile (lei)	Valoare eligibilă grant (lei)
I	974.650,89	591.491,77
II	1.533.273,00	1.064.091,46
III	1.862.555,28	1.063.168,92
IV	2.278.947,35	1.360.915,91
V	386.049,12	234.408,93
VI	330.832,00	206.610,60
VII	75.558,00	52.890,60
VIII	1.774.017,00	1.064.410,20

Sursă: Prelucrare date chestionar

Analizând tabelul de mai sus, observăm cu ușurință că valoarea eligibilă a subvenției raportată la valoarea totală a proiectului reprezintă, în majoritatea cazurilor, peste 50%. Această valoare este în beneficiul total al utilizatorilor de subvenții, deoarece cofinanțarea lor este redusă. (Pop, 2016)

Tabel 3.7. 4 Evoluția cifrei de afaceri

IMM	Cifră de afaceri ante	Cifră de afaceri post
I	9.707.304,00	10.345.784,00
II	17.634.919,00	18.103.467,00
III	36.298.106,00	42.736.084,00
IV	26.075.419,00	28.855.059,00
V	9.438.645,00	9.750.053,00
VI	22.500.000,00	31.500.000,00
VII	4.078.898,00	4.873.805,00
VIII	11.876.769,00	12.729.441,00

Sursă: Prelucrare date chestionar

Folosirea subvențiilor a condus beneficiarii ai acestui studiu la o cifră de afaceri crescută. Concluzia este că atragerea de fonduri este mai eficientă decât utilizarea surselor de finanțare care implică costuri. (Pop, 2016)

Tabel 3.7. 5 Evoluția contribuțiilor salariale

IMM	Nr. mediu angajați ante	Nr. mediu angajați post	Total cheltuieli salariale ante	Total cheltuieli salariale post	Contribuții salariale adiționale	Nr, angajați noi
I	72	73	1.557.052,00	1.783.929,00	100.393,07	1
II	44	64	512.347,00	736.055,00	98.990,79	20
III	160	179	4.685.914,00	5.218.744,00	235.777,28	19
IV	166	172	4.519.173,00	4.751.851,00	91.326,12	6
V	61	75	2.923.734,00	3.352.587,00	189.767,45	14
VI	50	100	751.500,00	1.575.000,00	364.398,75	50
VII	28	35	381.941,00	438.335,00	24.954,35	7
VIII	57	73	808.012,00	1.037.823,00	101.691,37	16

Sursă: Prelucrare date chestionar

Furnizarea de fonduri structurale pentru țara noastră, ca și pentru alte state membre are ca scop reducerea disparităților economice și crearea condițiilor pentru a asigura surse suplimentare pentru bugetul de stat și bugetul asigurărilor sociale. Reținem că beneficiarii acestor fonduri au atins această țintă. (Pop, 2016)

În concluzie, impozitele sunt un subiect sensibil la nivel mondial. Această lucrare intenționează să evidențieze o problemă reală cu care s-au confruntat IMM-urile în 2016. Sarcina fiscală împiedică sever dezvoltarea afacerilor, deoarece obligă managerii să se gândească de două ori înainte de a angaja noi oameni. Pentru o țară din Uniunea Europeană, România este departe de ceea ce înseamnă încurajarea unei forțe de muncă calificate, libera circulație a capitalului uman și înființarea de locuri de muncă. Acest lucru afectează IMM-urile pe planul competitivității. Fără personal calificat suficient, ofertele de produse și servicii nu sunt la nivelul altor țări ale UE. Reticența managerilor de a investi în capitalul uman scade, de asemenea, dorința tinerilor de a urma o educație superioară sau specializată, ceea ce duce la o lipsă semnificativă de forță de muncă calificată. Considerăm că prin încurajarea utilizării fondurilor europene sporim șansele de a îmbunătăți situația actuală. Acest sprijin încurajează o dezvoltare pe termen lung pentru IMM-uri și, prin urmare, dezvoltarea resurselor umane. Desigur, utilizarea fondurilor structurale nu este suficientă. În primul rând, propunem o reducere a sistemului bugetar; apoi simplificați impozitarea, reducând în special ratele de contribuție. Doar printr-un sprijin real din partea statului, ne putem aștepta la o îmbunătățire a mediului economic. (Pop, 2016)

*

* *

În acest capitol, am subliniat importanța utilizării analizei financiare în domeniul antreprenorial. Această metodă de evaluare are scopul de a identifica starea unei afaceri la un moment dat în ciclul de viață al acesteia. Din punct de vedere al fondurilor structurale este foarte important să identificăm și să monitorizăm potențiale probleme sau riscuri care pot pune în pericol succesul afacerii.

Având la bază literatura de specialitate, am recomandat tehnica diagnosticului financiar în vederea aplicării metodei de analiză financiară. Pornind de la conceptul actului medical de a seta un diagnostic și pe urma a recomanda o schemă de tratament, diagnosticul financiar urmărește aceiași pași. Am evidențiat faptul că pe baza situațiilor financiare, considerate sursa de informație pentru diagnosticul financiar, urmărind să se răspundă la câteva întrebări esențiale din prisma creșterii, rentabilității, echilibrului și riscului, se poate crea imaginea fidelă a stării acesteia. Se pot identifica punctele slabe și punctele forte, dar mai ales să fie punctul de pornire pentru identificarea soluțiilor de remediere.

În subcapitolele patru și cinci am prezentat metodologia și procesul de implementare al analizei financiare. Diverse tipuri de analize se pot utiliza ca și metodă, precum analiza comparativă și analiza ratelor, în timpul procesului care include: colectarea datelor, evaluarea datelor și formularea diagnosticului financiar.

În următorul subcapitol am descris un studiu de caz efectuat utilizând analiza financiară, mai specific evoluția indicatorilor financiari ante și post accesării de surse nerambursabile înregistrată de un număr de firme din regiunea de Nord-Vest a țării. Importanța studiului are la baza identificarea impactului infuziei de capital în contextul crizei financiare. Rezultatele obținute indică faptul că finanțarea nerambursabilă a avut un impact pozitiv asupra afacerilor care au accesat fondurile sprijinind continuitatea acestora în perioada de criză.

Ultimul subcapitol prezintă un alt studiu de caz care vizează să sublinieze impactul atragerii de fonduri structurale asupra creșterii sumelor încasate de stat din contribuții sociale. Evaluând datele colectate pe bază de chestionar, completat de firme care au accesat fonduri europene, am concluzionat că statul beneficiază într-o proporție semnificativă de creșterea volumului de contribuții sociale încasate, dar totodată cota contribuțiilor este un impediment în decizia potențialilor investitori de a porni sau extinde afaceri în România.

CAPITOLUL 4. ANALIZA COST-BENEFICIU – METODĂ ÎN EVALUAREA UTILIZĂRII FONDURILOR STRUCTURALE

4.1. Definirea conceptului de analiză cost-beneficiu

Reducând impactele pozitive și negative ale unui proiect la o valoare monetară Analiza Cost-Beneficiu arată prin echilibrul acestora dacă proiectul este fezabil.

Economistul britanic, Alfred Marshall, a introdus unele concepte formale, care stau la baza ACB. Dezvoltarea practică a ACB a venit ca urmare a impulsului dat de către Actul Federal de Navigație din 1936. Acest act solicită din partea Corpului de Ingineri din SUA să realizeze proiecte pentru îmbunătățirea sistemului de căi navigabile atunci când beneficiile totale ale unui proiect depășesc costurile acestui proiect. Astfel, Corpul de Ingineri a creat metode sistematice pentru măsurarea acestor beneficii și costuri. Corpul de Ingineri a făcut acest lucru cu puțin ajutor sau chiar lipsa acestuia de la economiștii profesioniști. Abia aproximativ douăzeci de ani mai târziu, în 1950, economiștii au încercat să ofere un set riguros, consecvent de metode pentru măsurarea beneficiilor și a costurilor și de a decide dacă un proiect este fezabil. Unele aspecte tehnice ale ACB nu au fost rezolvate în totalitate până în prezent, dar fundamentele prezentate în continuare sunt bine stabilite. (Anthony E.Boardman, ș.a., 2012)

4.2. Principiile analizei cost-beneficiu

Una dintre problemele ACB este faptul că modul de calcul al multor componente ale beneficiilor și costurilor este evident, dar există și altele pentru care intuiția nu reușește să sugereze metode de măsurare. Prin urmare, sunt necesare câteva principii de bază (M. Florio, S. Vignetti, 2003):

→ *Trebuie să existe o unitate comună de măsurare*

Pentru a ajunge la o concluzie cu privire la necesitatea unui proiect, toate aspectele proiectului, pozitive și negative, trebuie să fie exprimate într-o unitate comună. Unitatea comună cea mai convenabilă sunt valorile monetare. Acest lucru înseamnă că toate beneficiile și costurile unui proiect ar trebui să fie măsurate ca și echivalentul acestora în bani. Un program poate furniza beneficii care nu sunt exprimate direct în valoare monetară, dar există anumite sume de bani pe care beneficiarii le-ar considera la aceeași valoare ca și beneficiile proiectului. De exemplu, un proiect poate furniza persoanelor în vârstă dintr-o zonă o vizită lunară gratuită la un doctor. Valoarea acestui beneficiu la

un destinatar în vârstă este suma minimă de bani care destinatarul ar accepta-o în loc de îngrijirea medicală. Această valoare ar putea fi mai mică decât valoarea de piață a asistenței medicale acordate. Se presupune că mai multe beneficii ezoterice, cum ar fi păstrarea spațiului deschis sau site-urilor istorice au o valoare finită de bani pentru public.

Pe lângă faptul că beneficiile și costurile unui proiect să fie exprimate în termeni de valoare monetară echivalentă, ele trebuie să fie exprimate în termeni de monedă la un anumit moment în timp. Aceasta nu este doar din cauza diferențelor în valoare de monedă la momente diferite din cauza inflației. O valoare monetară disponibilă în cinci ani nu este la fel de bună ca una disponibilă acum. Acest lucru se datorează faptului că o monedă disponibilă acum poate fi investită și poate acumula dobândă timp de cinci ani și ar putea valora mai mult decât o monedă în cinci ani. În cazul în care rata dobânzii este r , atunci un leu investit timp de t ani, în viitor va avea valoarea: $(1 + r)^t$. Prin urmare, suma de bani care ar trebui să fie depusă în prezent, astfel încât aceasta să crească pentru a fi un leu peste t ani în viitor este de $(1 + r)^{-t}$. Acest lucru se numește valoarea actualizată sau valoarea actuală a unui leu disponibil peste t ani în viitor. (Anthony E.Boardman, ș.a., 2012)

Când valoarea monetară a beneficiilor la un moment dat în viitor se înmulțește cu valoarea actualizată a unei monede, la acel moment, în viitor, rezultatul este valoarea actuală actualizată a acelui beneficiu al proiectului. Același lucru se aplică costurilor. Beneficiul net al proiectelor este doar suma a valorii actualizate a beneficiilor minus valoarea actualizată a costurilor.

→ *Evaluările ACB ar trebui să reprezinte consumatorii sau producătorii*

Evaluarea beneficiilor și a costurilor ar trebui să reflecte preferințele derivate din alegerile făcute. De exemplu, îmbunătățirile în domeniul transporturilor implică frecvent economisirea de timp. Întrebarea este cum să se măsoare valoarea monetară aferentă timpului salvat. Valoarea nu ar trebui să fie pur și simplu ceea ce planificatorii din domeniu consider, nici ceea ce consideră oamenii că este valoarea timpului lor. Valoarea timpului ar trebui să fie cea pe care publicul o descoperă în urma alegerilor care implică compromisuri între timp și bani. În cazul în care oamenii au posibilitatea de a alege să parcheze aproape de destinația lor pentru o taxă de 50 de bani sau să

parcheze mai departe și să meargă 5 minute pe jos vor alege întotdeauna să cheltuiască banii și să economisească timpul și efortul, atunci ei demonstrează faptul că timpul lor este mai mult valoros pentru ei decât 10 bani pe minut. În cazul în care aceștia au fost indiferenți între cele două alegerile ar fi demonstrat că valoarea percepută de ei a timpului lor a fost de exact 10 bani pe minut.

Cea mai dificilă parte a ACB este de a găsi alegerile din trecut, care dezvăluie compromisurile și echivalențele preferințelor. De exemplu, evaluarea beneficiului de a avea un aer mai curat ar putea fi stabilită prin găsirea diferenței în valoarea monetară pe care o plătesc persoanele din zone mai poluate față de cei din cele mai puțin poluate, celelalte caracteristici de imobiliare fiind identice. În general, valoarea aerului mai curat pentru oameni este prezentată prin alegerile dificile de pe piață pare ca fiind mai mică decât evaluarea retorică a aerului curat. (M. Florio, S. Vignetti, 2003)

→ *Beneficiile sunt de obicei măsurate prin alegerile de piață*

Când consumatorii fac achiziții la prețuri de piață arată că lucrurile pe care le cumpără sunt cel puțin la același nivel pentru ei ca banii la care renunță. Consumatorii vor crește consumul de orice marfă până la punctul în care beneficiul unei unități suplimentare (beneficiu marginal) este egal cu costul marginal din acea unitate, prețul de piață. Prin urmare, pentru orice consumator care cumpără marfă, beneficiul marginal este egal cu prețul de piață. Beneficiul marginal va scădea cu cantitatea consumată la fel cum prețul de piață trebuie să scadă pentru a face consumatorii să cumpere o cantitate mai mare de marfă. Relația dintre prețul de piață și cantitatea consumată este numit programul de cerere. Astfel, programul de cerere oferă informații cu privire la beneficiul marginal necesar pentru a plasa o valoare monetară pe o anumită creștere de consum.

→ *Beneficiile brute a unei creșteri de consum sunt într-o zonă aflată sub curba cererii*

Creșterea beneficiilor care rezultă dintr-o creștere a consumului este suma beneficiului marginal înmulțită cu fiecare creștere incrementală a consumului. Pe măsură ce incrementele cresc sunt luate din ce în ce mai mici și suma se încadrează în zona de sub curba beneficiu marginal. Dar curba beneficiu marginal este același cu curba cererii astfel creșterea beneficiilor se află în zona de sub curba cererii.

În cazul în care creșterea consumului este mică în comparație cu consumul total beneficiul brut este aproximat în mod corespunzător, așa cum se este prezentat în analiza traiului de viață, prin valoarea de piață a consumului crescut; de exemplu, prețul de piață înmulțit cu creșterea consumului.

→ *Unele măsurători de beneficii necesită evaluarea vieții umane*

Uneori este necesar în ACB ca să evaluăm beneficiul dat de salvarea de vieți omenești. Există antipatie considerabilă în rândul publicului larg cu privire la ideea de a pune o valoare monetară pe viața umană. Economiiștii recunosc că este imposibil de a finanța orice proiect care promite a salva o viață umană și că o bază rațională este necesară pentru a selecta care proiectele sunt aprobate și care sunt respinse. Controversa este dezamorsată atunci când este recunoscut faptul că beneficiul unor astfel de proiecte este reducerea riscului de deces.

Există multe cazuri în care oamenii acceptă în mod voluntar o creștere a riscului în schimbul unor salarii mai mari, cum ar fi în activitățile petroliere sau miniere, sau pentru a economisi timp la viteze mari în cursele de automobile. Aceste opțiuni pot fi folosite pentru a estima costul personal pe care oameni îl pun în schimbul unui risc crescut și, în opoziție valoarea pusă pe un risc redus. Acest calcul este echivalent cu introducerea unei valori economice cu privire la numărul estimat de vieți salvate. (M. Florio, S. Vignetti, 2003)

→ *Analiza unui proiect ar trebui să implice o comparație între „cu” și „fără”*

Impactul unui proiect este diferența dintre care ar fi situația în zona de studiu cu și fără proiect. Atunci când un proiect este evaluat analiza trebuie să estimeze nu numai care ar fi situația cu proiectul, dar și care ar fi fără proiect. Cu alte cuvinte alternativa la proiect trebuie să fie specificată în mod explicit și luată în considerare la evaluarea proiectului.

→ *Analiza cost-beneficiu implică un domeniu anume de studiu*

Impactele unui proiect sunt definite pentru un anumit domeniu de studiu, fie el un oraș, regiune, stat, națiune sau lumea. Natura zonei de studiu este de obicei specificată de către organizația care sponsorizează analiza. Caietul de sarcini a zonei de studiu poate fi arbitrar, dar aceasta poate afecta în mod semnificativ concluziile analizei.

→ *Dubla contabilizare a beneficiilor sau costurilor trebuie evitată*

Uneori, impactul unui proiect poate fi măsurat în două sau mai multe moduri. De exemplu, atunci când o autostradă îmbunătățită reduce timpul de călătorie și riscul de rănire, valoarea proprietăților în zonele deservite de autostrada crește. Creșterea valorii proprietăților ca urmare a proiectului este o modalitate foarte bună, cel puțin în principiu, pentru a măsura beneficiile unui proiect. Dar, în cazul în care creșterea valorii proprietăților este inclusă, atunci nu este necesar să includă valoarea timpului și vieți salvate prin îmbunătățirea autostrăzii. Valoarea proprietăților a crescut din cauza economisirii timpului și reducerii riscurilor. Pentru a include atât creșterea valorii proprietăților, economisirea timpului și reducerea riscului ar implica o dublă contabilizare. (Robert J. Brent, 2007)

→ *Criterii de decizie pentru proiecte*

În cazul în care profitul actualizat este mai mare decât costurile atunci proiectul este util. Acest lucru este echivalent cu condiția că beneficiul net să fie pozitiv. O altă condiție este ca raportul dintre valoarea actuală a beneficiilor și valoarea actuală a costurilor să fie mai mare decât unu.

În cazul în care există mai multe proiecte care se exclud reciproc, care au o valoare netă actuală pozitivă atunci trebuie să existe o analiză mai aprofundată. Din setul de proiecte care se exclud reciproc cel care ar trebui să fie selectat este cel cu cea mai mare valoare netă actuală.

În cazul în care fondurile necesare pentru efectuarea tuturor proiectelor cu o valoare actuală netă pozitivă sunt mai mici decât fondurile disponibile, aceasta înseamnă că rata de actualizare utilizată la calculul valorilor prezente este prea mică și nu reflectă costul real al capitalului. Valorile prezente trebuie să fie recalulate folosind o rată de actualizare mai mare. Sunt necesare mai multe încercări pentru a găsi o rată de actualizare, astfel încât fondurile necesare pentru proiectele cu o valoare actualizată netă pozitivă să nu fie mai mari decât fondurile disponibile. Uneori, ca o alternativă la această procedură oamenii încearcă să selecteze cele mai bune proiecte, pe baza unor măsuri cum ar fi rata internă de rentabilitate sau raportul cost-beneficii. Acest lucru nu este valabil pentru mai multe motive. Mărimea raportului dintre beneficii și costuri este o măsură arbitrară până la un anumit nivel, deoarece unele costuri, cum ar fi costurile de exploatare pot fi deduse din beneficii și, prin urmare, nu sunt incluse în cifra de cost. Aceasta se numește eliminarea din costurile de operare. Această eliminare poate fi

efectuată doar pentru unele proiecte. Această manipulare a beneficiilor și costurilor nu va afecta beneficiile nete, dar poate schimba raportul cost-beneficii. Cu toate acestea, nu va ridica raportul cost beneficiu, care este mai mic de unu la unul peste.

4.3. Perspectiva Uniunii Europene asupra analizei cost-beneficiu

În ceea ce privește analiza cost-beneficiu a proiectelor finanțate din fonduri europene, ghidul redactat de Comisia Europeană a inclus o serie de analize care să evalueze fezabilitatea proiectului din toate punctele de vedere (Comisia Europeană, 2008):

→ *Analiza contextului și obiectivele proiectului*

Acest tip de analiză are în vedere obiectivele propuse a fi atinse cu ajutorul investiției, dar și contextul social-economic la care se raportează proiectul în cauză. Se urmărește corelarea obiectivelor și priorităților la nivel de proiect cu cele ale Programului Operațional în care este inclus, Cadrul Național Strategic de Referință și cu cele ale fondurilor Uniunii Europene.

→ *Analiza opțiunilor și fezabilității*

În această etapă a evaluării proiectului se urmărește nivelul de necesitate a proiectului în contextul local. Nu trebuie să existe nici un tip de constrângeri (fizice, sociale, sau instituționale) și să se identifice o cerere de servicii adecvată pe termen lung. De asemenea, acest tip de analiză se focusează și pe o tehnologie adecvata astfel încât gradul de utilizare a infrastructurii și instalațiilor nu va crea suplimentare capacități adiționale.

→ *Analiza financiară*

Analiza financiară în cadrul analizei cost-beneficiu are la bază abordarea fluxurilor de numerar actualizate, rata de actualizare indicată fiind de 5%. Trebuie să se elaboreze un sistem de calcul care să prezinte intrările și ieșirile de numerar cu privire la:

- costurile de investiție totale;
- costurile de operare și veniturile totale;
- rentabilitatea financiară a costurilor de investiție;
- sustenabilitatea financiară;
- rentabilitatea financiară a capitalului național;

Pentru aceste calcule trebuie luate în considerare următoarele aspecte:

- perioada avută în vedere să fie în concordanță cu durata de viață economică a activelor principale;

- valoarea reziduală să fie inclusă în calculele de la sfârșitul anului;
- trebuie avute în vedere inflația generală și variația relativă a prețurilor.

→ *Analiza economică*

Această analiză studiază impactul net al investiției asupra economiei și se efectuează astfel:

- prețurile sunt convertite în prețuri umbră, care reflectă mai bine costul social de oportunitate al bunului;
- efectele indirecte sunt incluse (care nu au fost deja incluse în prețurile umbră) dacă sunt relevante;
- costurile și beneficiile sunt actualizate cu o rată reală de actualizare socială (valorile de referință pentru RAS sunt de 5,5% pentru țările de coeziune.
- calcularea indicatorilor de performanță economică: valoarea economică netă actualizată (VENA), rata de rentabilitate economică (RRE) și raportul Beneficiu/Cost (B / C).

Factorii critici de conversie sunt: factorul de conversie standard, în special pentru țările beneficiare IPA; factorii de conversie pe sector (uneori conduc la prețuri la frontieră pentru anumite mărfuri comercializabile, de exemplu, produse agricole) și costurile marginale sau disponibilitatea de a plăti (willingness-to-pay WTP) pentru bunurile necomercializabile (de exemplu, eliminare deșeurii); factorul de conversie pentru costul forței de muncă (în funcție de natura și amploarea șomajului regional).

→ *Analiza de risc*

O evaluare de proiect trebuie să includă și o analiză a riscurilor proiectului. Sunt sugerați patru pași:

- analiza sensibilității (identificarea variabilelor critice, eliminarea dependenței deterministe între variabile, analiza elasticității, alegerea variabilelor critice, analiza scenariului);
- asumarea unei distribuții de probabilitate pentru fiecare variabilă critică;
- calcularea distribuției indicatorilor de performanță (de obicei VFNA și VENA); discutarea rezultatelor și a niveluri acceptabile de risc;
- discutarea modalităților de reducere a riscurilor.

→ *Alte abordări ale evaluării proiectului*

În anumite condiții, o analiză cost-eficiență poate fi utilă pentru compararea proiectelor cu rezultate foarte apropiate, dar această abordare nu ar trebui să fie văzută ca un substitut pentru ACB. Analiza multicriterială, adică analiza multi-obiectiv, poate fi de ajutor atunci când unele obiective sunt greu de tratat în alte moduri și ar trebui să fie văzută ca o completare a ACB atunci când, dintr-un motiv (sau mai multe), proiectul nu indică o RRE adecvată, dar solicitantul dorește să facă o propunere pentru asistența UE. Aceasta trebuie să fie considerată ca un pas excepțional, deoarece ACB este o cerință specifică a regulamentelor fondurilor. De fapt, concentrarea asupra ACB este în concordanță cu obiectivul primordial al Politicii de coeziune în materie de dezvoltare durabilă, un obiectiv care include în același timp competitivitatea și considerentele de mediu. Pentru mega-proiecte (în raport cu țara, nici un prag nu poate fi stabilit) analiza impactului economic poate fi considerată ca o completare a ACB, în scopul de a capta efectele macro-economice ce nu sunt bine reprezentate de prețurile umbră estimate.

4.4. Studiu de caz – Clasificarea regiunilor de dezvoltare a României în cadrul indicelui de competitivitate regională (*contribuție proprie parțială*)

Competitivitatea a devenit un element cheie în ceea ce privește analiza fondurilor structurale. Acest studiu și-a propus să analizeze statusul regiunilor de dezvoltare din România din prisma indicelui de competitivitate. Lucrarea este elaborată de către domnul Mircea Constantin Teodoru, profesor în cadrul Universității de Vest „Vasile Goldiș” din Arad, în colaborare cu autorul prezentei teze.

Pentru a caracteriza competitivitatea unei regiuni, trebuie să analizate unele aspecte de bază privind dezvoltare economică a regiunii. Gradul de competitivitate se măsoară cu indicatori post factum, adică prin indicatori care înregistrează performanțele la zi ale unei economii precum PIB / locuitor, rata de creștere anuală a PIB, productivitatea muncii, rata ocupării forței de muncă, structura comerțului exterior, cota de pe piața externă deținută de regiune, precum și de indicatorii ex-ante, aceștia din urmă concentrându-se pe sursele de avantaje competitive ale unei regiuni, mai degrabă decât pe performanța reală. (Teodoru, Pop, 2019)

Semnificația acordată de factorii politici noțiunii de competitivitate reflectă accentul tot mai mare pe avantajul concurențial pentru economiile naționale. Factorii de decizie din

întreaga UE subliniază că țările lor trebuie să devină mai „competitive” dacă își vor menține poziția economică față de alte țări industriale sau în curs de dezvoltare și răspund la provocări precum lacunele percepute de productivitate, concurența pentru investiții mobile, adoptarea rapidă de noi tehnologii și comerț electronic. Din ce în ce mai mult, conceptul de competitivitate este extins la nivel regional. O regiune competitivă este cea care poate atrage și menține firme de succes și menține sau crește nivelul de trai pentru locuitorii regiunii. Munca calificată și investițiile gravitează departe de regiunile „necompetitive” spre cele mai competitive. Extinderea conceptului de competitivitate la nivel regional este recentă, dar are o influență majoră în direcția politicii de dezvoltare regională. În special, susține o renaștere a interesului pentru o nouă formă de politică regională. În trecut, politica regională a încercat să facă regiunile mai competitive prin atragerea în firme competitive internaționale, dar cu un succes limitat. Căutarea unei noi abordări a dezvoltării regionale este acum concentrată în principal pe creșterea competitivă a firmelor interne. Acest lucru a dus la un accent pe „activele” regionale ca sursă a competitivității ferme, nu numai a infrastructurii fizice, ci și a altor factori „moi” sau mai puțin tangibili. susține o renaștere a interesului pentru o nouă formă de politică regională. În trecut, politica regională a încercat să facă regiunile mai competitive prin atragerea în firme competitive internaționale, dar cu un succes limitat. Căutarea unei noi abordări a dezvoltării regionale este acum concentrată în principal pe creșterea competitivă a firmelor interne. Acest lucru a dus la un accent pe „activele” regionale ca sursă a competitivității ferme, nu numai a infrastructurii fizice, ci și a altor factori „moi” sau mai puțin tangibili. susține o renaștere a interesului pentru o nouă formă de politică regională. În trecut, politica regională a încercat să facă regiunile mai competitive prin atragerea în firme competitive internaționale, dar cu un succes limitat. Căutarea unei noi abordări a dezvoltării regionale este acum concentrată în principal pe creșterea competitivă a firmelor interne. Acest lucru a dus la un accent pe „activele” regionale ca sursă a competitivității ferme, nu numai a infrastructurii fizice, ci și a altor factori „moi” sau mai puțin tangibili. (Teodoru, Pop, 2019)

Definirea competitivității în accepțiunea Comisiei Europene se referă la o noțiune diversificată aplicabilă unor entități economice sau unor țări. În acest context se au în vedere două aspecte: valoarea veniturilor și numărul de angajatori. Acești doi indicatori implică o rată de angajare ridicată, în raport cu populația. Se are în vedere nivelul de

pregătire calificată a angajaților. Totodată se urmărește o pregătire continuă a salariaților, în vederea scăderii sistematice a șomajului. (Teodoru, Pop, 2019)

În rezumat, se poate afirma faptul că sub-regiunile pot intra în competiție în situația în care economia acestora este atrăgătoare și venitul mediu pe locuitor este în creștere, fiind capabil să mențină un grad mare de mobilizare a forței de muncă și dacă segmente mari ale populației beneficiază de ponderea corespunzătoare a veniturilor regionale (naționale). (Teodoru, Pop, 2019)

Competitivitatea este dată, pe de o parte, de indicatorii care determină capacitatea regiunii de a concura cu alte regiuni (șoferi) și, pe de altă parte, rezultatul, pe care competitivitatea regională a adus-o (rezultate). Pe baza acesteia, facem distincția între lucrările care se ocupă de competitivitate, studiile care analizează competitivitatea regională ca rezultat cumulativ al factorilor și studiile abordate de factorii de competitivitate. (Teodoru, Pop, 2019)

Conducătorii auto sunt toate acele determinări și prezumții ale regiunilor, care creează un echipament al unei regiuni constând în principal din instalații de infrastructură, siguranță, caracteristici tehnice ale regiunii, surse naturale, nivel și sfera serviciilor, număr de companii, calificare și număr de lucrători, număr și nivelul instituției de învățământ, calitatea administrației publice, cadrul istoric al regiunii. Rezultatele sunt consecințe și rezultate ale competitivității și este posibil să le exprimăm și să le măsurăm prin indicatori regionali de dezvoltare economică, cum ar fi PIB-ul regional pe cap de locuitor, rata șomajului, salariul mediu și compararea sa la nivel național, fluxul de investiții străine directe. (Rucinska, Rucinsky, 2007)

Competitivitatea are multe fațete precum:

A. Competitivitatea prețurilor. Istoric, termenul de competitivitate a fost utilizat în principal pentru a atrage atenția asupra poziției de cost a firmelor sau țărilor. Este încă adesea folosit astăzi când o economie (sau o firmă sau o industrie) este contestată de noi concurenți cu costuri reduse. Conceptele de competitivitate a costurilor în sens restrâns (doar costuri) sau în abordarea mai echilibrată (privirea simultană a costurilor și a productivității) sunt complicate atunci când toate componentele de cost (forță de muncă, capital, energie, taxe) sau toate componentele de productivitate (productivitatea

muncii, capital productivitatea, productivitatea resurselor, eficiența guvernului) ar trebui să fie abordate. (Teodoru, Pop, 2019)

B. Competitivitatea calității. Ulterior, competitivitatea a fost văzută ca mai mult decât un rezultat contabil care compară costurile și veniturile la data analizei. În studiile recunoscute, termenii precum „competitivitatea calității” sau „competitivitatea tehnologică” sunt folosiți pentru a descrie această interpretare mai largă, deși ambele expresii ar putea fi văzute ca concentrându-se strict pe două aspecte specifice (calitate și tehnologie). (Teodoru, Pop, 2019)

C. Competitivitatea rezultatelor. Competitivitatea rezultatelor a fost inițial măsurată folosind balanțele comerciale sau ale contului curent, țările cu deficit fiind considerate necompetitive. Importanța valorii de referință pentru echilibrul extern a scăzut ulterior: pe de o parte, țările în creștere rapidă tind să aibă deficite comerciale; pe de altă parte, conturile curente ale țărilor membre au fost considerate lipsite de sens într-o uniune valutară, unde nu sunt necesare rezerve valutare pentru compensarea deficitelor și nu există o monedă națională care să poată fi devalorizată. (K. Aiginger, S.Bärenthaler-Sieber, J.Vogel, 2013)

Neavând o definiție foarte precisă, nu avem o metodologie pentru calcularea competitivității. Cu toate acestea, putem încerca să măsurăm competitivitatea pe baza relației cunoscute între PIB mediu pe locuitor, productivitatea muncii, gradul de ocupare a forței de muncă și cota populației apte de muncă. Se realizează o analiză a fiecărui factor dintre cei menționați. (Teodoru, Pop, 2019)

$$\text{PIB} / \text{TP} = \text{PIB} / \text{OP} \times \text{OP} / \text{WP} \times \text{WP} / \text{TP} \quad (1), \text{ unde}$$

PIB - produs intern brut

TP - populație totală

OP - populația ocupată

WP - populație în vârstă de muncă

În partea stângă este PIB mediu brut per locuitor. PIB mediu brut per locuitor reprezintă indicatorul care indică în modul cel mai edificator dezvoltarea unei sub-regiuni. În partea dreaptă avem, produsul intern brut, populația ocupată care asigură productivitatea muncii ($W = \text{VAB} / \text{OP}$) unde productivitatea muncii a fost notată cu W.

Valoarea adăugată brută este indicatorul care semnifică plus valoarea. Statistica din ultimul deceniu ne indică o corelație $PIB \times 0,88 \approx VAB$. Al doilea factor partea dreaptă, OP / WP , indică gradul de ocupare a populației active, iar al treilea, WP / TP , ponderea populației în vârstă activă din totalul populației. (Teodoru, Pop, 2019)

Având în vedere constanta relativă într-o perioadă de timp scurtă și medie se poate concluziona că PIB per locuitor este în funcție de nivelul productivității muncii precum și în funcție de gradul de ocupare. Factorul intensiv, respectiv productivitatea muncii este în interdependență cu gradul de ocupare a forței de muncă care reprezintă factorul extensiv. În concluzie, competitivitatea reprezintă creștere economică în funcție de productivitatea ridicată simultan cu un grad ridicat de ocupare a forței de muncă. (Teodoru, Pop, 2019)

Conform indicelui de competitivitate regională, publicat în 2019 de Comisia Europeană, regiunile de dezvoltare ale țării noastre au înregistrat următoarele scoruri, ținând cont de indicatorii care reflectă: dimensiunea de bază, dimensiunea eficienței și dimensiunea inovației. (Teodoru, Pop, 2019)

Tabel 4.4. 1 Regiunea de Nord-Vest a României

Scor	Scor 0-100	Rang	PIB / locuitor	Valoare	Rang	Etapă de dezvoltare	2
-1,14	17.45	246/268	EU28 = 100	53	244/268	1-cel mai mic, 5-cel mai înalt	
Scor (UE28 = 100):							
Dimensiunea de bază	-1.55	Dimensiunea eficienței	-0.79	Dimensiunea inovării	-1.39		
Instituții	-1.52	Învățământ superior și învățare continuă	-1.06	Pregătirea tehnologică	-1.19		
Stabilitatea macroeconomică	-0.42	Eficiența pieței muncii	0,01	Diversificarea afacerilor	-1.61		
Infrastructură	-1.77	Dimensiunea pieței	-1.31	Inovație	-1.36		
Sănătate	-1.91						
Educație de bază	-2.11						

Sursa - Comisia Europeană: rei2019_scorecards.pdf

Această regiune înregistrează toți indicatorii sub media europeană, cu excepția eficienței pieței forței de muncă situată la acest nivel. Cel mai mic punctaj este înregistrat în Educația de bază.

Tabel 4.4. 2 Regiunea de Centru a României

Scor	Scor 0-100	Rang	PIB / locuitor	Valoare	Rang	Etapă de dezvoltare	2
-1,25	13.18	249/268	EU28 = 100	56	240/268	1-cel mai mic, 5-cel mai înalt	
Scor (UE28 = 100):							
Dimensiunea de bază	-1.50	Dimensiunea eficienței	-0.99	Dimensiunea inovării	-1.53		
Instituții	-1.32	Învățământ superior și învățare continuă	-1.26	Pregătirea tehnologică	-1.72		
Stabilitatea macroeconomică	-0.42	Eficiența pieței muncii	-0.44	Diversificarea afacerilor	-1.59		
Infrastructură	-1.80	Dimensiunea pieței	-1.27	Inovație	-1.27		
Sănătate	-1.87						
Educație de bază	-2.11						

Sursa - Comisia Europeană: rci2019_scorecards.pdf

Această regiune are cel mai bun scor de stabilitate macroeconomică și cea mai proastă educație de bază.

Tabel 4.4. 3 Regiunea Nord-Est a României

Scor	Scor 0-100	Rang	PIB / locuitor	Valoare	Rang	Etapă de dezvoltare	1
-1,36	9.05	257/268	EU28 = 100	36	264/268	1-cel mai mic, 5-cel mai înalt	
Scor (UE28 = 100):							
Dimensiunea de bază	-1.52	Dimensiunea eficienței	-1.13	Dimensiunea inovării	-1.77		
Instituții	-1.39	Învățământ superior și învățare continuă	-1.70	Pregătirea tehnologică	-1.53		

Stabilitatea macroeconomică	-0.42	Eficiența pieței muncii	-0.15	Diversificarea afacerilor	-1.99
Infrastructură	-1.68	Dimensiunea pieței	-1.55	Inovație	-1.72
Sănătate	-1.98				
Educație de bază	-2.11				

Sursa - Comisia Europeană: rci2019_scorecards.pdf

Această regiune are un vârf mai bun de 0,15, în Eficiența pieței muncii

Tabel 4.4. 4 Regiunea Sud-Est a României

Scor	Scor 0-100	Rang	PIB / locuitor	Valoare	Rang	Etapă de dezvoltare	1
-1,46	5,35	267/268	EU28 = 100	50	249/268	1-cel mai mic, 5-cel mai înalt	
Scor (UE28 = 100):							
Dimensiunea de bază	-1.57	Dimensiunea eficienței	-1.29	Dimensiunea inovării	-1.80		
Instituții	-1.58	Învățământ superior și învățare continuă	-1.62	Pregătirea tehnologică	-2.03		
Stabilitatea macroeconomică	-0.42	Eficiența pieței muncii	-0.83	Diversificarea afacerilor	-1.68		
Infrastructură	-1.53	Dimensiunea pieței	-1.42	Inovație	-1.69		
Sănătate	-2.19						
Educație de bază	-2.11						

Sursa - Comisia Europeană: rci2019_scorecards.pdf

Cel mai bun scor este în Stabilitatea macroeconomică și cea mai gravă în Sănătate, din -2,19. Este cea mai slabă regiune dezvoltată, înregistrată pe locul doi pe ultimul loc în clasamentul european.

Tabel 4.4. 5 Regiunea Munteniei de Sud a României

Scor	Scor 0-100	Rang	PIB / locuitor	Valoare	Rang	Etapă de dezvoltare	
-1,19	15.62	247/268	EU28 = 100	47	257/268	1-cel mai mic, 5-cel mai înalt	1
Scor (UE28 = 100):							
Dimensiunea de bază	-1.34	Dimensiunea eficienței	-0.93	Dimensiunea inovării	-1.68		
Instituții	-1.17	Învățământ superior și învățare continuă	-1.21	Pregătirea tehnologică	-1.82		
Stabilitatea macroeconomică	-0.42	Eficiența pieței muncii	-0.75	Diversificarea afacerilor	-1.63		
Infrastructură	-1.19	Dimensiunea pieței	-0.84	Inovație	-1.60		
Sănătate	-1.79						
Educație de bază	-2.11						

Sursa - Comisia Europeană: rci2019_scorecards.pdf

Aici avem o situație similară regiunii centrale.

Tabel 4.4. 6 Regiunea București-Ilfov a României

Scor	Scor 0-100	Rang	PIB / locuitor	Valoare	Rang	Etapă de dezvoltare	
-0,10	55.95	151/268	EU28 = 100	139	25/268	1-cel mai mic, 5-cel mai înalt	5
Scor (UE28 = 100):							
Dimensiunea de bază	-1.07	Dimensiunea eficienței	0,43	Dimensiunea inovării	-0.35		
Instituții	-1.39	Învățământ superior și învățare continuă	0,04	Pregătirea tehnologică	-0.69		
Stabilitatea macroeconomică	-0.42	Eficiența pieței muncii	0,42	Diversificarea afacerilor	-0.54		
Infrastructură	-0.60	Dimensiunea pieței	0,84	Inovație	0,18		
Sănătate	-0.83						
Educație de bază	-2.11						

Sursa - Comisia Europeană: rci2019_scorecards.pdf

Aceasta este cea mai dezvoltată regiune macroeconomică a României, net superioară celorlalte. În ceea ce privește PIB / cap de locuitor, acesta ocupă o poziție de frunte între regiunile Europei, situându-se pe 25, depășind media 39. Pe toți indicatorii legați de dimensiunea Eficiență, acesta are scoruri pozitive, iar dimensiunea pieței este aproape de 1. Din păcate, în Educația de bază are același scor scăzut de -2 ca și celelalte regiuni.

Tabel 4.4. 7 Regiunea de Sud-Vest Oltenia a României

Scor	Scor 0-100	Rang	PIB / locuitor	Valoare	Rang	Etapă de dezvoltare	1
-1,32	10,57	254/268	EU28 = 100	42	261/268	1-cel mai mic, 5-cel mai înalt	
Scor (UE28 = 100):							
Dimensiunea de bază	-1.51	Dimensiunea eficienței	-1.10	Dimensiunea inovării	-1.61		
Instituții	-1.41	Învățământ superior și învățare continuă	-1.01	Pregătirea tehnologică	-1.59		
Stabilitatea macroeconomică	-0.42	Eficiența pieței muncii	-0.81	Diversificarea afacerilor	-1.83		
Infrastructură	-1.80	Dimensiunea pieței	-1.49	Inovație	-1.41		
Sănătate	-1.82						
Educație de bază	-2.11						

Sursa - Comisia Europeană: rci2019_scorecards.pdf

Această regiune are, de asemenea, cel mai bun punctaj în stabilitatea macroeconomică și cel mai slab în învățământul de bază. Din păcate, face parte din ultimele 10 regiuni din clasamentul indexului.

Tabel 4.4. 8 Regiunea de Vest a României

Scor	Scor 0-100	Rang	PIB / locuitor	Valoare	Rang	Etapă de dezvoltare	2
-1,04	20.90	238/268	EU28 = 100	62	222/268	1-cel mai mic, 5-cel mai înalt	
Scor (UE28 = 100):							
Dimensiunea de bază	-1.48	Dimensiunea eficienței	-0.68	Dimensiunea inovării	-1.29		
Instituții	-1.28	Învățământ superior și învățare continuă	-0.60	Pregătirea tehnologică	-1.33		
Stabilitatea macroeconomică	-0.42	Piata muncii Eficiență	-0.11	Diversificarea afacerilor	-1.60		
Infrastructură	-1.67	Dimensiunea pieței	-1.33	Inovație	-0.94		
Sănătate	-1.93						
Educație de bază	-2.11						

Sursa - Comisia Europeană: rci2019_scorecards.pdf

Este a doua regiune a României din punct de vedere al dezvoltării, dar departe de regiunea București-Ilfov. Are un scor apropiat de 0 în ceea ce privește eficiența pieței muncii, cea mai bună dintre cifrele negative. Are același scor de -2.11 în Educația de bază, care este clar criteriul care stabilește toate cele 7 din cele 8 regiuni de dezvoltare ale României în partea de jos a clasamentului.

Tabel 4.4. 9 Regiunea Stockholm din Suedia

Scor	Scor 0-100	Rang	PIB / locuitor	Valoare	Rang	Etapă de dezvoltare	5
1.08	100	1/268	EU28 = 100	172	8/268	1-cel mai mic, 5-cel mai înalt	
Scor (UE28 = 100):							
Dimensiunea de bază	1.17	Dimensiunea eficienței	0,97	Dimensiunea inovării	1.21		
Instituții	1.14	Învățământ superior și învățare continuă	1,59	Pregătirea tehnologică	0,99		
Stabilitatea macroeconomică	1.04	Eficiența pieței muncii	0,88	Diversificarea afacerilor	0,78		
Infrastructură	0,80	Dimensiunea pieței	0,43	Inovație	1,85		

Sănătate	1.09	
Educație de bază	1,77	

Sursa - Comisia Europeană: rci2019_scorecards.pdf

În schimb, evidențiem situația regiunii care ocupă poziția de vârf în acest clasament: Stockholm, Suedia. Stockholm a obținut cea mai mare notă tocmai în Educația de bază, unde regiunile române au dificultăți. Cu toate acestea, scorul mărimii pieței este cel mai scăzut, în timp ce regiunea București-Ilfov o depășește, înregistrând un scor aproape dublu față de cel din Stockholm.

Pentru a calcula acest indice, Comisia Europeană a utilizat un sistem de clasament bazat pe etapele de dezvoltare ale tuturor regiunilor respective. Regiunile europene sunt clasificate în 5 etape de dezvoltare, pe baza datelor medii PIB / locuitor din 2015-2017. Comisia Europeană a luat în considerare sub-indicii specifici fiecărei etape de dezvoltare, acordând astfel o importanță mai mare aspectelor relevante pentru o regiune în contextul său general de dezvoltare.

Tabel 4.4. 10 Clasarea regiunilor din România

Regiune	Scor RCI	Rang	Scor PIB / locuitor	Etapă de dezvoltare
București-Ilfov	55.92	151	25	5
vest	20.90	238	222	2
Nord Vest	17.45	246	244	2
Muntenia de Sud	16.62	247	257	1
Centru	13.18	249	240	2
Sud-Vest Oltenia	10,57	254	261	1
Nord-Est	9.05	257	264	1
Sud Est	5,35	267	249	1

Sursa - www.fonduri-structurale.ro

Regiunea Stockholm este cea mai bine clasată din punct de vedere al competitivității, urmată de Londra și Utrecht la egalitate pe locul doi. Ultimul loc în clasament este

ocupat de regiunea Voreio Aigaio din Grecia, alături de sud-estul României. Toate regiunile mai puțin dezvoltate ale țării noastre sunt situate în partea cea mai joasă a clasamentului (plasându-se la 238-267 din totalul a 268 de regiuni). București-Ilfov se diferențiază de grupul regiunii române, fiind singurul inclus în etapa de dezvoltare cea mai înaltă (5). (Teodoru, Pop, 2019)

România este clasată ca una dintre ultimele țări din Europa pe baza competitivității regionale; șapte din cele opt regiuni românești incluse în indicele UE au obținut un scor sub 20 de puncte, două dintre ele punctând sub 10 puncte în ultimul indice emis. București-Ilfov este cea mai bine cotate regiune a României, cu un scor de 55 de puncte, dar rămâne semnificativ mai jos clasată decât alte regiuni cu un PIB / locuitor comparabil. Acest scor se situează în capitala României și a județului Ilfov ca 151 din 268 de regiuni europene, conform ultimei ediții a indicelui de competitivitate regională al UE, care cercetează progresele înregistrate de aceste regiuni între 2015 și 2017. În ciuda faptului că București-Ilfov a urcat 4 locuri comparativ cu ediția anterioară a indexului, când a fost clasat pe locul 161, regiunea încă se luptă cu deficiențe semnificative în comparație cu alte regiuni europene cu un PIB / locuitor similar, printre care se numără regiunea italiană Trento (48,6 puncte, locul 153), Schwaben, Germania (72,3 puncte, clasat pe locul 51), Madrid, Spania (67,7 puncte, clasat pe locul 83) sau Cheshire (85,1 puncte, locul 16). Astfel, București-Ilfov este clasat mai jos decât omologii săi în ceea ce privește instituțiile, infrastructura, sănătatea, educația de bază, dar și în ceea ce privește pregătirea tehnologică și inovarea, potrivit Comisiei Europene. (Teodoru, Pop, 2019)

Cea de-a doua regiune românească cel mai bine cotate din punct de vedere al competitivității este regiunea Vest (județele Timiș, Arad, Hunedoara și Caraș-Severin), urmată de regiunea Nord-Vest (județele Bihor, Satu Mare, Maramureș, Sălaj, Cluj și Bistrița Năsăud). Aceste două regiuni ocupă locul 23 și 246 în indexul UE, cu un scor de 20,90, respectiv 17,45. La o distanță mică se află regiunea Sud Muntenia, pe locul 247, cu un scor de 15,62 puncte. Regiunea Sud-Est, care cuprinde județele Buzău, Ialomița, Vrancea, Galați, Brăila, Tulcea și Constanța, ocupă ultimul loc al indicelui regiunilor românești și următorul pe ultimul din regiunea competitivității europene cu 5,35 puncte. (Teodoru, Pop, 2019)

*
* *

În capitolul de mai sus am prezentat, pornind de la literatura de specialitate, conceptul de analiză cost-beneficiu ca și metoda de evaluare a implementării proiectelor cu fonduri europene. Astfel, am menționat principiile de bază după care se ghidează această metodă de analiză:

- unitate de măsură comună;
- evaluarea trebuie să reprezinte consumatorul sau producătorul;
- beneficiile se măsoară în funcție de alegerile de piață;
- beneficiile brute a unei creșteri de consum sunt într-o zonă aflată sub curba cererii;
- unele măsurători de beneficii necesită evaluarea vieții umane;
- ar trebui să implice o comparație între „cu” și „fără”;
- implică un domeniu anume de studiu;
- dubla contabilizare a beneficiilor sau costurilor trebuie evitată;
- determină criteriile de decizie pentru proiecte.

Din perspectiva Uniunii Europene am notat faptul că analiza cost-beneficiu implică o analiză: a contextului și a obiectivele proiectului, a opțiunilor și a fezabilității, financiară, economică și de risc.

În ultimul subcapitolul am prezentat un studiu de caz care scoate în evidență poziția regiunilor din România în clasamentul Uniunii Europene din punct de vedere al competitivității. Am propus măsurare competitivității pe baza relației cunoscute între PIB mediu pe locuitor, productivitatea muncii, gradul de ocupare a forței de muncă și cota populației apte de muncă. Concluziile studiului indică faptul că România este clasată ca una dintre ultimele țări din Europa pe baza competitivității regionale; șapte din cele opt regiuni românești incluse în indicele UE au obținut un scor sub 20 de puncte, două dintre ele punctând sub 10 puncte în ultimul indice emis.

CAPITOLUL 5. ALTE METODE DE EVALUARE A FONDURILOR STRUCTURALE

Unul dintre rolurile de bază ale Uniunii Europene este dezvoltarea socio-economică pe diferite nivele a țărilor membre, de la cetățeni la teritorii și sectoare. Demersul acestui tip de dezvoltare este ghidat de politica de coeziune a programelor europene. Deși programele se axează pe diferite ramuri cum ar fi dezvoltarea productivității și inovației în întreprinderile mici și mijlocii, dezvoltarea transportului și a infrastructurii mediului, regenerarea culturilor locale, integrarea grupurilor de minorități și diversificarea zonelor rurale, toate au nevoie de un proces de evaluare personalizat pentru a garanta succesul lor.

Comisia Europeană consideră că *evaluările urmăresc îmbunătățirea calității, eficacității și coerenței asistenței din fonduri și strategia și implementarea programelor operaționale în ceea ce privește problemele structurale specifice ale statelor membre și regiunilor în cauză, ținând seama de obiectivul de dezvoltare durabilă și legislației comunitare relevante privind impactul asupra mediului și evaluarea strategică de mediu* (Art. 47, Council Regulation no. 1083/2006).

Evaluarea trebuie să răspundă, indiferent de tipul de program, la următoarea întrebare: cum putem utiliza metode și abordări de evaluare pentru a îmbunătăți oportunitățile, nivelul de prosperitate și calitatea vieții cetățenilor din cadrul Uniunii Europene?

Prin evaluarea personalizată înțelegem crearea unui sistem de metode și tehnici de evaluare care să ofere răspunsuri utile la întrebările esențiale ale părților interesate, fie că sunt manageri de proiect, legiuitori sau beneficiarilor.

Dezvoltarea socio-economică este foarte complexă și în ciuda faptului că există o bună planificare și un management performant pe parcursul derulării proiectului pot apărea situații neprevăzute. Menirea evaluării este de a identifica posibilele impedimente și de a oferi soluții în timp util pentru a remedia aceste situații fără a influența negativ progresul proiectului.

5.1. Scurtă istorie a evaluării

Conceptul de evaluare a început să fie studiat ca și subiect distinct în anii 1950 și anii 1960 în America de Nord. În această perioadă studiul evaluării se axa pe 3 direcții: evaluarea inovațiilor educaționale, legătura dintre evaluare și alocarea resurselor și

evaluarea programelor pentru diminuarea și stoparea sărăciei. Aceste tendințe au devenit teme tradiționale ale evaluării care continuă până astăzi, ele concretizându-se în studii cantitative și experimentale asupra unor grupuri de control, analize economice și cost-beneficiu în metode care să implice beneficiarii programelor în procesul de evaluare.

În ceea ce privește prioritățile evaluării există 4 grupuri de persoane interesate care concurează pentru stabilirea acestora:

1. Legiuitori
2. Specialiști și profesioniști în domeniu
3. Administratori și manageri
4. Comunități și cetățeni.

Din punctul de vedere al legiuitorilor evaluarea trebuie să asigure relevanța și justificarea proiectului pentru deciziile cu privire la politica din domeniul vizat de program. Specialiștii și profesioniștii în domeniu tind să privească evaluarea ca oportunitate pentru a-și îmbunătăți calitatea muncii lor. Managerii și administratorii folosesc evaluarea pentru a demonstra cât de bine sunt organizați și cât de bine gestionează activitățile cuprinse în procesul de implementare a programelor. Pe de altă parte cetățenii și comunitățile din care fac parte consideră evaluarea ca și instrument democratic care demonstrează necesitatea implementării unui program, dar și croirea acestuia pentru a le satisface nevoile (Institutul Tavistock, GHK, IRS,2003).

Evaluarea ca și temă de studiu nu a fost absentă nici de pe teritoriul Europei fiind mai mult dezbătută în Nordul Europei în special în țările care au dezvoltat legături cu Statele Unite ale Americii și Canada. Începând cu anii 1970 conceptul de evaluare s-a dezvoltat în țările Europene abordând diferite direcții și creând diverse tradiții.

Odată cu apariția Uniunii Europene procesul de evaluare a primit un înalt nivel de importanță datorită Fondurilor Structurale Europene. Astfel că pentru fiecare program s-a elaborat un ghid menit să structureze activitățile de evaluare. Inițial evaluarea în ceea ce privește fondurile structurale avea la bază câteva aspecte:

- Ideea obligativității din punct de vedere legal a managerilor de proiect și investitorii proiectelor de a evalua;

- Responsabilitatea comună a structurilor guvernamentale de pe diferite nivele privind întreg procesul de evaluare;
- Caracteristica procesului de evaluare pe mai multe etape;
- Evaluarea și implicarea părților interesate din program;
- Legăturile dintre evaluări, pe o parte și planificarea și alocarea resurselor pe de altă parte (Institutul Tavistock, GHK, IRS,2003).

În timp viziunile asupra evaluării s-au modificat. În primul rând legiuitorii și managerii de programe au realizat nevoia implementării procesului de evaluare pe parcursul derulării programului pentru a-i ajuta în procesul de luare a deciziilor și nu doar pentru a îndeplini o obligație externă. În al doilea rând, se face simțită nevoia de a integra un proces de evaluare în diferite etape în implementarea completă a programului. De asemenea, concepției conform căreia rezultatele evaluării sunt utilizate doar pentru a verifica utilizarea eficientă a resurselor i s-a adăugat importanța utilizării sistematice a metodelor și tehnicilor de evaluare pe întreaga perioadă a derulării proiectului. Mai mult decât atât managementul evaluării devine mai mult decât o cerință contractuală, acesta contribuind semnificativ la gestiunea informațiilor.

Tabel 5.1. 1 Evoluția perspectivelor asupra evaluării fondurilor structurale

1989-1993	1994-1999	2000-2006	2007-2013	2014-2020
EVALUARE EX-ANTE				
Evaluarea ex-ante este obligatorie în toate statele membre ale Uniunii Europene, pentru fiecare program în parte. Comisia Europeană își rezervă dreptul de a derula propria evaluare.	Evaluarea ex-ante trebuie făcută de către Comisia Europeană în parteneriat cu țara membră și trebuie să includă impactul programului/proiectului asupra mediului.	Statul membru are responsabilitatea primară pentru derularea evaluării ex-ante. Trebuie să se definească scopul, să se acorde o atenție specială impactului asupra mediului și asupra pieței muncii, dar și asupra egalității dintre sexe.	Nu există modificări semnificative.	Începând cu perioada precedentă se pune mai mult accent în procesul de evaluare pe orientarea rezultatelor și logica intervenției.
EVALUARE INTERMEDIARĂ				

<p>Nu există nici o cerință.</p>	<p>Evaluarea intermediară este necesară pentru programele cu o durată mai mare de trei ani și trebuie efectuată de către un evaluator independent. În această evaluare trebuie inclusă o analiză critică asupra modului în care sunt monitorizate datele și măsurătorile și măsură în care acestea dovedesc atingerea obiectivelor.</p>	<p>Managementul proiectului este responsabil pentru asigurarea efectuării evaluării intermediare, în parteneriat cu Comisia Europeană. Comisia Europeană analizează relevanța evaluării. Evaluarea este făcută până la sfârșitul anului 2003, de către un evaluator independent. O revizie este făcută până la sfârșitul anului 2005 pentru a pregăti datele în vederea evaluării finale.</p>	<p>Statele membre sunt răspunzătoare de asigurarea evaluării intermediare, consultând Comisia Europeană. Acestea sunt încurajate să elaboreze ghiduri de evaluare conforme cu necesitățile lor. Se trece de la ideea că evaluarea este doar o obligativitate la nivel de Uniune, la folosirea evaluării ca și instrument de management care să ofere informațiile necesare la timpul la care este nevoie.</p>	<p>Este necesară o evaluare pentru fiecare punct prioritar, în perioada de derulare a proiectului, pentru a determina contribuția acestuia la atingerea obiectivelor. Se cere un raport pentru fiecare program în parte, care să prezinte un rezumat al rezultatelor în urma evaluărilor făcute pe parcursului programului.</p>
----------------------------------	---	---	---	---

EVALUARE EX-POST				
Trebuie efectuată la nivel național, însă există cazuri în care nu a fost făcută deloc.	Evaluarea ex-post trebuie efectuată de către Comisia Europeană în parteneriat cu statul membru și trebuie să evidențieze impactul măsurilor luate în corelație cu obiectivele propuse.	Comisia Europeană are ca responsabilitate asigurarea evaluării ex-post, în parteneriat cu statul membru. Trebuie bine definit obiectivul evaluării și trebuie efectuată de către un evaluator independent în primii trei ani de la finalizarea programului.	Singura modificare este scurtarea duratei pentru evaluarea ex-post cu un an.	Nu există modificări, deși se vor elabora materiale noi pentru rezumatul evaluărilor.
REZERVĂ PENTRU PERFORMANȚĂ				
Nu există.	Nu există	Pentru programele considerate de succes de către fiecare stat membru, se alocă de către Comisia Europeană 4% (reținută la începutul perioadei) din suma alocată inițial pentru fiecare țară, până la sfârșitul lunii martie a anului 2004.	Rezerva pentru performanță este opțională pentru fiecare țară membră.	Rezerva pentru performanță va fi propusă de către Comisia Europeană.

		Nivelul de performanță este stabilit prin analiza nivelului de eficiență, al managementului și a implementării financiare.		
--	--	--	--	--

Sursa: Institutul Tavistock, GHK, IRS, 2003:15

5.2. Evaluarea proiectelor, programelor și a strategiilor

Obiectivul general al evaluării este *de a face o analiză, cât mai sistematică și obiectivă cu putință, a unui proiect, program sau politică în curs de desfășurare sau finalizate, având în vedere design-ul, implementarea și rezultatele. Scopul este de a determina relevanța și îndeplinirea obiectivelor, eficiența în dezvoltare, eficacitatea, impactul și durabilitatea. O evaluare trebuie să ofere informații care sunt credibile și utile, permițând încorporarea lecțiilor învățate în procesul de luare a deciziilor atât pentru beneficiari cât și pentru investitori* (OECD/DAC (1998), Review of the DAC Principles for Evaluation of Development Assistance).

În funcție de ce se va evalua, informațiile obținute pot demonstra un impact imediat la nivel de comunitate, domeniu sau pot oferi o privire de ansamblu a unui sistem complex de intervenții de la cel mai mic nivel la cel mai înalt.

5.2.1. Evaluarea unui proiect

Proiectul este definit de Comisia Europeană ca o operațiune indivizibilă, planificată pe un grafic orar și un buget, care este, de obicei, în responsabilitatea unui singur operator. Caracteristicile de bază ale unui proiect sunt:

- activitate singulară;
- implementare într-un singur context;
- axat pe un grup țintă;
- un singur rezultat direct așteptat pentru grupul vizat;
- un singur impact așteptat la un nivel global.

Evaluarea unui proiect se bazează pe activitatea principală și efectele acesteia. Datorită faptului că este simplificată structura evaluării, tehnicile și metodele preponderent utilizate sunt sondajele, chestionarele și focus grupurile. Evaluarea unui proiect are menirea de a răspunde la întrebările esențiale ale managerilor, părților interesate și a beneficiarilor.

5.2.2. Evaluarea unui program

Comisia Europeană consideră un program un set de intervenții simple, omogene, grupate pentru a atinge obiective globale. Ca și proiectul are la bază un grafic pe perioade de timp, corelat cu un buget dat. Însă spre deosebire de un proiect, programul este monitorizat de către un comitet.

Programul este alcătuit din mai multe proiecte eterogene, dar complementare care au obiective comune. Programul are următoarele caracteristici:

- activități multiple;
- implementare în numeroase contexte;
- focusarea pe mai multe grupuri de indivizi;
- produce efecte multiple pentru diferite grupuri de indivizi;
- generează un impact global comun.

Datorită complexității, evaluarea unui program nu se poate baza doar pe metode simple cum ar fi sondajul și chestionarul, ci pe metode și tehnici mai ample cum ar fi panelul de experți, analiza cost-beneficiu, analiza multi-criterială și alte modele de analiză relevante pentru domeniul de activitate.

5.2.3. Evaluarea strategiei

Din perspectiva Comisiei Europene o strategie reprezintă o gamă largă de intervenții simple sau complexe, care sunt mai mult sau mai puțin interconectate. Strategia este definită mai degrabă de un set de priorități decât de un set de intervenții clar delimitate.

O strategie are o serie de obiective cu grade diferite de prioritate. Evaluarea unei strategii este similară cu evaluarea unui program complex. Esențială este axarea pe elementele cheie care pot oferi informații părților implicate și interesate referitoare la strategia globală și doar informații legate de componentele acesteia.

Tabel 5.2.3. 1 Metode de evaluare în funcție de nivelul instituțional

NIVEL		METODE DE EVALUARE
UE	Politica Regională de Coeziune Economică și Socială	Evaluare de nevoi Evaluare continuă Evaluări intermediare Evaluare finală Modelizare
NAȚIONAL ȘI REGIONAL	Cadrul Strategic Național de Referință 2007-2013	Analiză cost-beneficiu
	Programe Operaționale	Modelizare Metode econometrice
	Politica Agricolă Comună	Evaluare de impact Analiză intrări-ieșiri Metaevaluare
INDIVIDUAL ȘI LOCAL	Organisme intermediare Regionale	Analiză de nevoi Analiză multicriterială Studii de caz Evaluare bazată pe obiective
	Proiect/Beneficiar	Evaluare internă sau externă Evaluare de implementare Analiză intrări-ieșiri

Sursa: Pavel, 2013:85

5.3. Metodele de evaluare utilizate frecvent

5.3.1. Sondajul de opinie

Sondajul de opinie este cea mai simplă și la îndemână metodă de evaluare. Poate fi folosită la orice tip de proiect indiferent de complexitatea acestuia, fie ca și metodă principală de evaluare sau ca metodă de evaluare complementară. Veridicitatea și utilitatea informațiilor furnizate depind de elaborarea chestionarului, alegerea corectă a eșantionului și analiza eficientă a datelor culese.

5.3.2. Studiul de caz

În opinia lui Robert Stake cazul reprezintă orice „sistem delimitat care este interesant. O instituție, un program, o responsabilitate, o colecție sau o populație poate reprezenta cazul” (Stake, 1995).

Categoriile de caracteristici a studiului de caz (Stake,1995):

- Descrieri care sunt complete, holistice și care implică miriade de variabile care nu sunt foarte clar izolate;
- Date care se pot aduna, cel puțin în parte, prin observații personale;
- Un stil de scriere informal, probabil narativ, posibil cu citate ad-literam, ilustrații și chiar aluzii și metafore;
- Comparațiile sunt mai degrabă implicite decât explicite;
- Temele și ipotezele pot fi importante, dar ele rămân subordonate pentru înțelegerea cazului.

Condițiile utilizării studiului de caz ca și metodă de evaluare a programelor (Shadish,1995):

- Evaluatorul optează pentru un spectru larg al analizei, mai degrabă decât pentru fidelitate;
- Anterior evaluării, sunt cunoscute prea puține probleme și întrebări legate de obiectul evaluării;
- Evaluarea va fi folosită în principal de cititori care, neavând experiența programului, doresc o informație contextuală extensivă pentru a decide în ce măsură programul acoperă nevoile identificate;

- Studiile de caz vor fi considerate ca fiind suficient de credibile de către client;
- Descoperirea este o prioritate mai mare decât confirmarea.

5.3.3. Modele macroeconomice

Modelul reprezintă „un mod de reprezentare a realității prin care se efectuează o serie de ipoteze simplificatoare despre fenomenele și procesele reale studiate și prin care se descrie modul în care se înțelege fenomenul sau procesul respectiv” (Țigănescu și Roman, 2005). În contextul de față, evaluarea prin modele macroeconomice constă în elaborarea unui sistem de analiză pentru toate sectoarele economice care să ofere informații despre interacțiunea dintre ele, dar și să ofere o imagine de ansamblu ca sistem economic global.

În ceea ce privește evaluarea prin modele macroeconomice la nivelul Uniunii Europene, având în vedere politicile de dezvoltare de la nivel național și comunitar, menționăm:

→ **Modelul HERMIN.** Acesta este un model macroeconomic multisectorial care include: industria prelucrătoare, piața de servicii, agricultura și serviciile guvernamentale. Prin acest model se analizează aspecte precum: deschiderea economică, expunerea la comerțul exterior și mondial, și ca răspuns la șocurilor interne și externe; dimensiunile și caracteristicile sectoarelor tranzacționate și non-tranzacționate și dezvoltarea lor, producția tehnologică și schimbările structurale; mecanismele de determinare a salariilor și prețurilor; funcționarea și flexibilitatea piețelor forței de muncă, și rolul migrației internaționale și interregionale pentru muncă; rolul sectorului public și a datoriei publice, precum și interacțiunile dintre sectorul public și sectorul privat în politicile publice (Bradley și alții, 2004).

În 2006, Curtea Europeană Auditorii a menționat în raportul ei că modelul Hermin are „limitări semnificative” și a sugerat că folosirea acestor tipuri de modele trebuie să aibă în vedere variabilele specifice fiecărei economii în parte.

O problemă menționată a fost accentul excesiv al modelului pe partea de producție, incluzând insuficient partea de servicii și turism care sunt foarte importante pentru anumite națiuni. Alt aspect a fost configurarea parametrilor bazat pe o perioadă demult trecută, ei fiind incapabili să se adapteze la economia dinamică.

Nu toate aceste critici se referă direct la model, iar la vremea respectivă a fost considerat cel mai bun instrument disponibil de analiză. Cu toate acestea, criticile, împreună cu evoluția teoriei economiei regionale au dus la nevoia unei noi abordări de modelare.

→ **Modelul Herom**, este varianta personalizată pentru economia românească a modelului Hermin, conceput pentru economii în curs de dezvoltare, analizând variabilele macroeconomice în perioada de pre și post-aderare pentru a aduce politicile locale la nivelul celor europene. Modelul Herom a fost implementat în România între 1997 și 1999, de Centrul Român de Modelare Economică (CERME), apoi îmbunătățit printr-un proiect susținut de Banca Mondială. Acest model se adresează în mod special României, situației actuale și după cum am menționat mai sus la modelul Hermin permite previzionarea perioadei următoare, dar a fost folosit și pentru previziuni pe termen mai îndelungat.

Avantajele modelului Herom sunt faptul că:

- fiind un model sectorial, permite vizualizarea evoluțiilor pe toate sectoarele implicate;
- este configurat pentru situația noastră economică;
- parametri și indicatorii de bază provin din statisticile naționale;
- a fost aprobat de comisia europeană pentru a fi utilizat în alte state cu profil economic similar;

Fiind personalizat, modelul se axează pe nivelul microeconomic, astfel avem factori care au impact direct asupra producției cum sunt fondurile europene dar și cei indirecti, cum ar fi capitalul.

Pentru a evalua impactul fondurilor structurale, este necesar ca acești factori fie incluși în categorii de natură economică, astfel avem trei categorii:

- investiții în infrastructură tehnică;
- investiții în resursele umane;
- investiții în sectorul industrial, servicii și agricultură;

Modelul Herom permite testarea diverselor scenarii, creând astfel o imagine asupra impactului fondurilor și permițând luarea deciziilor pentru a asigura o influență pozitivă asupra economiei. Ca și în cazul modelului Hermin există două scenarii pentru analiză

a impactului fondurilor structurale pentru perioada 2007-2013 și 2014-2020. Primul, fără fonduri, considerând că fondurile au lipsit în totalitate între 2007 și 2013, singurul ajutor financiar fiind fondurile de preaderare de la sfârșitul anului 2006. Scenariul, cu fonduri, în care rata de absorbție a fost stabilită la nivel de 100% conform Planului Național de Dezvoltare. Presupunerea a fost că după 2013, fondurile sunt reduse la zero, ceea ce ar fi dezechilibrat economia.

→ **Modelul RHOMOLO** folosește noțiunea unui agent reprezentativ care captează comportamentul unui întreg grup. Presupune că comportamentul agentului este influențat de încercarea de creștere a utilității și reducere a costurilor. Astfel, modelul este inovativ și consideră costurile fiind medii și profiturile moderate.

RHOMOLO este un model regional în care rezultatele la nivelul statelor membre reprezintă suma efectelor regionale. Fiecare țară din RHOMOLO este formată din mai multe regiuni NUTS2 (sau NUTS1 în cazul Germaniei), care sunt conectate prin fluxuri comerciale interregionale de bunuri și servicii, precum și fluxuri de migrație interregionale.

Comerțul are loc între regiunile aceleiași țări, precum și între regiunile țărilor diferite. Modelul fluxurilor comerciale interregionale depinde de preferințele consumatorilor de a cumpăra bunuri din anumite destinații și de prețurile mărfurilor și costurile de transport asociate.

Costurile de transport în RHOMOLO diferă în funcție de tipul de bun și depind de distanța și calitatea infrastructurii dintre regiunile de origine și destinație. Cu cât este mai mare această distanță, cu atât sunt mai mari costurile de transport.

RHOMOLO este un model dinamic care permite analiza întregii perioade nu doar perioada de început și sfârșit, cum este cazul modelelor statice. Acest orizont este stabilit momentan până în 2030, teoretic, poate fi extins pe perioade mai lungi de timp. Cu cât este mai lungă perioada simulată, cu atât este mai mare intervalul de încredere al rezultatelor simulării. Pentru fiecare an al orizontului de timp, RHOMOLO calculează un set de indicatori economici, sociali și de mediu.

La bază RHOMOLO este un model economic, astfel, majoritatea indicatorilor se axează pe dezvoltarea economică. Indicatori de bază, cum ar fi PIB, PIB pe cap de locuitor, productivitatea disponibile pentru analiză, deoarece sunt componente ale cererii, cum ar fi cheltuielile populației, investițiile și comerțul.

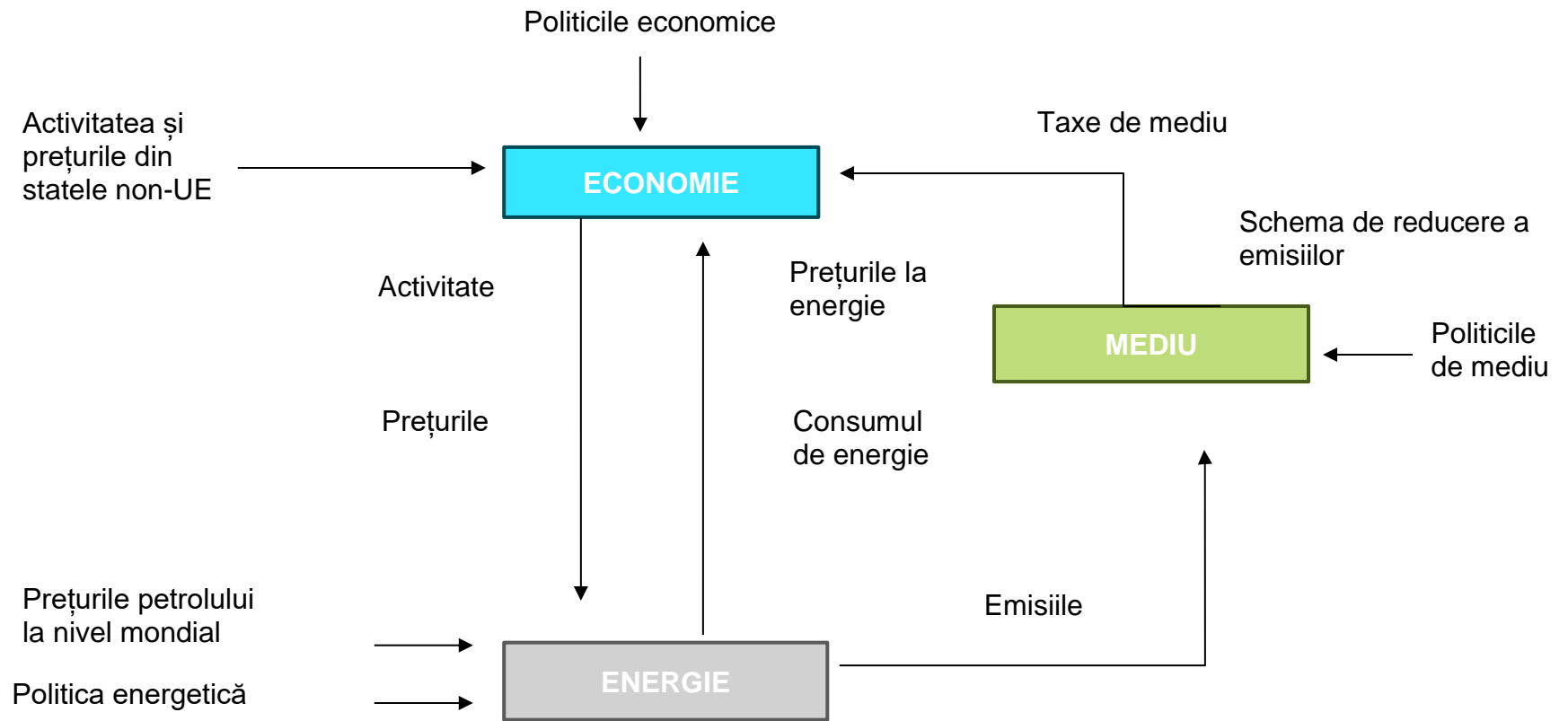
Dimensiunea sectorială a RHOMOLO permite investigarea performanței în agricultură, producție și servicii, în timp ce un tratament detaliat al pieței muncii permite, de asemenea, monitorizarea ocupării forței de muncă.

În ceea ce privește latura socială a economiei, gospodăriile din RHOMOLO sunt diferențiate de cinci clase de venit, ceea ce permite surprinderea modelelor lor specifice de consum și a comportamentului de economisire. Gospodăriile cu venituri mai mari consumă mai multe bunuri de lux și au economii mai mari. Diferențierea veniturilor gospodăriilor permite calcularea statisticilor care măsoară distribuția / egalitatea veniturilor.

Din descrierea sa, modelul RHOMOLO pare un model care poate efectua orice tip de evaluare a impactului dorit pentru orice domeniu. Realitatea este oarecum departe de aceasta, și din acest motiv este important să fiți conștienți de limitările modelului precum și capacitățile sale. Modelul fiind foarte limitat de acuratețea datelor și disponibilitatea acestora la nivelul regional analizat.

→ **Modelul E3ME.** Este un model elaborat de Comisia Europeană utilizat pentru analiza politicilor și intervențiilor legate de indicatorii economici, energetici și de mediu. Schema modelului E3ME este prezentată în figura de mai jos conform manualului pus la dispoziție de Cambridge Econometrics.

Figura 5.3.3. 1 Modelul E3ME

Sursa: Cambridge Econometrics, E3ME Manual, 2012

→ **Modelul QUEST.** Acest model este utilizat pentru analiza macroeconomică a politici de coeziune și a cercetării și este operat de către Directoratul General pe Probleme Economice și Financiare (DG ECFIN) din cadrul Comisiei Europene.

5.3.4. Analiza intrărilor și a ieșirilor

Această metodă de analiză a fost dezvoltată de către Wassily Leontief care „a modelat cunoștințele noastre despre cum și în ce măsură elementele constitutive, sau ramurile unei economii interacționează (...) pentru a dezvălui ce combinație de resurse (materii prime, forță de muncă sau alte tipuri de capital) – numite intrări – sunt necesare pentru atingerea obiectivelor de producție dorite – numite ieșiri” (Leontief apud Garfield, 1986). În timp, această metodă de evaluare a fost abordată de specialiști în diferite domenii de activitate, iar azi este utilizată în evaluarea fondurilor structurale analizând impactul politicilor Uniunii Europene în diverse sectoare, precum capitalul uman, mediu, energie, eligibilitatea investițiilor sau sprijinirea competitivității.

5.3.5. Analiza cost-eficacitate

Utilizând metoda randamentului costurilor, analiza cost-eficacitate evaluează raportul de utilizare a resurselor în sectoare în care beneficiile sunt dificil de cuantificat. Această metodă se utilizează în special în procesul de selecție între proiecte, programe și politici cu aceleași obiective. Indicatorul utilizat în analiza cost-eficacitate este reprezentat prin raportul dintre costurile totale și efectele obținute.

5.3.6. Analiza multicriterială

Acest tip de analiză se utilizează în procesul de luare a deciziilor cu privire la nivelul de eficiență a alternativelor, având în vedere un set de factori, fiecare dintre aceștia reprezentând o pondere individuală. Analiza multicriterială se concretizează prin următorii pași:

- stabilirea alternativelor și a criteriilor;
- stabilirea ponderilor asociate criteriilor – ponderea se acordă în funcție de importanța și relevanța criteriului, astfel încât valoarea ponderată totală să fie 1;
- evaluarea și punctarea performanței în funcție de criteriile stabilite (Briggs, Petersone, Smits, 2006).

5.3.7. Alte metode de evaluare

Meta-evaluarea, definită de Stufflebeam ca „proces de delimitare, obținere și aplicare de informații descriptive și de judecată, în legătură cu utilitatea, fezabilitatea, corectitudinea și precizia unei evaluări, cu natura sistematică a acesteia, conduita competentă, integritate și onestitate, respectul și responsabilitate socială, pentru a ghida evaluarea și/sau pentru a raporta punctele sale forte și punctele slabe” (Stufflebeam, 2001).

Panelul de experți constă într-un grup de lucru format din experți care sunt specialiști independenți recunoscuți în domeniul în care se va face evaluarea. Aceștia elaborează judecăți individuale dar și o judecată colectivă asupra valorii impactului pe care poate să o aibă proiectul în mediul socio-economic.

*

* *

În acest capitol am trecut în revistă alte metode de evaluare utilizate în analiza fondurilor structurale. Primul subcapitol descrie evoluția asupra perspectivei evaluării, accentuând faptul că managementul evaluării devine mai mult decât o cerință contractuală, acesta contribuind semnificativ la gestiunea informațiilor.

De asemenea, am menționat faptul că o evaluare vizează un proiect, un program sau o strategie și în funcție de nivelul evaluării (Uniune, național sau regional, individual sau local) se pot aplica diverse metode. Printre aceste metode am menționat: sondajul de opinie, studiul de caz, modelele macroeconomice, analiza intrărilor și a ieșirilor, analiza cost-eficacitate, analiza multicriterială și meta-evaluarea.

În al treilea subcapitolul am considerat important de menționat modelele macroeconomice precum:

- HERMIN – model care include: industria prelucrătoare, piața de servicii, agricultura și serviciile guvernamentale;
- Herom – care este varianta personalizată pentru economia românească a modelului Hermin, conceput pentru economii în curs de dezvoltare;

- RHOMOLO – care presupune că comportamentul agentului este influențat de încercarea de creștere a utilității și reducere a costurilor;
- E3ME – care este un model elaborat de Comisia Europeană utilizat pentru analiza politicilor și intervențiilor legate de indicatorii economici, energetici și de mediu.

CAPITOLUL 6. ANALIZA IMPACTULUI FINANȚĂRILOR NERAMBURSABILE DIN FONDURI EUROPENE ASUPRA ECONOMIEI NAȚIONALE – *CONTRIBUȚIE PROPRIE*

Fondurile Structurale și de Coeziune au fost implementate de către Comisia Europeană cu scopul general de a echilibra statutul social-economic dintre Statele Membre. De la înființarea Uniunii Europene, reducerea disparităților a fost și din păcate încă mai este principală problemă a dezvoltării comunității europene. Acest lucru ne poate indica următoarele:

- un ritm de dezvoltare individual neunitar al Statelor Membre;
- o prioritizare deficitară a destinației fondurilor nerambursabile;
- o implementare mai puțin eficientă a proiectelor finanțate din fondurile europene;
- o competență redusă a autorităților în domeniu;
- o comunicare ineficientă cu potențiali beneficiari;
- un sistem îngreunat de implementare.

Impactul fondurilor nerambursabile este dificil de cuantificat. Literatura de specialitate ne indică faptul că există o multitudine de factori care influențează nivelul de atragere și implicit rezultatele fondurilor europene. Deși s-au făcut numeroase studii și analize ale acestui aspect, rezultatele sunt de multe ori contradictorii. La baza acestor studii sunt luate în vedere:

- statistici naționale și regionale care măsoară indicatori precum produsul intern brut, rata șomajului, numărul de locuri de muncă nou create, ocuparea forței de muncă;
- analize din puncte de vedere financiar și de cost-beneficiu;
- rezultate care au ca și sursă monitorizarea proiectelor implementate;
- modele macro-economice;
- anchete teritoriale.

Cu toate acestea, concluziile specialiștilor nu sunt similare. Acest lucru este determinat de mulți factori care influențează implementarea fondurilor, precum situația geopolitică, progresul tehnologic, diferențele culturale, strategia și obiectivele naționale.

Analiza utilizării fondurilor europene este relevantă în contextul în care dezvoltarea țării noastre depinde în mare măsură de gradul de absorbție a acestor fonduri. Principalul utilizator al analizei fondurilor europene trebuie să fie Guvernul României care prin deciziile ce urmează a fi luate să ducă la absorbția integrală a fondurilor acordate țării noastre.

O analiză eficientă permite evaluarea riscurilor și implicit prin deciziile luate se poate preveni diminuarea acestora în scopul maximizării eficienței utilizării fondurilor nerambursabile. Un diagnostic favorabil determină o gestiune eficientă a resurselor disponibile. O mai bună alocare a resurselor conduce la rezultate financiare mai bune. Informațiile generale privesc conjunctura economică în care se realizează analiza. Ignorarea sau diminuarea conjuncturii economice va duce la obținerea unor informații irelevante și evident la luarea unor decizii eronate. Analiza pornește de la documente care prezintă situația reală a utilizării fondurilor europene în țara noastră. Orice document care nu reprezintă realitatea poate influența negativ rezultatele, cu consecințele de rigoare. Metodele de analiză trebuie utilizate cu prudență. Frecvent metodele utilizate prezintă doar parțial informațiile utile în luarea deciziilor. În funcție de obiectivul strategic metodele de analiză utilizate se ajustează la situațiile întâlnite în practică.

Evaluarea beneficiilor și a costurilor utilizării fondurilor europene trebuie să reflecte preferințele derivate din alegerile făcute. Valoarea timpului ar trebui să fie cea pe care publicul o descoperă în urma alegerilor care implică compromisuri între timp și bani. În cazul în care valoarea la zi a profiturilor depășește valoarea la zi a costurilor atunci proiectul este util. Acest lucru este echivalent cu condiția că beneficiul net să fie pozitiv. O altă condiție este ca raportul dintre valoarea actuală a beneficiilor și valoarea actuală a costurilor să fie mai mare decât unu. În cazul în care există mai multe proiecte care se exclud reciproc, care au o valoare netă actuală pozitivă atunci trebuie să existe o analiză mai aprofundată. Din setul de proiecte care se exclud reciproc cel care ar trebui să fie selectat este cel cu cea mai mare valoare netă actuală.

Analiza contextului și obiectivele proiectului are în vedere obiectivele propuse a fi atinse cu ajutorul investiției, dar și contextul social-economic la care se raportează proiectul în cauză. Se urmărește corelarea obiectivelor și priorităților la nivel de proiect

cu cele ale Programului Operațional în care este inclus, Cadrul Național Strategic de Referință și cu cele ale fondurilor Uniunii Europene.

Analiza opțiunilor și fezabilității urmărește nivelul de necesitate a proiectului în contextul local. Nu trebuie să existe nici un tip de constrângeri (fizice, sociale, sau instituționale) și să se identifice o cerere de servicii adecvată pe termen lung. De asemenea, acest tip de analiză se focusează și ca *„tehnologia corespunzătoare este disponibilă, că rata de utilizare a infrastructurii sau instalațiilor nu va furniza o capacitate de rezervă în exces, că vor fi disponibili angajați calificați și manageri, că există o justificare a proiectului față de opțiunile alternative”* (Comisia Europeană, 2008).

Analiza din punct de vedere financiar a utilizării fondurilor europene completată cu o strategie bine fundamentată de stabilire a riscului prezentat de solicitanții de asemenea fonduri poate asigura utilizarea eficientă a acestora și poate permite astfel apropierea economică a României de statele dezvoltate din Uniunea Europeană.

În ceea ce privește impactul fondurilor nerambursabile în România, majoritatea analizelor indică o gestionare deficitară a acestora. Cu o rată de absorbție mică, sistem îngreunat de birocrație și o capacitate redusă a antreprenorilor de implementare a proiectelor, România nu a profitat în cea mai mare măsură de disponibilul financiar pus la dispoziție. Deși programele operaționale dezvoltate la nivel național oferă o gamă largă de posibilități cu privire la domeniile de finanțare, cazurile de bune practici sunt în număr redus față de alte țări europene din regiune.

În analiza prezentată în acest capitol ne propunem să identificăm dificultățile care stau la bază nivelului de atragere redus a finanțării europene și să formulăm recomandări pentru soluționarea acestora. Pentru o vizibilitate mai bună în ceea ce privește evoluția impactului Fondurilor Structurale și de Coeziune, luăm în vedere cele două perioade ale programelor, respectiv 2007 până în 2013 și 2014 până în 2020.

6.1. Analiză din perspectivă econometrică a impactului finanțării europene în România

Pentru a identifica existența unei relații din punct de vedere econometric dintre fondurile europene și impactul asupra economiei românești am efectuat câteva teste asupra următoarelor serii de date:

- valoarea produsului intern brut în perioada 2007-2019;
- valoarea sumelor rambursate de către Comisia Europeană în cadrul programelor de finanțare 2007-2013 (cu prelungire);
- valoarea sumelor rambursate de către Comisia Europeană în cadrul programelor de finanțare 2014-2020 – cu date până în 2019.

Toate testele au fost efectuate cu ajutorul programului de prelucrare a datelor statistice Eviews, calculele fiind prezentate în Anexa 1.

Am aplicat **modelul de regresie liniară** pentru a determina relația dintre variabilele independente, mai exact sumele rambursate în cele două programe de finanțare și variabila dependentă, produsul intern brut.

Regresia liniară este un model de regresie parametrică care face o predicție luând media ponderată a caracteristicilor de intrare ale unei observații sau punct de date și adăugând o constantă numită termen de prejudecată.

Acest lucru înseamnă că modelele simple de regresie liniară sunt modele care au un anumit număr fix de parametri, care depind de numărul de caracteristici de intrare și produc o predicție numerică.

Pentru verificarea datelor am aplicat în prealabil **testul de staționaritate Dickey Fuller**. Testele de rădăcină unitară sunt teste pentru a identifica staționarea într-o serie de timp. O serie de timp are staționaritate dacă o schimbare a timpului nu provoacă o modificare a formei distribuției; rădăcinile unității sunt o cauză pentru nestaționaritate. De asemenea, am folosit și **testul de cauzalitate Granger** pentru a determina dacă există o relație de cauzalitate între seriile de timp ale variabilelor.

Rezultate

I. Testele indică că variabilele sunt logaritmuate și diferențiate.

II. Conform regresiei liniare pentru datele aferente primei perioade de programare 2007-2013:

- $p > 0.05$ – ceea ce înseamnă că sumele rambursate pentru această perioadă nu influențează în mod pozitiv PIB-ul;
- valorile pentru R-squared și Adjusted R-squared prezintă o diferență foarte mare, rezultând faptul că sumele rambursate nu sunt semnificative în evoluția PIB-ului;
- indicele Durbin-Watson este sub 2 ceea ce semnifică o corelație pozitivă, dar un model cu probleme de corelație;
- totuși testul de cauzalitate ne indică faptul că există o influență a sumelor rambursate asupra valorii PIB-ului, $p < 0,05$.

III. Conform regresiei liniare pentru datele aferente primei perioade de programare 2014-2020:

- $p < 0.05$ – ceea ce înseamnă că sumele rambursate pentru această perioadă influențează în mod pozitiv PIB-ul;
- valorile pentru R-squared și Adjusted R-squared sunt apropiate, rezultând faptul că sumele rambursate sunt semnificative în evoluția PIB-ului, cu o rată de 73% a corectitudinii modelului;
- indicele Durbin-Watson este sub 2, dar la o diferență foarte mică ceea ce semnifică o corelație pozitivă, cu mici probleme de corelație;
- testul de cauzalitate ne indică faptul că există o influență a sumelor rambursate asupra valorii PIB-ului, $p < 0,05$.

Explicații:

- este foarte probabil că pentru perioada 2007-2013 efectul pozitiv al fondurilor nerambursabile să se resimtă în perioada de programare 2014-2020, datorită startului întârziat al contractării;
- de asemenea la finalul primei perioade de programare s-au identificat probleme de eligibilitate a unor cheltuieli pentru care s-a solicitat rambursarea, balanța

fluxurilor dintre Comisia Europeană și beneficiari, înregistrând o sumă negativă la finalul perioadei;

→ plățile întârziate către beneficiari.

6.2. Anchetă pentru evaluarea impactului obiectivelor politicii de coeziune

I. Metodologia și obiectivele cercetării

În vederea identificării problemelor care apar în implementarea Politicii de Coeziune la nivel de colaborarea cu potențialii beneficiari și autoritățile competente, propunem un studiu care cuprinde ambele perioade de programare derulate în România, cu programele operaționale aferente.

Studiul este dezvoltat pe structura analizei de piață și a respectat următorii pași:

- definirea problemei cercetate;
- stabilirea informațiilor solicitate;
- identificarea metodei optime de colectare a datelor;
- implementarea și monitorizarea realizării etapei de colectare a datelor;
- analizarea și comunicarea datelor.

În urma parcurgerii pașilor definiți mai sus, am considerat că cea mai potrivită metodă de analiză este o metodă cantitativa printr-o anchetă exploratorie.

II. Obiectivele studiului sunt:

- accesibilitatea fondurilor nerambursabile prin programele operaționale din punct de vedere al informațiilor comunicate și ale cunoștințelor potențialilor beneficiari;
- dificultățile identificate în colaborarea dintre autoritățile statului, firmele de consultanță în domeniu și beneficiarii resurselor financiare;
- identificarea surselor de cofinanțare ale potențialilor beneficiari;
- evidențierea dificultăților în ciclul de implementare al proiectelor;
- evoluția gestionării procesului de contractare între cele două perioade de programare;
- analiza impactului resurselor financiare europene asupra economiei naționale.

III. Instrumentul folosit în cadrul cercetării este **chestionarul** (Anexa2), care cuprinde 18 întrebări formulate cu scopul de a solicita informațiile generale cu privire la Fondurile Structurale și de Coeziune, evoluția acestora de la o perioadă de programare la alta, colaborarea dintre beneficiari, consultanți și autoritățile competente, perspectiva asupra accesibilității resurselor nerambursabile și impactul acestora până în prezent. Primele trei întrebări se adresează statutului respondenților pe piața serviciilor de consultanță.

Culegerea datelor s-a efectuat online, chestionarul fiind elaborat cu ajutorul platformei *Google Forms*. Mai exact, varianta editabilă a chestionarului este încărcată în formatul pus la dispoziției, acesta generează un email cu un link care este trimis respondenților. Aceștia pot să acceseze chestionarul prin calea comunicată, iar răspunsurile lor sunt stocate online, generând situația grafic și tabular în timp real. Datele completate sunt în scop exclusiv statistic, fără a utiliza informațiile de identificare ale respondenților.

IV. Grupul țintă este reprezentat de consultanți autorizați în gestionarea proiectelor cu fonduri nerambursabil, indiferent de forma acestora de organizare. Respondenții au fost selectați din baza de date cu colaboratori înscriși pentru astfel de servicii pusă la dispoziție de Agențiile de Dezvoltare Regională.

Solicitarea de completare a chestionarului a fost trimisă către 190 de consultanți autorizați din toată țara, indiferent de forma acestora de organizare, care au gestionat proiecte cu fonduri nerambursabile în una și/sau ambele perioade de programare a programelor operaționale. Rata de răspuns este de 19,5%.

Datele rezultate din completarea chestionarului au fost introduse, prelucrate și analizate statistic cu ajutorul programelor SPSS (Statistical Package for Social Sciences) și EViews, respectând ipotezele formulate.

V. Ipotezele formulate pentru acest studiu sunt următoarele:

- Nivelul scăzut de colaborare din punct de vedere al comunicării din partea autorităților naționale a influențat negativ nivelul ratei de absorbția a Fondurilor Structurale și de Coeziune indiferent de regiunea de dezvoltare în care s-au derulat proiecte cu finanțare nerambursabilă;

- Nivelul de dificultate al procesului de accesare a resurselor financiare nerambursabile a influențat negativ nivelul ratei de absorbția a Fondurilor Structurale și de Coeziune în funcție de regiunea de dezvoltare în care s-au derulat proiecte cu finanțare nerambursabilă;
- Nivelul de competență redus al autorităților naționale a influențat negativ nivelul ratei de absorbția a Fondurilor Structurale și de Coeziune în funcție de regiunea de dezvoltare în care s-au derulat proiecte cu finanțare nerambursabilă;
- Gradul de disponibilitate din punct de vedere al resurselor financiare ale potențialilor beneficiari de fonduri nerambursabile a influențat negativ nivelul ratei de absorbția a Fondurilor Structurale și de Coeziune în funcție de regiunea de dezvoltare în care s-au derulat proiecte cu finanțare nerambursabilă;
- Ponderea inițiativelor fezabile ale antreprenorilor a influențat negativ nivelul ratei de absorbția a Fondurilor Structurale și de Coeziune indiferent de regiunea de dezvoltare în care s-au derulat proiecte cu finanțare nerambursabilă;
- Nivelul capacității manageriale al întreprinzătorilor a influențat negativ nivelul ratei de absorbția a Fondurilor Structurale și de Coeziune indiferent de regiunea de dezvoltare în care s-au derulat proiecte cu finanțare nerambursabilă.

VI. Am efectuat un **studiu pilot** cu privire la chestionarul elaborat în vederea validării structurii și relevanței informațiilor solicitate. În cadrul acestei etape au participat opt persoane, reprezentanți al firmelor de consultanți, cadre didactice universitare din domeniul economic și auditori ai fondurilor europene.

VI. Analiza rezultatelor este efectuată din două perspective.:

- o analiză generală din punct de vedere statistic a datelor colectate;
- o testare a datelor în vederea validării ipotezelor.

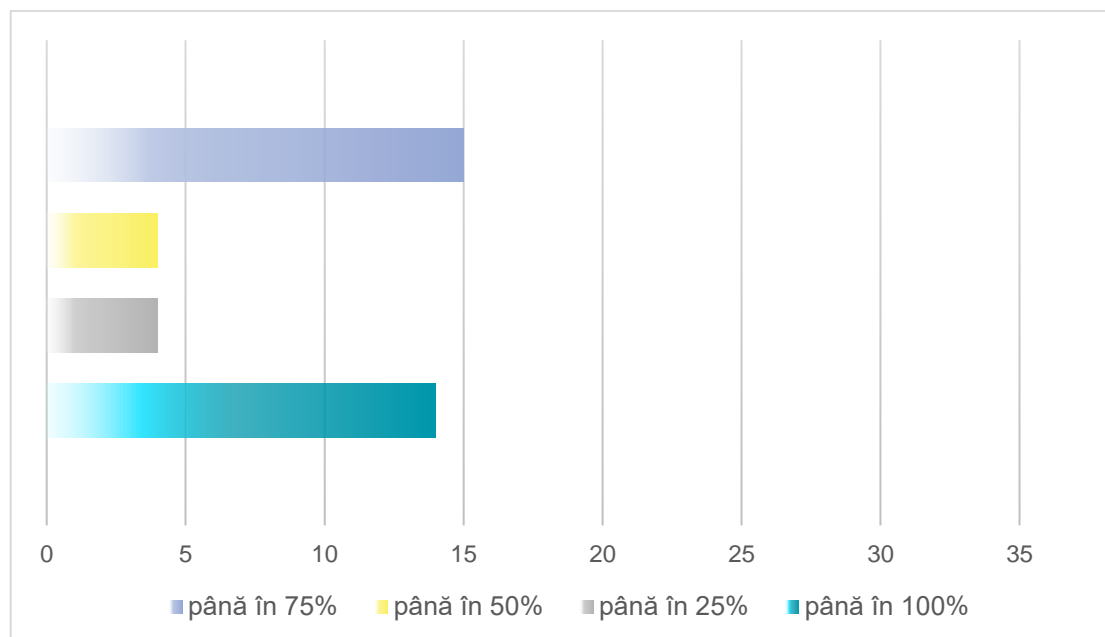
Din punct de vedere al **forme de organizare** a respondenților, în procent 92% activează în domeniul gestionării fondurilor europene sub forma societăților cu răspundere limitată.

În procent de 81% dintre firmele de consultanță în domeniul accesării fondurilor europene s-au înființat în prima perioadă de programare, respectiv 2007-2013, date ce

ne indică că acestea au deja o experiență semnificativă în ceea ce privește finanțarea nerambursabilă.

Cu privire la rata accesării serviciilor de consultanță de către potențialii beneficiari, datele sunt prezentate în graficul de mai jos.

Grafic 6.2. 1 Rata accesării serviciilor de consultanță

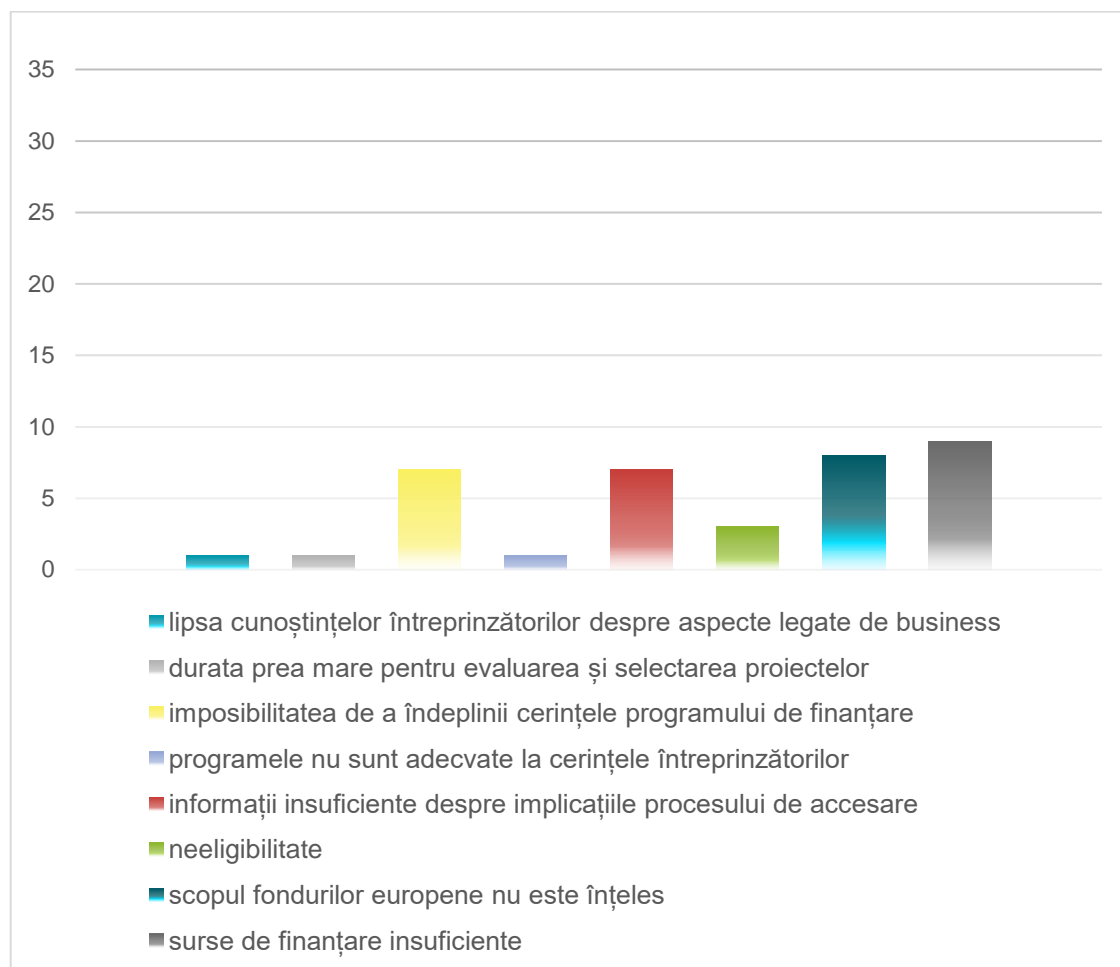

Sursă: Prelucrare chestionar

Din răspunsurile celor chestionați constatăm că doar un procent de 37,83% apreciază că potențialii beneficiari ai fondurilor europene apelează în proporție ridicată la firmele de consultanță în domeniu. Deoarece firmele de consultanță asigură un grad mare de succes al proiectelor depuse, este evident că solicitanții apelează la consultanți cu atât mai mult cu cât o parte din cheltuieli sunt eligibile. De altfel doar 21,62 % dintre cei chestionați consideră că potențialii beneficiari apelează la consultanță în domeniu în proporție mai mică de 50%.

Marketingul inteligent și eficient al firmelor de consultanță în domeniul finanțării proiectelor din fonduri europene atrage clienți care au nevoie de finanțare nerambursabilă. De regulă relația solicitant-consultant nu se limitează la elaborarea proiectului ci continuă cu implementarea și monitorizarea acestuia.

Grafic 6.2. 2 Cauzele neaprobării proiectelor

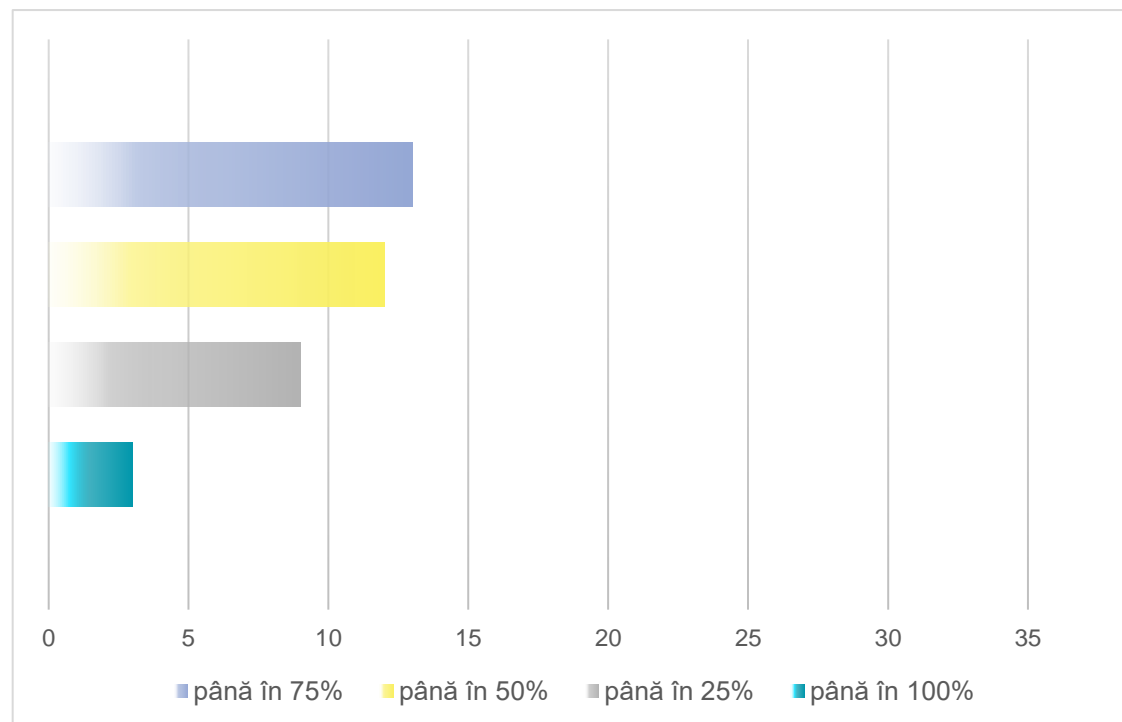
Sursă: Prelucrare chestionar

Faptul că firmele de consultanță în domeniul elaborării de proiecte finanțate din fonduri europene nerambursabile apreciază ca motiv de ne fezabilitate surse de finanțare insuficiente este în contradicție cu gradul relativ redus de absorbție a fondurilor europene. Acest răspuns trebuie coroborat cu răspunsul anterior, respective scopul fondurilor europene nu este înțeles, sau nu este înțeles pe deplin.

Îmbucurător este faptul că numai 2,70% din respondenți consideră durata prea mare pentru evaluarea și selectarea proiectelor drept factor de influență negativă în atragerea finanțării proiectelor din fonduri europene nerambursabile. În anii anteriori durata de evaluare și selectare a proiectelor dura mult timp și deseori îi descuraja pe întreprinzători.

Abia 2,70% din respondenți consideră că programele nu sunt adecvate la cerințele întreprinzătorului. Acest fapt ne determină să considerăm că întreprinzătorii se pliază pe programele care sunt finanțate. Rareori un întreprinzător are o inițiativă care nu se regăsește în unul din programe.

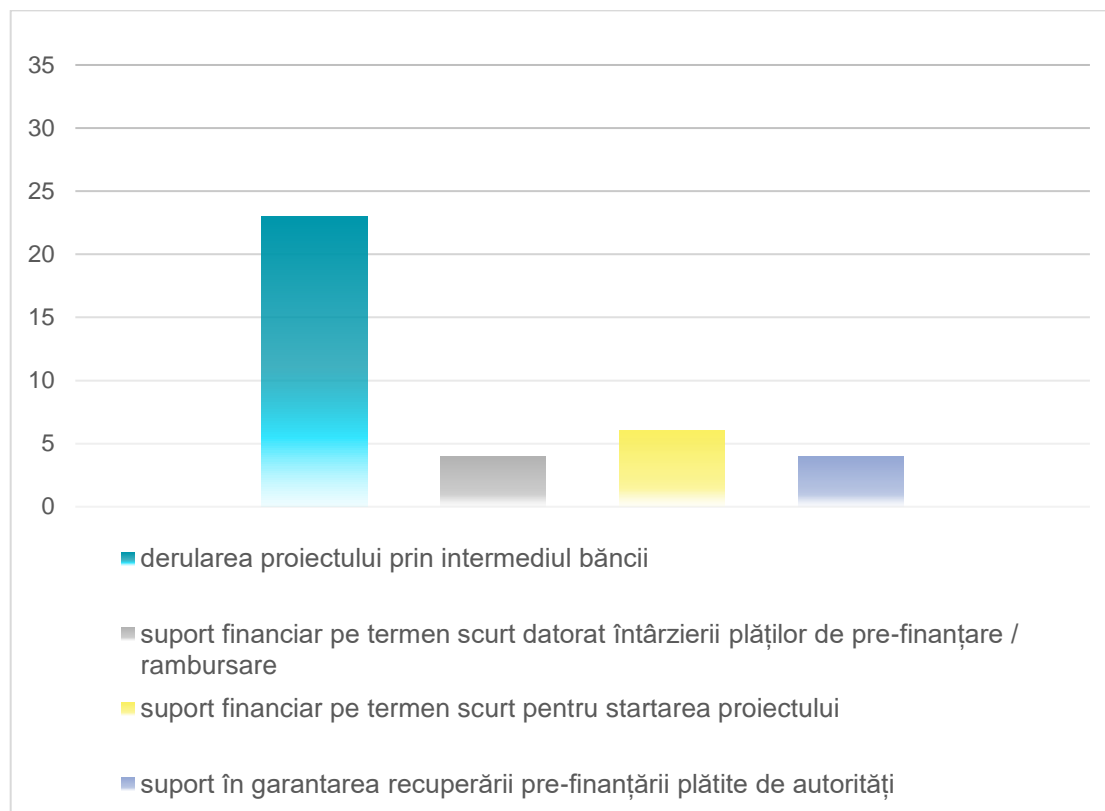
Grafic 6.2. 3 Rata accesării produselor bancare

Sursă: Prelucrare chestionar

Constatăm că peste 50% dintre cei care au răspuns chestionarului consideră că accesul la produsele bancare este o facilitate care ușurează obținerea de finanțări nerambursabile din partea Uniunii Europene. În derularea fondurilor europene băncile sunt locomotiva care atrage după sine amplificarea utilizării acestor resurse. Inteligența este pârghia care pune lumea în mișcare, dar punctul de sprijin este banul. Rolul băncilor este acela de a pune în practică ideile inteligente care nu au suport financiar.

Grafic 6.2. 4 Situații care determină accesarea produselor bancare

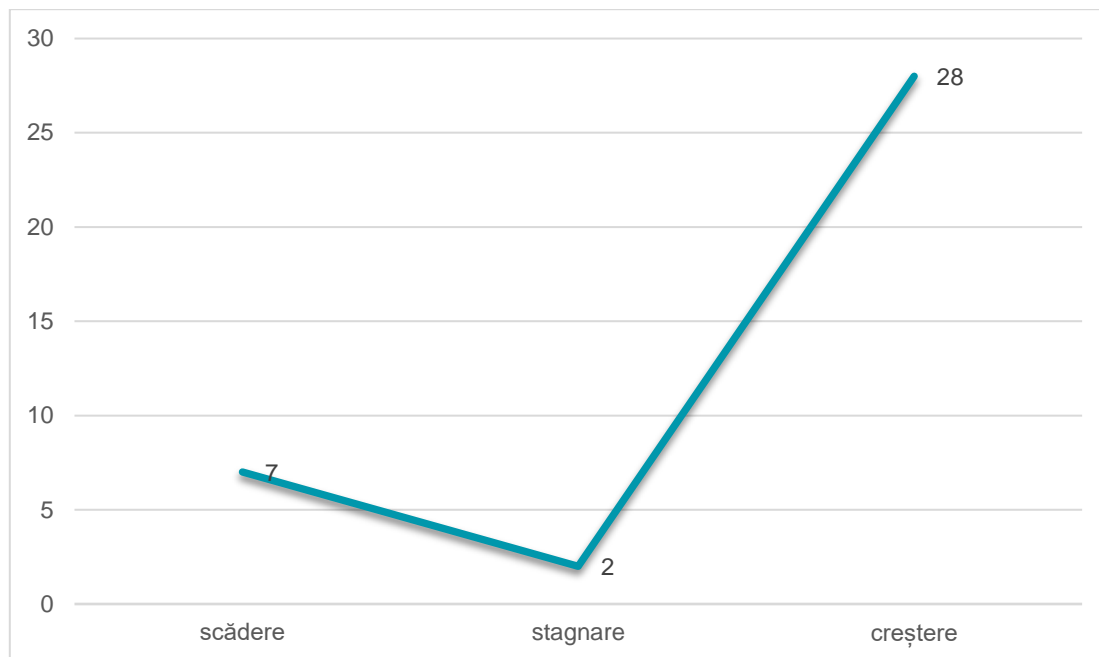

Sursă: Prelucrare chestionar

Odată ce au pornit derularea proiectului prin intermediul unei bănci întreprinzătorii derulează întregul proiect prin intermediul acesteia deoarece circuitul este mult mai operativ, cererile de rambursare a cheltuielilor sunt mai ușor de întocmit doar pe baza extraselor bancare.

Implicarea băncilor comerciale în derularea proiectelor finanțate din fonduri europene nerambursabile sporește gradul de încredere în utilizarea banilor potrivit destinației. Tentația fraudării sumelor alocate proiectului este mult diminuată deoarece băncile comerciale dau dovadă de o prudență specifică.

Grafic 6.2. 5 Evoluția accesării fondurilor UE din perioada 2014-2020 față de 2007-2020

Sursă: Prelucrare chestionar

După cum putem observa din graficul de mai sus, există o pondere ridicată, cu mult peste două treimi, a respondenților care consideră o evoluție pozitivă în ceea ce privește gradul de aplicare pentru fondurile europene nerambursabile în finanțarea proiectelor. Acest lucru ne face să considerăm că lucrurile s-au mișcat înspre bine. Gradul ridicat de aplicare pentru de la o perioadă de aplicare la alta se datorează promovării cazurilor de bună practică, dar și eficientizării procesului de depunere a documentelor necesare.

Din perspectiva firmelor de consultanță măsura în care s-a inițiat accesarea programelor operaționale în perioada 2007-2013 este considerată mare (38%). Doar 4% dintre respondenți consideră că accesarea programelor a fost foarte mică. Deși gradul de absorbție în perioada respectivă a fost relativ scăzut unele firme de consultanță apreciază gradul de accesare mare vizavi de așteptări bazate pe gradul de inițiere scăzut al întreprinzătorilor în accesarea programelor europene.

Este relativă opinia firmelor de consultanță care apreciază mare gradul de accesare a programelor operaționale, explicația fiind că au plecat de la o variantă moderat

pesimistă. Cea mai mare parte a firmelor de consultanță consideră gradul de accesare a programelor operaționale ca fiind acceptabil.

Evident că încercarea de accesare a programelor de preaderare (Sapard, ISPA, etc.) nu a înregistrat întotdeauna succesul scontat și de aceea accesarea programelor post aderare nu a fost ușoară în primii ani.

În mare măsură operativitatea cu care lucrează administrația centrală și locală influențează mediul economic-social al țării. Birocrația excesivă și implementarea greoaie a digitalizării în administrație implică timp pierdut, stres și uneori chiar pierderea unor oportunități de către întreprinzători.

Datele colectate ne arată opinia firmelor de consultanță în legătură cu implicarea reprezentanților administrației centrale și locale în accesarea de fonduri din Programul Operațional Dezvoltarea Capacității Administrative (PODCA). Constatăm cu ușurință că 68% dintre respondenți apreciază că administrațiile de stat au accesat în foarte mică măsură programul operațional în domeniu.

Sume importante au rămas neutilizate din acest program. Edilii locali în general nu au acordat atenția cuvenită atragerii de fonduri nerambursabile care ar permite realizarea unor servicii simplificate și operative. Există și unități administrativ teritoriale care au accesat o parte din aceste fonduri și au implementat plata online a taxelor, impozitelor, amenzilor, etc.; de asemenea o seamă de certificate, adeverințe se eliberează online.

Răspunsurile date cu privire la a doua perioadă de programare ne prezintă o imagine care redă răspunsurile firmelor de consultanță referitoare la măsura accesării programele operaționale din perioada 2014-2020 respectiv Programul Operațional Capital Uman (POCU). Din nou constatăm că accesarea acestui tip de fonduri s-a realizat într-o măsură foarte mică. Un procent de 43% dintre respondenți consideră că nu a existat suficientă preocupare în acest sens. Cauzele care au generat accesarea POCU sunt în principal insuficienta mediatizare a acestui program operațional sau o mediatizare inefficientă în sensul că nu a fost percepută corect de către potențialii beneficiari. O altă cauză este atitudinea ezitantă a celor care intenționează să acceseze programe de acest gen.

Consecința directă și imediată este aceea că o bună parte din fonduri au rămas neutilizate. Astfel au rămas resurse nefolosite care puteau contribui la pregătirea capitalului uman în domenii deficitare. Pregătirea capitalului uman este esențială în toate domeniile de activitate. Dacă aceasta se realizează fără costuri este cu atât mai benefic.

Analiza pertinentă a cauzelor care au dus la neutilizarea în integralitate a fondurilor nerambursabile din POCU poate crea premise pentru eliminarea disfuncționalităților și inițierea unor măsuri guvernamentale care să asigure accesarea acestui program cu efecte benefice asupra unor laturi importante ale activității economic-sociale.

Răspunsul firmelor de consultanță cu privire la accesarea Programului Operațional Competitivitate în perioada 2014-2020 este unul categoric, 41% din întreprinzători au apelat în măsură foarte mică. Acest program operațional are menirea de a crește gradul de competitivitate a întreprinzătorilor care îl accesează. Realizarea acestui obiectiv se face prin achiziția de utilaje și aparatură performante, softuri de ultimă generație, know-how, etc. Toate acestea ducând în ultimă instanță la maximizarea profitului și implicit atragerea unor impozite suplimentare la bugetul de stat.

Este greu de explicat interesul redus pentru accesarea de fonduri nerambursabile pentru creșterea competitivității deoarece acestea asigură achiziția de utilaje, aparatură, tehnologie cu costuri minime . Apelarea la credite bancare este costisitoare, iar povara dobânzilor poate duce uneori la incapacitate de plată cu riscurile aferente.

Reticența întreprinzătorilor față de proiectele pentru competitivitate este dată de teama unui eșec. De regulă, antreprenorii români au rezerve față de tehnologiile inovative, dar cei care au curajul și reușesc sunt satisfăcuți pe deplin și au o rată a profitului semnificativă. Accesarea în mai mare măsură a Programului Operațional Competitivitate ar putea asigura realizarea unor produse performante cu costuri rezonabile sau prestarea unor servicii de calitate într-un timp mai scurt la prețuri competitive.

Percepția firmelor de consultanță în domeniu în legătură cu măsura accesării programele operaționale din perioada 2014-2020 pentru Programul Operațional

Ajutorarea Persoanelor Defavorizate (POAD) este categorică în sensul că potențialii beneficiari ai acestor fonduri au accesat în foarte mică măsură, consideră 70% dintre respondenți.

Este o manifestare greu de înțeles dacă avem în vedere că la aceste finanțări au acces entități publice, organizații neguvernamentale, agenți economici, etc. Avem astfel evidențiată atitudinea societății în general față de persoanele cu dizabilități.

Referitor la Programul Operațional Infrastructură Mare din perioada 2014-2020, majoritatea firmelor de consultanță consideră că accesarea este foarte mică, respectiv 73%. Această situație ne indică faptul că unitățile administrativ-teritoriale nu au depus eforturi pentru atragerea de resurse nerambursabile pentru dezvoltarea infrastructurii. Acest tip de fonduri nu sunt apanajul IMM-urilor și de aici rezultă că inițiativa sectorului public se situează cu mult sub nivelul inițiativei private. Nici una dintre firmele de consultanță nu au considerat că atragerea de fonduri în acest domeniu este foarte mare.

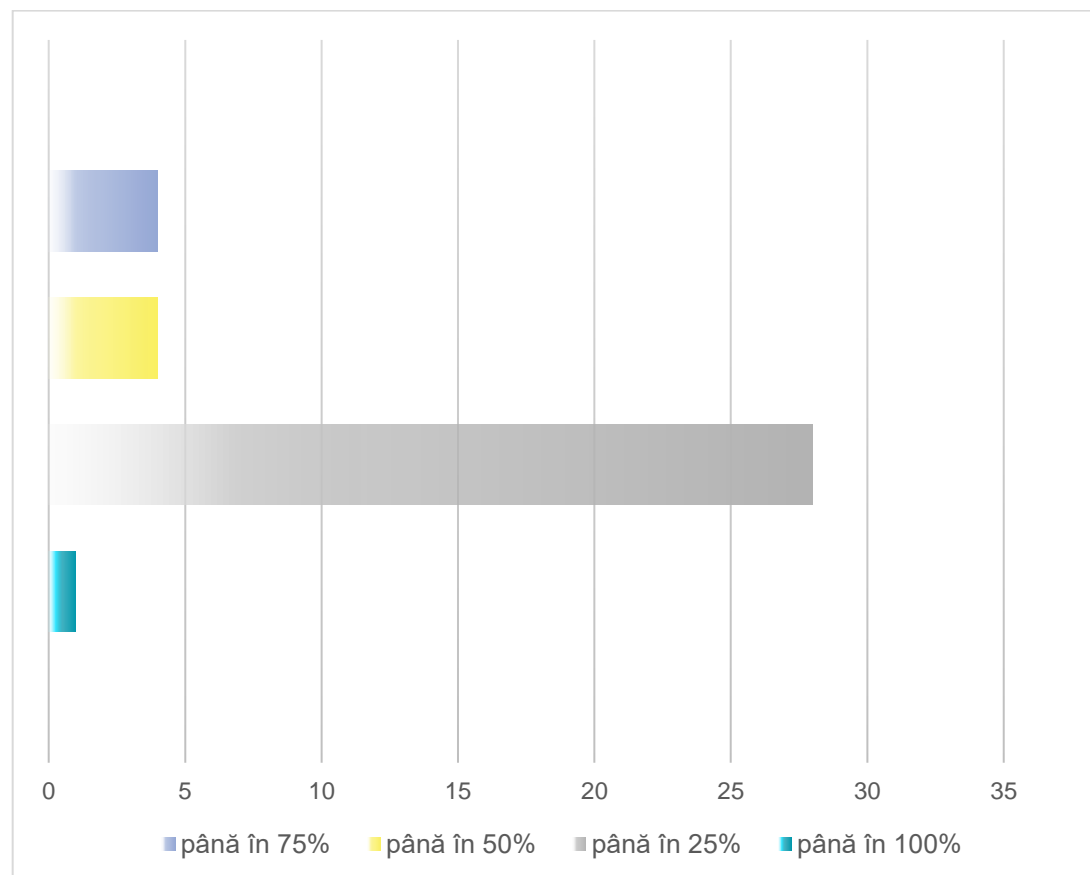
Inițiativă redusă în sectorul public se manifestă și în cadrul Programului Operațional Capacității Administrative din perioada 2014-2020. Respondenții la chestionar au apreciat în proporție de 73% că absorbția de fonduri în cadrul POCA este foarte mică. Constatăm încă odată interesul redus pentru dezvoltarea capacității administrative, modernizarea autorităților prin introducerea de sisteme IT performante și informatizarea întregului sistem public. Efectul acestei atitudini a autorităților de stat se reflectă prin gestionarea dificilă cu cetățenii.

Analizând datele colectate observăm faptul că impactul Programului Operațional dezvoltare Regională din perioada 2014-2020 este mare și foarte mare (68%). Prin accesarea acestui program s-au realizat diferite tipuri de proiecte, cele mai frecvente fiind legate de modernizarea școlilor și instituțiilor prin eficientizarea energetică a acestora în vedere asigurării desfășurării activității în condiții optime. De asemenea, prin utilizarea acestor fonduri au fost modernizate o serie de drumuri de interes local.

Este interesant faptul că 76% dintre respondenți consideră că impactul Programul Operațional Asistență Tehnică pentru perioada 2014-2020 este într-o măsură foarte

mică. Este greu de explicat de ce potențialii beneficiari nu au apelat la utilizarea acestui tip de fonduri. Acest program are ca și scop facilitarea accesului la obținerea de fonduri europene nerambursabile. Apelarea în mai mare măsură la acest program putea permite creșterea gradului de absorbție a fondurilor și îmbunătățirea comunicării dintre autorități și antreprenori. Este posibil ca acest program să nu fi fost cunoscut într-o măsură corespunzătoare datorită insuficienței de informații referitoare la oportunitățile pe care le oferă acest program.

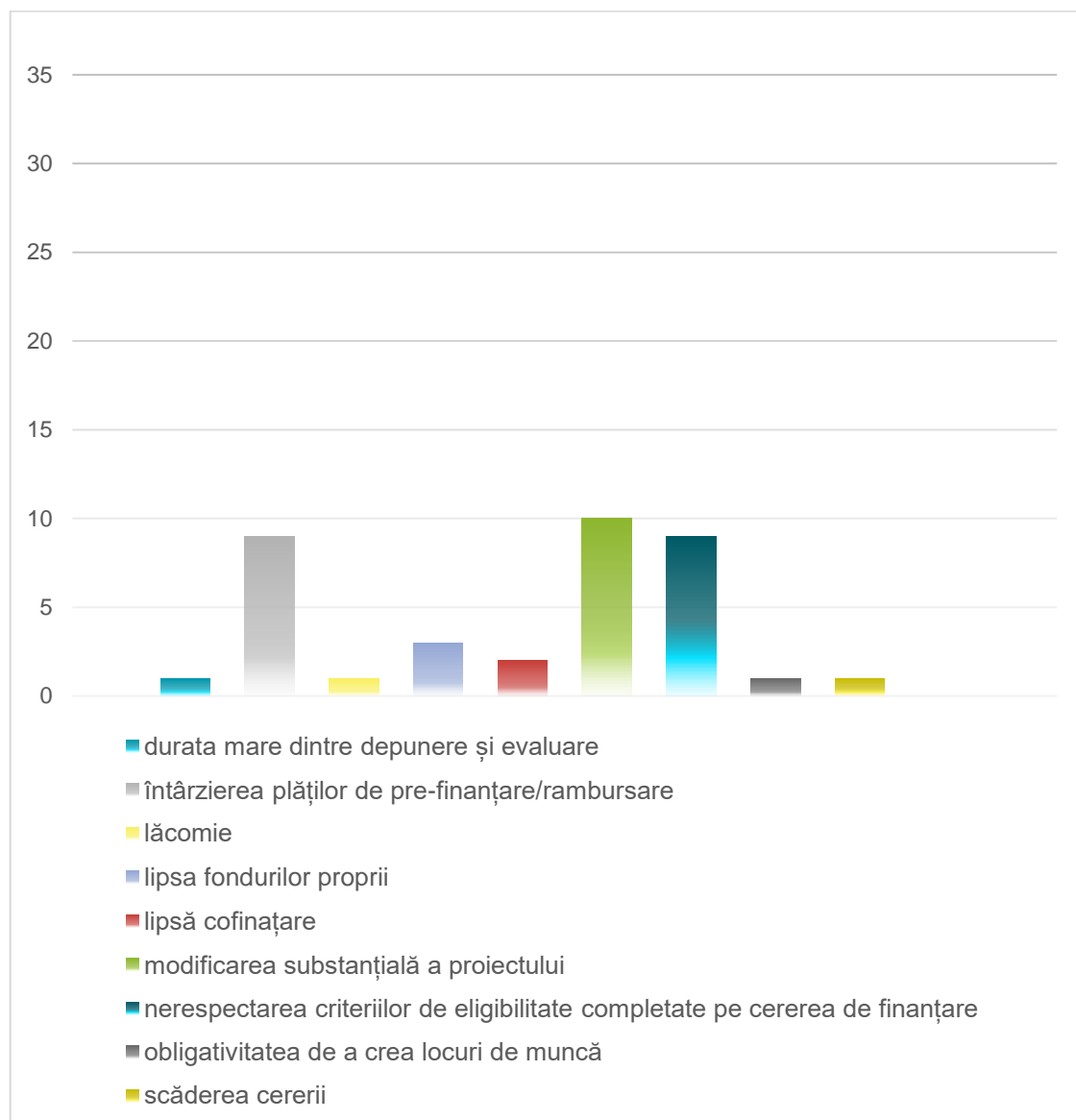
Grafic 6.2. 6 Rata rezilierii contractelor

Sursă: Prelucrare chestionar

Un fenomen întâlnit în derularea contractelor de finanțare este rezilierea contractelor din diferite motive. Majoritatea respondenților consideră că până în 25% dintre întreprinzători reziliază contractele de finanțare. Rezilierea contractelor este un fenomen negativ care duce la nerealizarea obiectivelor propuse prin proiectul pentru s-a obținut finanțare din fonduri nerambursabile.

Grafic 6.2. 7 Motivul rezilierii contractelor

Sursă: Prelucrare chestionar

Primele trei motive pentru care se reziliază contractele de finanțare, potrivit datelor colectate în urma chestionarului, sunt:

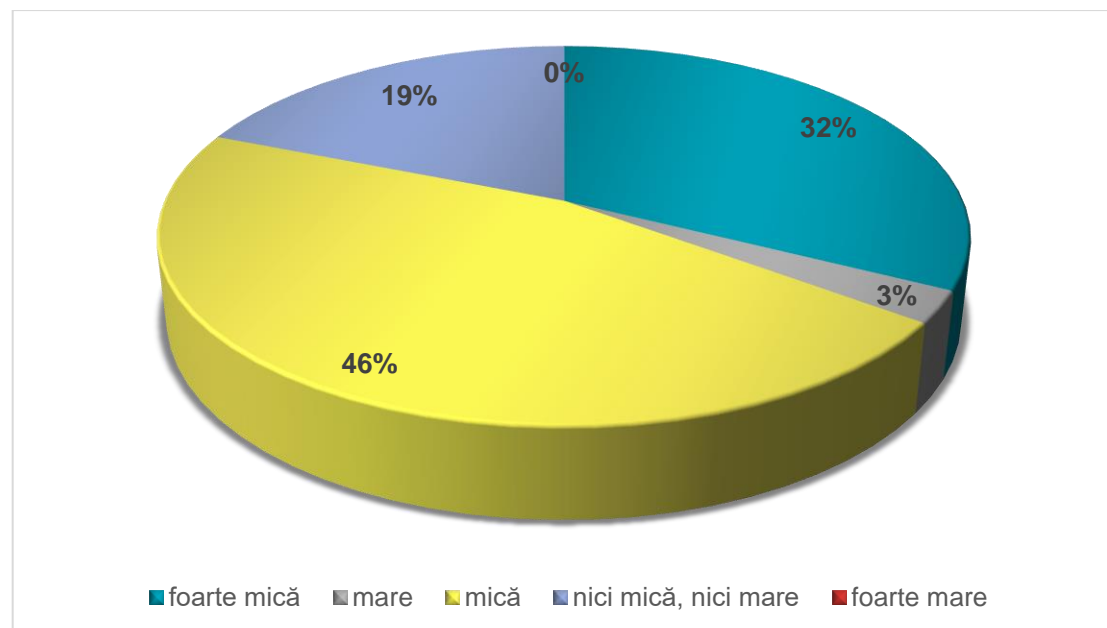
- modificarea substanțială a proiectului;
- întârzierea plăților de pre-finanțare/rambursare;
- nerespectarea criteriilor de eligibilitate completate în cererea de finanțare.

Aceste motive arată pe de o parte activitatea deficitară a autorităților de management care întârzie plățile de pre-finanțare/rambursare punând astfel în dificultate beneficiarul,

mai ales dacă acesta a apelat la credite. Pe de altă parte constatăm lipsa de experiență în utilizarea fondurilor de către antreprenori și a studiilor de piață făcute în prealabil.

Un fenomen grav întâlnit în utilizarea fondurilor este nerespectarea criteriilor de eligibilitate. Acesta se datorează în principal neînșurării corecte a prevederilor contractului de finanțare și a bugetului proiectului.

Grafic 6.2. 8 Cunoașterea procedurilor de finanțare

Sursă: Prelucrare chestionar

Din perspectiva relaționării cu întreprinzătorii care accesează fonduri europene, firmele de consultanță consideră că în o pondere de 78% dintre potențialii beneficiari cunosc în proporție mică și foarte mică procedurile de finanțare. Principalele motive care generează această situație sunt:

- nivelul insuficient de implicare al autorităților competente în domeniu în acțiuni de informare a cetățenilor;
- nivelului redus de accesibilitate a informațiilor.

Cu privire la indicatorii influențați în cea mai mare măsură de absorbția fondurilor nerambursabile, jumătate dintre firmele de consultanță consideră că rata de absorbție are un impact mare asupra PIB-ului. Este un aspect pozitiv dacă avem în vedere creșterea sustenabilă a produsului intern brut pentru reducerea treptată a decalajelor

economice care există între țările avansate din UE și România. Absorbția redusă a fondurilor europene nerambursabile a limitat un impact pozitiv semnificativ. Cu un procent de 62% dintre respondenți, impactul fondurilor asupra numărului locurilor de muncă nou create este considerat mare și foarte mare. Acest lucru ne determină să considerăm că accesarea într-un grad mai mare a resurselor nerambursabile poate duce la creșterea benefică a numărului locurilor de muncă. În ceea ce privește rata șomajului, o pondere de 38% dintre firmele de consultanță sunt de părere că aceasta este influențată în proporție considerabilă. Una dintre măsurile Politicii de Coeziune este finanțarea prin programele destinate resursei umane, a cursurilor de calificare și recalificare organizate prin Agenția Națională pentru Ocupare Forței de Muncă. Adăugăm la această inițiativă cu privire la eliminarea discriminării și promovarea incluziunii sociale a persoanelor defavorizate.

Pentru **testarea validității ipotezelor** am început cu verificarea variabilelor rezultate din introducerea datelor în programul de statistică. Primul test efectuat este pentru a identifica posibile erori sau lipsa de valori la anumite variabile.

Rezultatul testului este prezentat în tabelul de mai jos.

Tabel 6.2. 1 Lipsa valorilor

	N	Mean	Std. Deviation	Missing		No. of Extremes ^{a,b}	
				Count	Percent	Low	High
Q5	37	2.00	.707	0	.0	.	.
Q17_2	37	3.89	.936	0	.0	0	0
Q17_3	37	3.08	1.164	0	.0	0	0
Q17_4	37	4.22	.886	0	.0	3	0
Q17_5	37	3.92	1.038	0	.0	0	0
Q17_6	37	4.65	.676	0	.0	.	.
Q17_7	37	3.35	1.338	0	.0	0	0
Q17_9	37	3.35	1.006	0	.0	1	0
Q17_10	37	3.84	1.093	0	.0	0	0

Sursă: Prelucrare date SPSS

După cum putem observa nu există nici o valoare lipsă care să poată să afecteze continuarea studiului asupra variabilelor obținute.

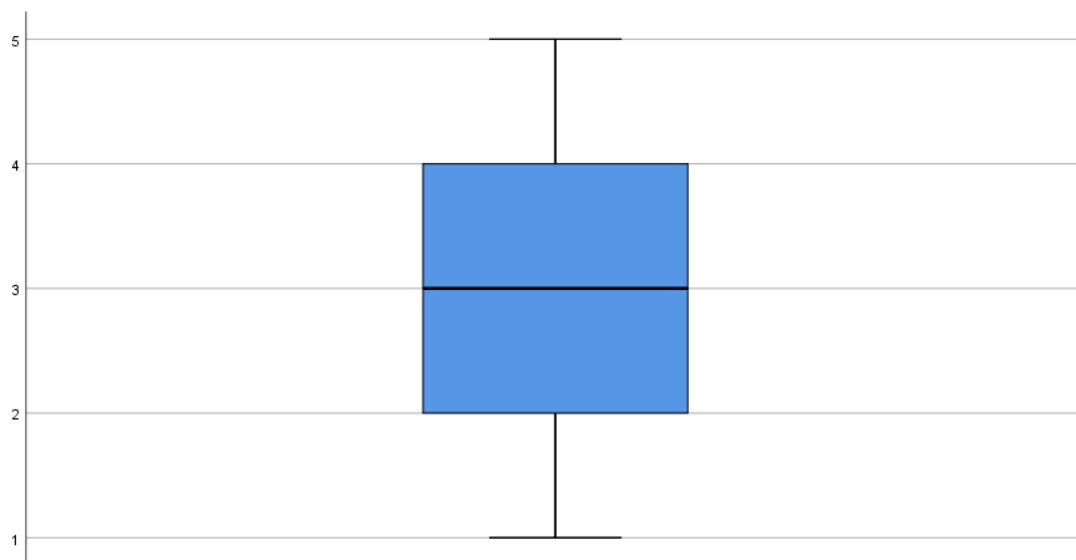
Putem identifica, însă, faptul că la două dintre întrebări am înregistrat valori extreme. Pentru a verifica impactul asupra datelor efectuăm testul cu privire la **outliers**.

Tabel 6.2. 2 Outliers Q5

			Statistic	Std. Error
În ce măsură considerați că colaborarea dintre autoritățile UE și cele naționale a impactat nivelul redus de absorbție?	Mean		3.08	.191
	95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	2.69	
		Upper Bound	3.47	
	5% Trimmed Mean		3.09	
	Median		3.00	
	Variance		1.354	
	Std. Deviation		1.164	
	Minimum		1	
	Maximum		5	
	Range		4	
	Interquartile Range		2	
	Skewness		.170	.388
	Kurtosis		-.545	.759

Sursă: Prelucrare date SPSS

Figura 6.2. 1 Boxplot outliers Q5

În ce măsură considerați că colaborarea dintre autoritățile UE și cele naționale a impactat rata de absorbție scăzută a fondurilor europene în România?

Sursă: Prelucrare date SPSS

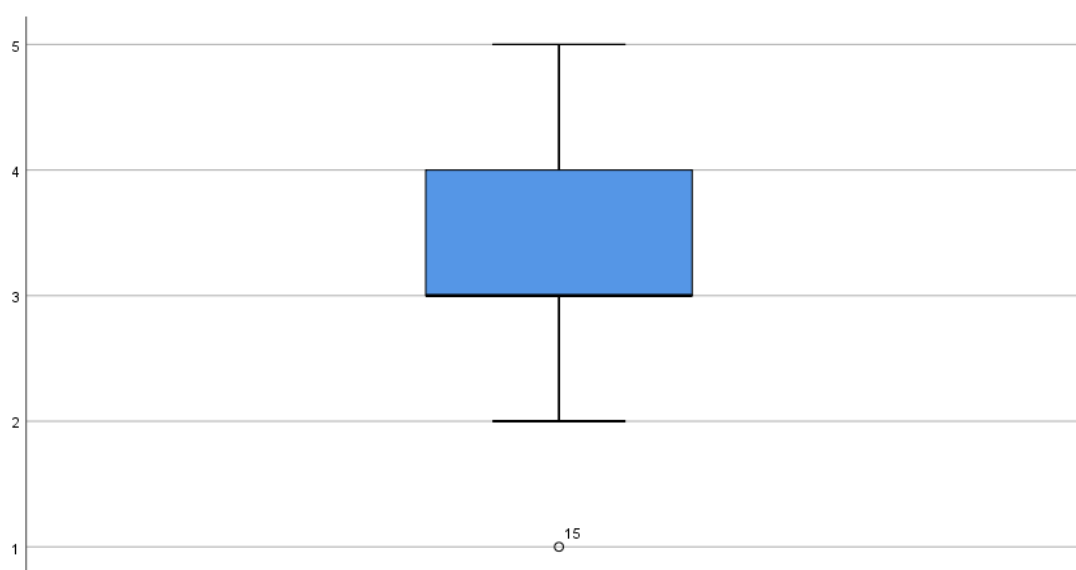
Remarcăm din figura și tabelul de mai sus că în acest caz influența asupra datelor este ne semnificativă deoarece diferența dintre mediile: Mean (3,08) și Trimmed Mean (3,09) este de 0,01.

Tabel 6.2. 3 Outliers Q17

			Statistic	Std. Error
În ce măsură considerați că nivelul de competență managerială a întreprinzătorilor a impactat nivelul redus de absorbție?	Mean		3.35	.165
	95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	3.02	
		Upper Bound	3.69	
	5% Trimmed Mean		3.36	
	Median		3.00	
	Variance		1.012	
	Std. Deviation		1.006	
	Minimum		1	
	Maximum		5	
	Range		4	
	Interquartile Range		1	
	Skewness		-.087	.388
	Kurtosis		-.394	.759

Sursă: Prelucrare date SPSS

Figura 6.2. 2 Boxplot outliers Q17

În ce măsură considerați că nivelul de competență managerială a întreprinzătorilor a impactat rata de absorbție scăzută a fondurilor europene în România?

Sursă: Prelucrare date SPSS

Similar cu cazul precedent și pentru valorile acestei variabile diferența dintre cele două medii: Mean (3,35) și Trimmed Mean (3,36) este ne semnificativă.

În continuare am testat **normalitatea variabilelor** utilizând testul **Kolmogorov-Smirnov**, conform căruia normalitatea este dată de un rezultat ne semnificativ a valorii Sig. > 0,5. O distribuție perfectă a valorilor variabilelor este de asimetrie și valori extreme 0. Pe de altă parte, încălcarea ipotezei de normalitate este des întâlnită.

Luând în considerare tipologia variabilelor rezultate în urmă aplicării chestionarului, numărul mare al acestora și dimensiune mică a eșantionului, șansele pentru a avea o distribuție normală sunt mici.

Tabel 6.2. 4 Testul Kolmogorov-Smirnov pentru variabilele cu scală

	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Care este ponderea întreprinzătorilor care au o inițiativă fezabilă pentru finanțarea din fonduri europene?	.257	37	.000	.808	37	.000
În ce măsură considerați că cadrul legislativ național a impactat nivelul redus de absorbție?	.249	37	.000	.852	37	.000
În ce măsură considerați că colaborarea dintre autoritățile UE și cele naționale a impactat nivelul redus de absorbție?	.230	37	.000	.902	37	.003
În ce măsură considerați că nivelul de competență autorităților naționale a impactat nivelul redus de absorbție?	.268	37	.000	.761	37	.000

În ce măsură considerați că interesele autorităților naționale a impactat nivelul redus de absorbție?	.230	37	.000	.840	37	.000
În ce măsură considerați că birocrăția a impactat nivelul redus de absorbție?	.455	37	.000	.563	37	.000
În ce măsură considerați că nivelul corupției a impactat nivelul redus de absorbție?	.198	37	.001	.875	37	.001
În ce măsură considerați că nivelul de competență managerială a întreprinzătorilor a impactat nivelul redus de absorbție?	.204	37	.000	.909	37	.005
În ce măsură considerați că disponibilitatea resurselor financiare a impactat nivelul redus de absorbție?	.207	37	.000	.863	37	.000
În ce măsură considerați că criza financiară a impactat nivelul redus de absorbție?	.212	37	.000	.905	37	.004

Sursă: Prelucrare date SPSS

Analizând tabelul anterior putem observa faptul ca Sig. are în toate cazurile valori mai mici decât 0,05, fapt ce ne indică încălcarea normalității. Dar date fiind considerentele menționate mai sus putem să includem variabilele rezultate în cercetare.

Pentru testarea validității ipotezelor am utilizat metoda ANOVA, iar rezultatele vor fi interpretate pe baza testului disponibil în programul de statistică SPSS.

Ipotezele definite:

H1: Nivelul scăzut de colaborare din punct de vedere al comunicării din partea autorităților naționale a influențat negativ nivelul ratei de absorbția a Fondurilor Structurale și de Coeziune indiferent de regiunea de dezvoltare în care s-au derulat proiecte cu finanțare nerambursabilă;

H2: Nivelul de dificultatea al procesului de accesare a resurselor financiare nerambursabile a influențat negativ nivelul ratei de absorbția a Fondurilor Structurale și de Coeziune în funcție de regiunea de dezvoltare în care s-au derulat proiecte cu finanțare nerambursabilă;

H3: Nivelul de competență redus al autorităților naționale a influențat negativ nivelul ratei de absorbția a Fondurilor Structurale și de Coeziune în funcție de regiunea de dezvoltare în care s-au derulat proiecte cu finanțare nerambursabilă;

H4: Gradul de disponibilitate din punct de vedere al resurselor financiare ale potențialilor beneficiari de fonduri nerambursabile a influențat negativ nivelul ratei de absorbția a Fondurilor Structurale și de Coeziune în funcție de regiunea de dezvoltare în care s-au derulat proiecte cu finanțare nerambursabilă;

H5: Ponderea inițiativelor fezabile ale antreprenorilor a influențat negativ nivelul ratei de absorbția a Fondurilor Structurale și de Coeziune indiferent de regiunea de dezvoltare în care s-au derulat proiecte cu finanțare nerambursabilă;

H6: Nivelul capacității manageriale al întreprinzătorilor a influențat negativ nivelul ratei de absorbția a Fondurilor Structurale și de Coeziune indiferent de regiunea de dezvoltare în care s-au derulat proiecte cu finanțare nerambursabilă.

Pentru aceste ipoteze am considerat variabilele:

→ **variabila independentă:** regiunea de dezvoltare vizată;

→ **variabila dependentă:** nivelul de colaborare din punct de vedere al comunicării din partea autorităților naționale, nivelul de dificultate a procesului de accesare, nivelul de competență al autorităților naționale, gradul de disponibilitatea al

resurselor financiare, ponderea inițiativelor fezabile și nivelul capacității manageriale.

Tabel 6.2. 5 Rezultatele testelor

Ipoteză	Testul ANOVA
	Sig.
H1	0,202
H2	0,066
H3	0,033
H4	0,622
H5	0,113
H6	0,630

Sursă: Prelucrare date SPSS

Ipoteza 1

Pentru prima ipoteză, testarea ANOVA indică faptul că între cele două variabile testate nu există o corelație. Valoarea indicelui Sig. este mai mare de cât pragul de semnificație de 0,05. Pentru a există o interdependență semnificativă între variabilele testate, valoarea indicelui trebuia să fie mai mică decât pragul de semnificație.

Formularea ipotezei setate ia în calcul două variabile, variabila independentă, mai exact regiunea de dezvoltare în care s-au derulat proiecte cu finanțare europeană și variabila dependentă, nivelul de colaborare din punct de vedere al comunicării din partea autorităților. Totodată, ipoteza susține că între cele două variabile nu există o corelație, adică variabila dependentă nu este influențată de variabila independentă. Valoarea Sig. de 0,202 confirmă această ipoteză, deci putem afirma că prima ipoteză este validă.

Explicația rezultatului

Implicarea și comunicarea din partea autorităților de management este reglementată prin proceduri operaționale la nivel național. Beneficiarii fondurilor europene sunt informații cu privire la noi reglementări, decizii și instrucțiuni, fără a face o diferență între regiunile dezvoltare. Putem sublinia faptul că deși transmiterea informațiilor din

partea autorităților este gestionată într-un mod unitar, modul în care aceste comunicate sunt percepute, înțelese și aplicate de către beneficiari poate să difere.

Pentru această ipoteză putem concluziona faptul că nivelul ratei de absorbție la nivel de regiuni nu a fost influențat de nivelul de colaborare din punct de vedere al comunicării din partea autorităților.

Ipoteza 2

Cea de-a doua ipoteză formulată în cadrul analizei are în vedere ca și variabilă dependentă nivelul de dificultate al procesului de accesare a finanțării europene și ca variabilă independentă, regiunea de dezvoltare în care s-au derulat proiecte cu finanțare europeană. Ipoteza susține că există o corelație între cele două variabile, mai precis, gradul dificultății accesării fondurilor care a contribuit la rata redusă de absorbție este influențat de regiunea de dezvoltare.

Rezultatul obținut în urma testului ANOVA indică o valoare Sig. mai mare decât 0,05, respectiv 0,06, fapt ce demonstrează că nu există nici o relație de interdependență între cele două variabile. În acest caz, deși diferența este mică, afirmăm că ipoteza nu este validă.

Explicația rezultatului

Cadrul legislativ cu privire la procesul de aplicare pentru fonduri nerambursabile definește același mod de lucru pentru toate autoritățile competente în gestionarea proiectelor cu finanțare UE. Putem spune că nu există o legătură directă între nivelul ratei de absorbție la nivelul fiecărei regiuni de dezvoltare în parte și modul de gestionare a procesului de aplicare pentru aceste fonduri al autorităților competente aferente. Acest lucru ne indică faptul că autoritatea de management își asumă rolul de partener în derularea proiectelor contractate în vederea aprobării, monitorizării și implementării acestora.

Ipoteza 3

Pentru această ipoteză am luat în considerare influența negativă a nivelului de competență al autorităților naționale responsabile cu gestionarea proiectelor finanțate din fonduri nerambursabile asupra ratei de absorbție. Ipoteza susține faptul că variabila

dependență și variabilă independentă, regiunea de dezvoltare în care s-au derulat proiectele, au o legătură de dependență semnificativă.

Conform testului ANOVA, valoarea Sig. pentru această ipoteză este mai mică decât 0,05 (0,033). Acest rezultat se încadrează în pragul de semnificație, indicând faptul că între cele două variabile există o corelație. Deci, în acest caz se infirmă ipoteza nulă conform căreia nu există o legătură de dependență între variabile, determinând ca ipoteza să fie validă.

Explicația rezultatului

Cu toate că activitatea autorităților publice în domeniul fondurilor europene este reglementată la nivel național, competența funcționarilor publici diferă. Aici trebuie să avem în vedere faptul că pentru aprobare un proiect trebuie să fie validat de către Organismele Intermediare, precum ministere sau agenții naționale. Acestea sunt desemnate în funcție de fiecare Program Operațional în parte. Funcționarii publici care fac parte din aceste organisme verifică toate cererile de finanțare, în pasul de elaborare a acestora și în pasul de implementare. Experiența cu aceste organisme scoate în evidență subiectivismul funcționarilor publici cu privire la modul de interpretare și aplicare a normelor stabilite de către Autoritatea de Management. Acest lucru conduce la:

- ritm diferit de validare a cererilor de rambursare;
- diferență de opinii asupra categoriilor de cheltuieli eligibile sau neeligibile;
- solicitări suplimentare de completare a documentație.

Toate acestea au un impact semnificativ în derularea proiectului în special din prisma managementul proiectului, unde timpul este esențial în îndeplinirea obiectivelor propuse.

Ipoteza 4

Cea de-a patra ipoteză este formulată pe baza prezumției că gradul de disponibilitatea a resurselor financiare ale potențialilor beneficiari ca și factor determinant al ratei reduse a absorbției fondurilor europene este influențat de regiunea de dezvoltare în care s-au derulat proiecte cu finanțare nerambursabilă.

Ipoteza susține o corelație semnificativă între cele două variabile. Pentru ca aceasta să fie validă, valoarea indicelui Sig trebuie să fie sub 0,05. Rezultatul testului ANOVA, însă, reflectă o valoare de 0,622, determinând faptul că a patra ipoteză nu este validă. Astfel, gradul de disponibilitate a resurselor financiare nu are legătură cu regiunea de dezvoltare.

Explicația rezultatului

Comisia Europeană monitorizează nivelul de dezvoltare a regiunilor din fiecare Stat Membru pe baza unor indicatori financiari și demografici prestabiliți. Conform Indicelui Regional de Competitivitate, Regiunea de Sud-Est a României este cea mai săracă zonă din țară. Faptul că ipoteza propusă nu este validă, ne conduce spre concluzia că instituțiile financiar-bancare oferă un sprijin semnificativ beneficiarilor în derularea proiectelor. Pe de altă parte, îndatorarea beneficiarilor cu credite la bănci nu este cea mai sustenabilă variantă în vederea implementării cu succes a proiectului și a menținerii acestuia după perioada de implementare. Beneficiarii se expun la un risc care are o probabilitate mare de a-i afecta în contextul unei economii care este foarte influențată de situația politică instabilă.

Ipoteza 5 și 6

Ipoteza cinci și șase vizează aspecte legate de nivelul de dezvoltare al antreprenoriatului românesc ca și factor determinant al ratei reduse de absorbție al fondurilor structurale nerambursabile.

Variabilele dependente setate sunt ponderea inițiativelor fezabile ale întreprinzătorilor români în vederea obținerii finanțării europene și nivelul capacității acestora din punct de vedere managerial. Ambele ipoteze susțin faptul că acestea nu sunt influențate de variabila independentă, respectiv că cele două aspecte nu depind de regiunea de dezvoltare în care au fost implementate proiecte cu fonduri europene.

Analizând rezultatele testului ANOVA pentru cele ipoteze determinăm că se validează ipoteza nulă, lipsa existenței unei corelații semnificative dintre variabilele dependente și variabila independentă. Conform formulării ipotezelor cinci și șase, valoarea Sig de 0,113, respectiv 0,630, ambele valori fiind mai mari decât pragul de semnificație de 0,05, reflectă validitatea acestora.

Explicația rezultatului

Deși au fost implementate cu succes o serie de proiecte, în diverse domenii, experiența primei perioade pe programare a finanțării nerambursabile în România, perioada 2007-2013, a scos în evidență o serie de puncte slabe ale întreprinzătorilor români care ne conduc spre concluzia că business-ul autohton nu a fost pregătit pentru piață capitalistă europeană. Începând de la nivelul de educație până la stilul de a face afaceri, antreprenorul român a arătat că trebuie să recuperăm la acest capitol. Problemele generate de această situație au determinat:

- modificări succesive ale proiectelor;
- cereri de finanțare a unor cheltuieli neeligibile;
- proiecte nefezabile care s-au bazat pe studii de piață făcute neprofesionist;
- rezilierea contractelor de finanțare;
- eșecul afacerii după implementarea proiectului.

În întâmpinarea acestor probleme au venit programele dezvoltate pentru educarea antreprenorilor români, încă de la finalul primei perioade de programare. Succesul acestor nu se poate deocamdată cuantifica având în vedere nivelul scăzut al ratei de absorbție și la momentul actual.

Concluziile studiului efectuat sunt următoarele:

- interesul beneficiarilor români față de programele finanțate din fonduri nerambursabile, în prima perioadă de programare, a fost direcționat către resursele financiare oferite pentru creșterea competitivității, dezvoltarea resurselor umane și investiții la nivel regional; se manifestă aceeași tendință și pentru perioada de programare curentă 2014-2020;
- se remarcă o evoluție pozitivă în ceea ce privește accesarea fondurilor de la o perioadă de programare 2007-2013 la perioada de programare 2014-2020;
- până în la 75% dintre potențialii beneficiari de fonduri nerambursabile aleg să apeleze la servicii de consultanță, fapt ce dovedește că este nevoie de profesioniști în domeniul managementului de proiecte;
- jumătate dintre proiectele propuse sunt fezabile, o parte dintre motivele nefezabilității fiind: lipsa surselor de finanțare, imposibilitatea de a îndeplini cerințele programului și înțelegerea eronată a scopului finanțării nerambursabile;

- necesitatea reducerii nivelului de subiectivism din partea organismelor competente cu privire la procesul de implementare a proiectelor finanțate cu fondurile nerambursabile;
- îmbunătățirea mediului antreprenorial prin dezvoltarea capacității de management a beneficiarilor.

*
* *
*

În ultimul capitol al lucrării am elaborat o analiză asupra impactului finanțării nerambursabile din fonduri europene asupra economiei naționale pentru a reflecta imaginea reală cu privire la modalitățile de alocare și utilizare a fondurilor europene.

Preliminar analizei, am menționat importanța evaluării impactului atragerii de fonduri europene în determinarea nivelului de dezvoltare al economiei românești. Totodată, am relevat faptul că o astfel de analiză este foarte dificil de efectuat. Diferențele dintre rezultatele obținute de specialiști în domeniu depind foarte multe de metodele de analiză alese. Mai mult decât atât, studiile în domeniu ne indică existența a altor numeroși factori care influențează rezultatele cum ar fi diferențele dintre abordările culturale și geo-politice la nivel național ale fiecărei țări membre UE.

În primul subcapitol am efectuat o analiză econometrică a impactului finanțării europene în România. În acest sens, am ales modelul regresiei liniare ca și metodă de evaluare a gradului de influență al sumelor rambursate de către Uniunea Europeană asupra Produsul Intern Brut. Perioada vizată de evaluare a fost 2007 – 2019. Verificarea datelor a fost făcută prin utilizarea testului de staționaritate și de cauzalitate. Conform rezultatelor, am concluzionat că efectul pozitiv al infuziei fondurilor nerambursabile s-a făcut simțit doar în a doua perioadă de programare, indicând o performanță redusă în ceea ce privește accesarea acestor resurse.

Am continuat analiza cu o anchetă cu privire la evaluarea impactului obiectivelor politicii de coeziune. Datele au fost colectate cu ajutorul unui chestionar care cuprinde 18 întrebări formulate cu scopul de a solicita informațiile generale cu privire la

Fondurile Structurale și de Coeziune, evoluția acestora de la o perioadă de programare la alta, colaborarea dintre beneficiari, consultanți și autoritățile competente, perspectiva asupra accesibilității resurselor nerambursabile și impactul acestora până în prezent. Grupul țintă a fost reprezentat de consultanți autorizați în gestionarea proiectelor cu fonduri nerambursabile.

Pentru a atinge scopurile cercetării am formulat șase ipoteze care reflectă impactul atragerii de fonduri europene și factorii determinanți ai acestuia. Datele rezultate din completarea chestionarului au fost introduse, prelucrate și analizate statistic cu ajutorul programelor SPSS (Statistical Package for Social Sciences) și EViews.

În vederea validării ipotezelor am testat existența corelației dintre variabilele dependente și variabila independentă, identificate pe baza datelor colectate și a ipotezelor formulate. Am concluzionat validitatea a patru dintre cele șase ipoteze setate pentru această cercetare.

CONCLUZII ȘI PROPUNERI

Importanța creării fondurilor comunitare pentru sprijinirea țărilor mai puțin dezvoltate este reprezentată prin Politica de Coeziune. Prin extinderea Uniunii Europene au apărut state care nu se ridicau la nivelul de dezvoltare al membrilor inițial din UE.

Politica de coeziune are ca obiectiv introducerea instrumentelor de eliminare a disparităților dintre țările europene membre ale Uniunii. De regulă, autoritățile guvernamentale consideră capacitatea de absorbție ca o resursă strict financiară fără a ține seama de partea calitativă a utilizării acestor fonduri.

Unele decalaje există și după ce au fost luate măsuri la nivel de regiune, finanțate din bani europeni. În această situație ori gradul de absorbție nu a fost suficient ori diferențele pur și simplu nu pot fi eliminate. Statele Membre au rolul să monitorizeze progresele realizate și necesitățile neacoperite.

După anul 2012 Comisia Europeană a decis întreruperea plăților pe o perioadă limitată pentru cinci programe din șapte care vizau domeniile de dezvoltare regională, mediu, competitivitate, transport și resurse umane. Acest lucru s-a datorat identificării unor serii de nereguli cu privire la utilizarea fondurilor accesate.

Efectele Politicii de Coeziune se concretizează prin impactul avut asupra dezvoltării unui stat membru. Măsurarea impactului nu este o analiză simplă deoarece factorii de influență sunt multipli. Rezultatele pozitive ale implementării nu sunt vizibile în timp real, ci după o perioadă semnificativă.

Literatura de specialitate din domeniu pune la dispoziție o gamă variată de lucrări care abordează tema evaluării fondurilor structurale. În urma cercetării bibliografice putem afirma următoarele concluzii:

- există numeroase metode și tehnici de evaluare puse la dispoziție;
- managerul de proiect și părțile implicate în evaluare beneficiază de un grad ridicat de libertate privind alegerea metodei de evaluare; acest lucru poate fi considerat și un dezavantaj deoarece de multe ori nu sunt alese cele mai eficiente

metode de evaluare, astfel că unele date suferă alterații dacă se utilizează metode diferite de evaluare;

- studiile de specialitate în domeniu au demonstrat la rândul lor că în funcție de metodologia utilizată rezultatele unei analize pe aceeași temă pot să fie uneori diferite;
- experții financiară subliniază faptul că nu doar valoarea sumei contractată este semnificativă în evaluarea impactului, ci și modul pro-dezvoltare în care aceasta a fost utilizată.

Având în vedere analiza asupra situației României în contextul accesării și absorbției fondurilor structurale putem afirma următoarele:

- un grad redus de absorbție a fondurilor europene în perioada 2007-2013, de cele mai multe ori România situându-se pe ultimul loc;
- la unele programe finanțate din fonduri europene, în anii 2007-2008 absorbția a fost 0;
- avansurile din pre-finanțare, care permit demararea unui proiect au fost reduse, beneficiarii proiectelor fiind obligați să apeleze la credite bancare sau surse proprii;
- plățile intermediare s-au efectuat într-un grad redus și de cele mai multe ori cu întârziere;
- se poate face o corelație între absorbția de fonduri foarte redusă în perioada 2007-2011 și dispariția a numeroase locuri de muncă, din cauza crizei, și crearea a 80 000 de locuri de muncă, în perioada 2012-2014, când gradul de absorbție a crescut considerabil comparativ cu cel anterior;
- dintre fostele țări socialiste, România se situează cu mult în urma Estoniei, Lituaniei și Poloniei, deși condițiile de dezvoltare sunt similare în cele patru țări;
- decalajul cel mai mare în utilizarea fondurilor nerambursabile în România se înregistrează între sumele alocate și cele acordate;
- constatăm că un număr redus (cca. 30%) din proiectele depuse sunt aprobate, diferențiat de la un program la altul;
- semnalăm că unele sume importante au fost retrase datorită neeligibilității acestora.

Analizând informațiile colectate și datele prelucrate putem concluziona următoarele:

I. concluzii privind procesul de accesare a fondurilor europene:

- potențialii beneficiari consideră fondurile nestructurale un sprijin esențial în derularea proiectelor inițiate pe cont propriu;
- beneficiarii sunt foarte puțin informați în ceea ce privește fondurile structurale și procesul de accesare și alocare, apelând în proporție foarte mare la firme de consultanță;
- beneficiarii de fonduri nerambursabile reclamă în continuare ineficiența sistemului alcătuit pe de o parte de ei și pe de altă parte de organismele abilitate; birocrăția este cauza principală a îngreunării sistemului;
- sursa principală de cofinanțare este creditul bancar.

II. concluzii privind analiza indicatorilor economic-financiari:

- cu unele excepții cifra de afaceri a crescut în cadrul firmelor mici și mijlocii care reprezintă ponderea în cadrul beneficiarilor de fonduri;
- legătura dintre utilizarea fondurilor și profitul net este directă cu excepția situațiilor în care managementul firmelor nu a prezentat un grad ridicat de performanță;
- fondurile utilizate au fost investite în principal în immobilizări corporale;
- în proporție de 80% numărul de locuri de muncă a crescut, implicit contribuțiile la bugetul de asigurări sociale au crescut;
- impozitul pe profitul suplimentar a crescut în peste 50% din cazuri.

Rezultatele cercetării bazate pe chestionarul completat de firmele de consultanță în domeniu indică următoarele aspecte:

- implicare și transmiterea informațiilor din partea autorităților competente are o influență negativă asupra ratei de absorbția a fondurilor structurale și de coeziune indiferent de regiunea de dezvoltare;
- dificultatea procesului de accesare a resurselor financiare nerambursabile are o influență negativă asupra ratei de absorbția a fondurilor structurale și de coeziune și nu depinde de regiunea de dezvoltare;

- nivelul de competență redus al autorităților naționale are o influență negativă asupra ratei de absorbția a fondurilor structurale și de coeziune în funcție de regiunea de dezvoltare;
- disponibilitatea resurselor financiare ale potențialilor beneficiari de fonduri nerambursabile are o influență negativă asupra ratei de absorbția a fondurilor structurale și de coeziune și nu depinde de regiunea de dezvoltare;
- ponderea inițiativelor fezabile ale antreprenorilor are o influență negativă asupra rata de absorbția a fondurilor structurale și de coeziune indiferent de regiunea de dezvoltare;
- capacitatea managerială a întreprinzătorilor are o influență negativă asupra ratei de absorbția a fondurilor structurale și de coeziune indiferent de regiunea de dezvoltare.

Propunerile și recomandările în urma cercetării sunt:

- creșterea nivelului de informatizarea a procesului de accesare a fondurilor nerambursabile;
- o strategie mai eficientă de informare a potențialilor beneficiari;
- analizarea proiectelor de către experți în domeniul de activitate a firmei care solicită finanțarea; eșecul multor proiecte (după cum am văzut și în studiul nostru) se datorează documentării făcute de către firmele de consultanță în favoarea beneficiarului fără să-și asume riscul că realitatea situației poate priva beneficiarul de succesul implementării proiectului;
- colectarea datelor într-o bază de date comună care să reflecte stadiul proiectelor și indicatorilor cu o periodicitate prestabilită; există neconcordanțe între informațiile despre beneficiari publicate de fiecare organism abilitat în domeniu;
- reducerea procentului de cofinanțare pentru a încuraja accesarea;
- evaluarea proiectelor după un set de indicatori economici și financiari care să scoată în evidență impactul efectiv al unui proiect; statistica nu este edificatoare deoarece fiecare beneficiar este un caz specific; introducerea acestor rezultate într-o bază de date comună și actualizarea ei constantă este singurul mod în care vom putea analiza impactul în mod concret;
- în vederea creșterii motivației pentru accesare resurselor financiare nerambursabile, recomandăm analiza posibilității de a acorda facilități fiscale

pentru întreprinderile mici și mijlocii care activează în domenii pentru care există cerere, dar nu există ofertă;

→ asigurarea într-o măsură rezonabilă a stabilității legislative.

Statistic vorbind studiul de față ne arată că peste 60% din beneficiarii fondurilor nerambursabile au implementat cu succes proiectul, iar efectele au fost pozitive: creșterea cifrei de afaceri, creșterea profitului, creșterea numărului de salariați, creșterea productivității muncii, dar acest procent nu se poate aplica global. Atât beneficiarii cât și proiectul au caracteristici individuale, astfel că și rezultatele sunt pe măsură.

Cercetarea efectuată a fost limitată din cauza:

- interesului redus al grupului țintă pentru completarea chestionarului, rezultând într-o rata de răspuns scăzută;
- neactualizării bazelor de date cu firmele de consultanță înscrise la Agențiile de Dezvoltare, unele noi nu au fost înscrise și altele, care nu mai activează în domeniul, nu au fost eliminate;
- lipsa actualizării sincronizate a indicatorilor macroeconomici;
- subiectivitatea relativă a instrumentelor de anchetă utilizate în cercetare.

O perspectivă în vederea continuării cercetării o reprezintă dezvoltarea structurii propuse într-un sistem de evaluare 360° care să reflectă impactul utilizării fondurilor structurale și de coeziune din perspectiva beneficiarilor, a consultanților în domeniu, a autorităților administrative și a instituțiilor financiar-bancare. Evaluarea trebuie să aibă în vedere evoluția ulterioară a derulării proiectului și fără a ne limita la momentul finalizării implementării.

Bibliografie

Cărți de specialitate:

1. Allen, D., (2000), *Cohesion and Structural Adjustment*, In Policymaking in the European Union, edited by Helen Wallace and William Wallace, 209–33, Oxford: Oxford University Press;
2. Bache, I., (1998), *The Politics of European Union Regional Policy: Multi-Level Governance or Flexible Gatekeeping?*, Sheffield, Sheffield Academic Press;
3. Bähr, C., (2008), *How does sub-national autonomy affect the effectiveness of Structural Funds?*, *Kyklos*, 61(1), p. 3–18;
4. Baun, M. & Dan M., (2014), *Cohesion Policy in the European Union*, London: Palgrave;
5. Bătrâncea, I., (2007), *Analiza financiară a entității economice*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca;
6. Boardman, A.E. & Greenberg, D.H. & Vining, A.R. & Weimer, D.L., (2012), *Cost-benefit analysis-Concepts and Practice*, Pearson Education;
7. Brammertz, W. & Akkizidis, I. & Breymann, & Entin, W. & Rustmann, M., (2009), *Unified Financial Analysis: The Missing Links of Finance*, Ed. John Wiley & Sons, United Kingdom;
8. Briggs, S., Petersone, B. și Smits, K., (2006), *Manual de metode folosite în planificarea politicilor publice și evaluarea impactului*, Secretariatul General al Guvernului României, București;
9. Burja, C., (2006), *Analiza poziției financiare reale a firmei*, Universitatea “ 1 Decembrie 1918”, Alba Iulia;
10. Deaconu A., & colaboratori, (2004), *Factorul uman și performanțele organizației*, Editura Economică, București;
11. Dodu M., & colaboratori, (2011), *Administrație publică*, Editura Accent, Cluj-Napoca;
12. Funck, B. & Pizzati L., (2003), *European Integration, Regional Policy and Growth*, Washington DC: The World Bank;
13. Ișfănescu, A. & Robu, V. & Hristea, A.M. & Vasilescu, C., (1999), *Analiza economico-financiară*, Ed. Economică;
14. McCormick, J. S., (2004), *The European Union: Politics and Policies*, 3rd ed, Westview Press;
15. Morata, F. & Munoz, X., (1996), *Vying for European Funds: Territorial Restructuring in Spain*, In *Cohesion Policy and European Integration: Building Multi-Level Governance*, edited by Liesbet Hooghe, Oxford: Clarendon Press, p.195–218;
16. Paun, C., (2015), *The Role of European Union Funds in Economic Development, Management Dynamics in the Knowledge Economy*, vol. 3, p. 463-481;
17. Petrescu, S., (2008), *Analiza și diagnostic financiar-contabil: ghid teoretico-aplicativ*, Ed. CECCAR, București;
18. Stanciu, F., (2002), *Diagnosticul intern-premisă a investiției unei firme*, *Tribuna Economică*, nr 13/2002;
19. Stancu, I., (2002), *Finanțe, teoria piețelor financiare*, Ed. Economică, București;
20. Țigănescu, I.E. și Roman, M.D., (2005), *Macroeconomie. O abordare cantitativă*, Editura Economică, București;
21. Vâlcean, Gh. & Robu, V. & Georgescu, N., (2005), *Analiza economico financiară*, ediția a doua, revizuită, Ed. Economică, București;

Articole de specialitate

1. Aiginger, K., & Bärenthaler-Sieber, S. & Vogel, J., (2013), *Competitiveness under new perspectives*, Europe Working Paper, p.44;
2. Albușescu, C.T. & Goyeau, D., (2013), *EU funds absorption rate and the economic growth*, *Timisoara Journal of Economics and Business*, 6(20), p. 153-170;
3. Barro, R. & Sala-i-Martin, X., (1992), *Convergence*, *J Polit Econ*, issue 100(2), p. 223–251;
4. Blundell, R.W. & Bond, S.R., (1998), *Initial Conditions and Moment Restrictions in Dynamic Panel Data Models*, *Journal of Econometrics*, 87(1), p. 115-143;
5. Boldrin, M. & Canova, F., (2001), *Inequality and Convergence: Reconsidering European Regional Policies*, *Economic Policy*, 32, p. 205-253;
6. Bradley, J., Morgenroth, E., Gács, J. și Untiedt, G., (2004), *A Study of the Macro-Economic Impact of the Reform of EU Cohesion Policy*, disponibil la adresa http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/3cr/macro_impact.pdf accesat la 05/03/2016;
7. Brunazzo, M., (2016), *The history and evolution of Cohesion policy*, disponibil la <https://www.elgaronline.com/view/edcoll/9781784715663/9781784715663.00014.xml> accesat la 28/03/2017;

8. Cambridge Econometrics, *E3ME: An Economy-Energy-Environment Model of Europe Technical Manual, Version 5.5*, disponibil la adresa http://www.camecon.com/Libraries/Downloadable_Files/E3ME_Manual.sflb.ashx accesat la 28/03/2017;
9. Cappelen, A. & Castellacci, F. & Fagerberg, J. & Verspagen, B., (2003), *The Impact of EU Regional Support on Growth and Convergence in the European Union*, The Journal of Common Market Studies, Vol. 41 (4), p. 621-644;
10. Căruntu, C. & Lăpăduși, M., (2010), *Diagnosticul financiar –modalitate de obținerea performanțelor financiare ale firmei*, Analele Universității “Constantin Brâncuși” din Târgu Jiu, Seria Economie, Nr. 1/2010
11. Checherita, C. & Nickel, C. & Rother, P., (2009), *The Role of Fiscal Transfers for Regional Economic Convergence in Europe*, ECB Working Paper no. 1029;
12. Chen, K.H. & Shimerda, Th. A., (1981), *An Empirical Analysis of Useful Financial Ratios*, Financial Management, Vol. 10, No. 1;
13. Dall’erba, S. & Le Gallo, J., (2008), *Regional Convergence and the Impact of European Structural Funds over 1989–1999: A Spatial Econometric Analysis*, Papers in Regional Science, 87, p. 219-244;
14. *Declarația Schuman*, (1950) disponibil la https://europa.eu/european-union/about-eu/symbols/europe-day/schuman-declaration_ro accesat la 20/06/2017;
15. Dragotă, I.M. & Miricescu, E., (2010), *The Public Pension System of Romania between Crisis and Reforms. The Case of Special Pensions System*, Theoretical and Applied Economics, vol. XVII, no. 9, p. 550;
16. Dudek, C.M., (2014), *The History and Challenges of Cohesion Policies*, disponibil la http://aei.pitt.edu/63609/1/Dudek_Cohesion_Policy.pdf accesat la 27/02/2017;
17. Durova, K.I., (2017), *Cohesion Policy of the European Union: evolution, challenges and prospects*, disponibil la https://www.researchgate.net/publication/317953990_COHESION_POLICY_OF_THE_EUROPEAN_UNION_EVOLUTION_CHALLENGES_AND_PROSPECTS accesat la 10/04/2017;
18. Ederveen, S. & de Groot, H. & Nahuis, R., (2006), *Fertile Soil for Structural Funds? A Panel Data Analysis of the Conditional Effectiveness of European Cohesion Policy*, Kyklos, Vol. 59, p. 17–42;
19. Ene, N., Dobrea, Cătălin, (2004), *Indicatori utilizați în evaluarea programelor socio-economice finanțate prin Fondurile Structurale*, disponibil la adresa http://www.ramp.ase.ro/_data/files/articole/2_11.pdf accesat la 09/06/2016;
20. Esposti, R. & Bussoletti, S., (2008), *Impact of Objective 1 Funds on Regional Growth Convergence in the European Union: A Panel-Data Approach*, Regional Studies, 42, p. 159-173;
21. Fagerberg, J. & Verspagen, B., (1996), *Heading for Divergence? Regional Growth in Europe Reconsidered*, Journal of Common Market Studies, Vol. 34 (3), p. 431–448;
22. Florio, M. & Vignetti, S., (2003), *Cost-benefit Analysis of Infrastructure Projects in an Enlarged European Union: an Incentive-Oriented Approach*, Centro Studi Luca D’Aglia Development Studies Working Papers, N. 181, Milano;
23. Gyorgy, A., (2012), *Social Contributions in Romania*, Romanian Journal of Fiscal Policy Volume 3, Issue 2, July-December 2012, p. 5;
24. Institutul Tavistok, GHK și IRS, (2003), *Manualul pentru Evaluarea Dezvoltării Socio-Economice*, disponibil la adresa www.fonduri-ue.ro/res/filepicker_users/cd25a597fd62/Documente_Suport/Studii/0_Studii_Instrumente_Structurale/Pag.2_Evaluare/2_Manual_Evaluare_Dezy_Ec_Soc.pdf, accesat la 10/10/2015;
25. Jan Fidrmuc & Martin Hulényi & Olga Zajkowska, (2019), *The Elusive Quest for the Holy Grail of an Impact of EU Funds on Regional Growth*, CESifo Working Paper Series 7989, CESifo Group Munich;
26. Laffan, B. & Shackelton, M., (2000), *The Budget*, In Policy-Making in the European Union, edited by Helen Wallace and William Wallace, 4th ed., p. 211–42. Oxford;
27. Le Gallo, J. & Dall’Erba, S. & Guillain, R., (2011), *The local versus global dilemma of the effects of Structural Funds. Growth and Change*, 42(4), p. 466–490;
28. Lolos, S.E.G., (2009), *The effect of EU structural funds on regional growth: assessing the evidence from Greece, 1990–2005*. Economic Change and Restructuring 42, p. 211–228, disponibil la <https://doi.org/10.1007/s10644-009-9070-z> accesat la 16/3/2020;
29. Manzella, G.P. & Mendez C., (2009), *The turning points of EU Cohesion Policy*, Report;
30. Marks, G., (1992), *Europolitics: Institutions and Policy Making in the ‘New’ European Community*, Washington D.C.: The Brookings Institution, p. 191-224;

31. McMahon, R. & Davies, L., (1994), *Financial Reporting and Analysis Practices in Small Enterprises: Their Association with Growth Rate and Financial Performance*, Journal of Small Business Management , Vol. 32, No. 1;
32. Midelfart-Knarvik, K.H., & Overman, H.G., (2002), *Delocation and European Integration—Is Structural Spending Justified?*, Economic Policy, 17, p. 323-359;
33. Mihăilă, N., (2012), *Social Contributions-Implications in the Economic Activity of the Enterprise*, Romanian Academy, The financial-monetary center of research ‘Victor Slăvescu’;
34. Mironiuc, M., (2002), *Diagnosticul financiar al întreprinderii moderne*, revista „Contabilitatea, expertiză și auditul afacerilor”, nr.4/2002;
35. Nekrep, A. & Strašek, S. & Boršič, D., (2018), *Productivity and Economic Growth in the European Union: Impact of Investment in Research and Development*, Naše gospodarstvo/Our economy, Sciendo, vol. 64(1), p. 18-27;
36. Pavel, R., (2013), *Evaluarea – rol și metode abordate în analiza și programarea utilizării Fondurilor Structurale*, Revista Transilvană de Științe Administrative 1(32)/2013, pp. 83-105;
37. Pereira, A. M., (1997), *Development Policies in the EU: An International Comparison*, Review of Development Economics, Vol. 1 (2), p. 219-235;
38. **Pop A.D.** (2016), *The influence of social contributions on the economic growth*, Analele Universității Oradea, Științe Economice ediția XXIX, Ed. Universității Oradea, p. 397-402;
39. **Pop A.D.** (2016), *The use of structural funds in overcoming the economic crisis*, Revista Tinerilor Economisti ediția XII, Ed. Universitaria, p.15-22;
40. **Pop A.D.** (2020), *EU funding – a positive impact on the GDP?*, Analele Universității Oradea, Științe Economice ediția XXIX, Ed. Universității Oradea, în curs de publicare;
41. Puigcerver-Peñalver, M., (2007), *The Impact of Structural Funds Policy on European Regions Growth. A Theoretical and Empirical Approach*, European Journal of Comparative Economics, Vol. 4 (2), p. 179-208;
42. Puigcerver-Peñalver, M.C., (2007), *The Impact of Structural Funds Policy on European Region’s Growth. A Theoretical and Empirical Approach*, The European Journal of Comparative Economics, 4, p. 179-208.
43. Ramajo, J. & Márquez, M. & Hewings, G. & Salinas, M., (2008), *Spatial Heterogeneity and Interregional Spillovers in the European Union: Do Cohesion Policies Encourage Convergence Across Regions?*, European Economic Review, 52, p. 551-567;
44. *Raport anual România 2014*, Societatea academică din România, București;
45. Rodríguez-Pose, A. & Garcilazo, E., (2015), *Quality of government and the returns of investment: Examining the impact of cohesion expenditure in European regions*, Regional Studies, 49 (8), p. 1274–1290.
46. Rodríguez-Pose, A. and Fratesi, U., (2004) *Between development and social policies: The impact of European Structural Funds in Objective1 regions*. Regional Studies, 38(1):97– 113.
47. Roman, D.L., (2009), *Regards About Evolution Of Social Assistance Expenditure During Financial Crisis*, Theoretical and Applied Economics vol. 12, p. 541;
48. Ručinská, S. & Ručinský, R., (2007), *Factorii competitivității regionale*, Universitatea Tehnică din Košice, Facultatea de Economie a II-a conferință central-europeană în științe regionale – CERS, disponibil la https://www.researchgate.net/publication/228452752_Factors_of_regional_competitiveness accesat la 15/09/2017;
49. Stoian, A., (2011), *A Retrospective Approach on Government Response to Increasing Public Debt: Empirical Evidence for European Countries*, Centro de Investigação em Gestão e Economia Workingpaper no. 15;
50. Stufflebeam, L.D., (2001), *The Metaevaluation Imperative*, American Journal of Evaluation, vol. 22, nr. 2
51. Sutcliffe, J.B., (2000), *The 1999 reform of the structural regulations: multi-level governance or renationalization?*, Journal of European Public Policy, 7 (2), p. 290–309;
52. Ștefănescu, A. & Mocanu M. & Țurlea, E., (2011), *Participatory Governance In The Public Healthcare Systems Of The Scandinavian And Baltic Countries*, The Annals of the University of Oradea, Economic Sciences vol. 2/2011;
53. Teodoru M.C, **Pop A.D.**, (2019), *Study on the classification of the development regions of Romania using the European Regional Competitiveness Index*, Proceedings of the 6th International Conference „Regional Sustainable Development-through Competitiveness, innovation and human capital ”, Editura Risoprint, Cluj-Npoca, p.104-112.
54. Working Paper, European Policies Research Centre, University of Strathclyde, January;

55. Wostner, P. & Šlander, S., (2009), *The effectiveness of EU Cohesion Policy revisited: are EU Funds really additional?*, European Policies Research Centre;
56. Zaman, Gh. & Georgescu, G., (2009) *The impact of global crisis on Romania's economic development*, *Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica*, 11(2);

Raportări ale Uniunii Europene

1. CEC, (1973), Report on Regional Problems of the Enlarged Community, COM (73) 550 def., Brussels;
2. CEC, (1985), Programme of the Commission for 1985, Bulletin of the European Communities, Supplement 4/85;
3. CEC, (1987), *The Commission's Programme for 1987*, Communication from the Commission (COM(87) 100) to the Council, Strasbourg, 18 February;
4. CEC, (1987), *The Commission's Programme for 1987*, Communication from the Commission (COM(87) 100) to the Council, Strasbourg, 18 February;
5. CEC, (1988), Guide to the Reform of the Community Structural Funds, Luxembourg;
6. CEC, (1993), Community Structural Funds 1994–1999: Revised Regulations and Comments, Luxembourg;
7. CEC, (1994), The Future of Community Initiatives under the Structural Funds: Follow-up to the Green Paper, COM (94) 46 final/2, 25 March;
8. CEC, (1996), Structural Funds and Cohesion Fund 1994–1999: Regulations and Commentary, January;
9. CEC, (1997), Agenda 2000: For a Stronger and Wider Union, Document drawn up on the basis of COM (97) 2000 final, 13 July;
10. CEC, (2004), Third Report on Economic and Social Cohesion: A New Partnership for Cohesion Convergence Competitiveness Cooperation, February;
11. CEC, (2010), Commission Staff Working Paper 'Cohesion Policy: Responding to the economic crisis', A Review of the Implementation of Cohesion Policy Measures Adopted in Support of the European Economic Recovery Plan, Brussels, 25.10.2010 SEC 1291 final;
12. CEC, (2010), Fifth Report on Economic and Social Territorial Cohesion, Luxembourg: Publications Office of the European Union;
13. *Comisia Europeană Direcția Generală Politică Regională* (2008), Ghidul pentru analiza cost-beneficiu a proiectelor de investiții;
14. Comisia Europeană, (1992), *Tratatul de la Maastricht*, disponibil la https://europa.eu/europeanunion/sites/europaeu/files/docs/body/treaty_on_european_union_en.pdf accesat la 06/07/2018;
15. Comisia Europeană, (2008), *Eurostat Manual of Supply, Use and Input-Output Tables*, [Online] disponibil la adresa http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KSRA-07-013/EN/KSRA-07-013-EN.PDF;
16. Comisia Europeană, (2009), *Evaluating Socio-Economic Development, Sourcebook 2: Methods & Techniques Macroeconomic Models*, disponibil la adresa http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/evalsed/sourcebooks/method_techniques/m;
17. Comisia Europeană, *Evalsed: The Resource for the Evaluation of Socio-Economic Development*, disponibil la adresa http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/evalsed/index_en.html;
18. *Commission of the European Communities*, (1996), Structural Funds and Cohesion Fund 1994–1999: Regulations and Commentary, January;
19. Council of Ministers (1985), *Presidency Conclusion, European Summit Conference, Brussels, 29–30 March 1985*, Bulletin of the European Communities, 2-1985;
20. Council of Ministers, (1985), *Presidency Conclusion, European Summit Conference, Brussels, 29–30 March 1985*, Bulletin of the European Communities, 2-1985;
21. European Commission, (1986), *Single European Act*, disponibil la <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/files/in-the-past/ep-and-treaties/single-european-act/en-resolution-on-the-single-european-act-19861211.pdf> accesat la 20/06/2017;
22. European Commission (1969), *Proposals on Regional Policy. Information Memo P-55/69, October 1969*, disponibil la <http://aei.pitt.edu/30012/> accesat la 12/05/2017;
23. European Commission, (2006), *Commission Regulation (EC) No 1828/2006*, Official Journal of the European Union;
24. European Council, (1997), Extraordinary European Council Meeting on Employment, Luxembourg, 20 and 21 November 1997, Presidency Conclusions, C/97/300;

25. European Council, (2000), *European Council Meeting, Lisbon, 23 and 24 March 2000*, Presidency Conclusions;
26. European Council, (2000), *European Council Meeting, Lisbon, 23 and 24 March 2000*, Presidency Conclusions;
27. European Economic Community, (1957), *Treaty of Rome*, disponibil la <https://www.google.com/search?q=Treaty+of+Rome&ie=utf-8&oe=utf-8&aq=t&rls=org.mozilla:en-US:official&client=firefox-a> accesat la 12/05/2017 accesat la 15/01/2019;
28. OECD/DAC (1998), *Review of the DAC Principles for Evaluation of Development Assistance*;

Site-uri Internet

1. <https://cohesiondata.ec.europa.eu/>
2. <https://ec.europa.eu/>
3. <http://www.nord-vest.ro;>
4. <http://www.cnp.ro/ro/prognoze> ;
5. www.poa.ro;
6. www.fonduriadministratie.ro;
7. www.inforegio.ro
8. www.ampeste.ro
9. www.pndr.ro
10. <http://mfe.gov.ro/programe/autoritati-de-management/am-poc/>
11. <https://www.fonduri-structurale.ro/stiri/22686/a-fost-publicat-indicele-competitivitatii-regionale-cum-stau-regiunile-romaniei>
12. <http://regio-adrcentru.ro/elemente-de-competitivitate-regionala-2/>
13. https://ec.europa.eu/regional_policy/ro/policy/what/glossary/r/regional-competitiveness-and-employment-objective
14. <http://www.adrcentru.ro/dez-reg/regiunea-centru-elemente-de-competitivitate-regionala/>
15. http://www.adrcentru.ro/Document_Files/ADStudiiRegionale/00001047/7p022_Competitivitate.pdf
16. <http://www.oecd.org/cfe/regional-policy/regionalcompetitiveness.htm>
17. <http://www.oecd.org/economy/Competitiveness-under-New-Perspectives.pdf>
18. <https://www.profit.ro/stiri/economie/romania-la-coada-clasamentului-competitivitatii-regionale-in-ue-5-din-cele-8-regiuni-romanesti-au-un-scor-de- sub-10-16790399-PUNCTE>
19. <https://www.fonduri-structurale.ro/>
20. <https://www.mfinante.gov.ro/>

Anexe

Anexa 1

Null Hypothesis: PIB has a unit root

Exogenous: Constant

Lag Length: 1 (Automatic - based on AIC, maxlag=4)

	t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic	-0.569650	0.8402
Test critical values:		
1% level	-4.200056	
5% level	-3.175352	
10% level	-2.728985	

*MacKinnon (1996) one-sided p-values.

Warning: Probabilities and critical values calculated for 20 observations
and may not be accurate for a sample size of 11

Augmented Dickey-Fuller Test Equation

Dependent Variable: D(PIB)

Method: Least Squares

Sample (adjusted): 2009 2019

Included observations: 11 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
PIB(-1)	-0.193741	0.340105	-0.569650	0.5846
D(PIB(-1))	-0.305851	1.031133	-0.296617	0.7743
C	33418.69	45856.62	0.728765	0.4869
R-squared	0.152367	Mean dependent var		1892.914
Adjusted R-squared	-0.059541	S.D. dependent var		18453.70
S.E. of regression	18995.13	Akaike info criterion		22.76875
Sum squared resid	2.89E+09	Schwarz criterion		22.87727
Log likelihood	-122.2281	Hannan-Quinn criter.		22.70035
F-statistic	0.719025	Durbin-Watson stat		1.484887
Prob(F-statistic)	0.516215			

Null Hypothesis: PIB has a unit root

Exogenous: None

Lag Length: 1 (Automatic - based on AIC, maxlag=4)

	t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic	0.879020	0.8845
Test critical values:		
1% level	-2.792154	
5% level	-1.977738	
10% level	-1.602074	

*MacKinnon (1996) one-sided p-values.

Warning: Probabilities and critical values calculated for 20 observations
and may not be accurate for a sample size of 11

Augmented Dickey-Fuller Test Equation

Dependent Variable: D(PIB)

Method: Least Squares
Sample (adjusted): 2009 2019
Included observations: 11 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
PIB(-1)	0.050375	0.057309	0.879020	0.4022
D(PIB(-1))	-0.788893	0.769023	-1.025839	0.3317
R-squared	0.096095	Mean dependent var		1892.914
Adjusted R-squared	-0.004339	S.D. dependent var		18453.70
S.E. of regression	18493.69	Akaike info criterion		22.65121
Sum squared resid	3.08E+09	Schwarz criterion		22.72356
Log likelihood	-122.5817	Hannan-Quinn criter.		22.60561
Durbin-Watson stat	1.574324			

Null Hypothesis: PERIOADA_1 has a unit root
Exogenous: Constant
Lag Length: 4 (Automatic - based on AIC, maxlag=4)

	t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic	-3.179876	0.0603
Test critical values:		
1% level	-4.582648	
5% level	-3.320969	
10% level	-2.801384	

*MacKinnon (1996) one-sided p-values.
Warning: Probabilities and critical values calculated for 20 observations
and may not be accurate for a sample size of 8

Augmented Dickey-Fuller Test Equation
Dependent Variable: D(PERIOADA_1)
Method: Least Squares
Sample (adjusted): 2012 2019
Included observations: 8 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
PERIOADA_1(-1)	-2.010450	0.632242	-3.179876	0.0863
D(PERIOADA_1(-1))	1.153728	0.412957	2.793820	0.1078
D(PERIOADA_1(-2))	1.476374	0.449936	3.281296	0.0817
D(PERIOADA_1(-3))	1.177522	0.754534	1.560594	0.2590
D(PERIOADA_1(-4))	-0.686589	0.548969	-1.250689	0.3375
C	7531.426	2225.532	3.384101	0.0773
R-squared	0.923192	Mean dependent var		-327.6987
Adjusted R-squared	0.731173	S.D. dependent var		1932.537
S.E. of regression	1001.993	Akaike info criterion		16.77107
Sum squared resid	2007979.	Schwarz criterion		16.83066
Log likelihood	-61.08430	Hannan-Quinn criter.		16.36922
F-statistic	4.807803	Durbin-Watson stat		2.980066
Prob(F-statistic)	0.181101			

Null Hypothesis: PERIOADA_1 has a unit root

Exogenous: None
 Lag Length: 0 (Automatic - based on AIC, maxlag=4)

	t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic	-0.788649	0.3533
Test critical values:		
1% level	-2.771926	
5% level	-1.974028	
10% level	-1.602922	

*MacKinnon (1996) one-sided p-values.
 Warning: Probabilities and critical values calculated for 20 observations
 and may not be accurate for a sample size of 12

Augmented Dickey-Fuller Test Equation
 Dependent Variable: D(PERIODA_1)
 Method: Least Squares
 Sample (adjusted): 2008 2019
 Included observations: 12 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
PERIODA_1(-1)	-0.098266	0.124601	-0.788649	0.4470
R-squared	0.046427	Mean dependent var		-133.3092
Adjusted R-squared	0.046427	S.D. dependent var		1608.826
S.E. of regression	1571.035	Akaike info criterion		17.63651
Sum squared resid	27149676	Schwarz criterion		17.67692
Log likelihood	-104.8191	Hannan-Quinn criter.		17.62155
Durbin-Watson stat	1.391497			

Null Hypothesis: PERIODA_2 has a unit root
 Exogenous: Constant
 Lag Length: 2 (Automatic - based on AIC, maxlag=2)

	t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic	3.250928	0.9999
Test critical values:		
1% level	-4.297073	
5% level	-3.212696	
10% level	-2.747676	

*MacKinnon (1996) one-sided p-values.
 Warning: Probabilities and critical values calculated for 20 observations
 and may not be accurate for a sample size of 10

Augmented Dickey-Fuller Test Equation
 Dependent Variable: D(PERIODA_2)
 Method: Least Squares
 Sample (adjusted): 2010 2019
 Included observations: 10 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
PERIODA_2(-1)	3.148829	0.968594	3.250928	0.0174
D(PERIODA_2(-1))	-0.557273	0.440523	-1.265025	0.2528
D(PERIODA_2(-2))	-7.481550	2.140433	-3.495344	0.0129
C	136.8089	200.0611	0.683835	0.5196

R-squared	0.795022	Mean dependent var	405.9220
Adjusted R-squared	0.692533	S.D. dependent var	875.2158
S.E. of regression	485.3045	Akaike info criterion	15.49660
Sum squared resid	1413123.	Schwarz criterion	15.61764
Log likelihood	-73.48302	Hannan-Quinn criter.	15.36383
F-statistic	7.757149	Durbin-Watson stat	3.284560
Prob(F-statistic)	0.017326		

Null Hypothesis: PERIODA_2 has a unit root
Exogenous: None
Lag Length: 2 (Automatic - based on AIC, maxlag=2)

	t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic	3.874730	0.9992
Test critical values:		
1% level	-2.816740	
5% level	-1.982344	
10% level	-1.601144	

*MacKinnon (1996) one-sided p-values.
Warning: Probabilities and critical values calculated for 20 observations
and may not be accurate for a sample size of 10

Augmented Dickey-Fuller Test Equation
Dependent Variable: D(PERIODA_2)
Method: Least Squares
Sample (adjusted): 2010 2019
Included observations: 10 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
PERIODA_2(-1)	3.380217	0.872375	3.874730	0.0061
D(PERIODA_2(-1))	-0.614024	0.415858	-1.476521	0.1833
D(PERIODA_2(-2))	-7.940714	1.953576	-4.064707	0.0048

R-squared	0.779046	Mean dependent var	405.9220
Adjusted R-squared	0.715917	S.D. dependent var	875.2158
S.E. of regression	466.4852	Akaike info criterion	15.37165
Sum squared resid	1523259.	Schwarz criterion	15.46243
Log likelihood	-73.85827	Hannan-Quinn criter.	15.27207
Durbin-Watson stat	3.255789		

Dependent Variable: PIB
Method: Least Squares
Sample: 2007 2019
Included observations: 13

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	158482.4	12187.70	13.00348	0.0000
PERIODA_1	-3.583602	3.485204	-1.028233	0.3259

R-squared	0.087687	Mean dependent var	148268.4
Adjusted R-squared	0.004749	S.D. dependent var	25521.06
S.E. of regression	25460.38	Akaike info criterion	23.26827
Sum squared resid	7.13E+09	Schwarz criterion	23.35519

Log likelihood	-149.2438	Hannan-Quinn criter.	23.25041
F-statistic	1.057264	Durbin-Watson stat	0.533820
Prob(F-statistic)	0.325920		

Dependent Variable: PIB
Method: Least Squares
Sample: 2007 2019
Included observations: 13

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	133272.0	4460.031	29.88141	0.0000
PERIOADA_2	11.38950	1.948426	5.845489	0.0001
R-squared	0.756474	Mean dependent var		148268.4
Adjusted R-squared	0.734335	S.D. dependent var		25521.06
S.E. of regression	13154.23	Akaike info criterion		21.94751
Sum squared resid	1.90E+09	Schwarz criterion		22.03443
Log likelihood	-140.6588	Hannan-Quinn criter.		21.92965
F-statistic	34.16974	Durbin-Watson stat		1.712643
Prob(F-statistic)	0.000112			

Pairwise Granger Causality Tests
Sample: 2007 2019
Lags: 2

Null Hypothesis:	Obs	F-Statistic	Prob.
D(PIB) does not Granger Cause D(PERIOADA_1)	10	0.19877	0.8259
D(PERIOADA_1) does not Granger Cause D(PIB)		10.4024	0.0165

Pairwise Granger Causality Tests
Sample: 2007 2019
Lags: 2

Null Hypothesis:	Obs	F-Statistic	Prob.
D(PIB) does not Granger Cause D(PERIOADA_2)	10	1.05656	0.4143
D(PERIOADA_2) does not Granger Cause D(PIB)		14.5364	0.0082

Anexa 2

1. Vă rog să completați forma juridică în care sunt organizate activitățile de consultanță:

- S.A.
- S.R.L.
- S.N.C.
- P.F.A.
- I.I.
- Altele _____

2. Vă rog să completați regiunea de dezvoltare vizată pentru serviciile oferite:

- Centru
- Nord-Vest
- Nord-Est
- Vest
- Sud-Vest
- Sud
- Sud-Est
- București-Ilfov

3. Menționați perioada programelor de finanțare europeană în care ați început activitatea? 2007-2013

- 2014-2020

4. În ce măsură considerați că potențialii beneficiari ai fondurilor europene apelează la servicii de consultanță prin încheierea unui contract?

- până în 25%
- până în 50%
- până în 75%
- până în 100%

5. Din experiența dumneavoastră, care este ponderea întreprinzătorilor care au o inițiativă fezabilă pentru finanțarea din fonduri europene?

- până în 25%
- până în 50%
- până în 75%
- până în 100%

6. Selectați motivul cu ponderea cea mai mare din cauza căruia ideile de investiție ale unor întreprinzători nu sunt fezabile?

- scopul fondurilor europene nu este înțeles
- informații insuficiente despre implicațiile procesului de accesare
- surse de finanțare insuficiente
- imposibilitatea de a îndeplini cerințele programului de finanțare
- neeligibilitate
- altul:

7. Selectați în ce măsură întreprinzătorii care apelează la servicii de consultanță accesează produse bancare destinate proiectelor cu fonduri europene:

- până în 25%
- până în 50%
- până în 75%
- până în 100%

8. În care dintre situațiile de mai jos accesează întreprinzătorii, în cea mai mare proporție, suportul financiar din partea instituțiilor bancare?

- derularea proiectului prin intermediul băncii

- suport în garantarea recuperării pre-finanțării plătite de autorități
- suport financiar pe termen scurt pentru startarea proiectului
- suport financiar pe termen scurt datorat întârzierii plăților de pre-finanțare / rambursare

9. Cum percepeți diferența dintre cele două perioade cu programe cu fonduri europene (2007-2013, 2014-2020) din perspectiva accesării serviciilor pe care le oferiți?

- scădere
- creștere
- stagnare

10. În ce măsură considerați că s-a produs modificarea din punct de vedere a accesării serviciilor pe care le oferiți?

- până în 25%
- până în 50%
- până în 75%
- până în 100%

11. Selectați măsura accesării programele operaționale din perioada 2007-2013 din perspectiva serviciilor de consultanță pe care le oferiți:

	foarte mică	mică	nici mică, nici mare	mare	foarte mare
Programul Operațional Sectorial Creșterea Competitivității Economice (POSCCE)	☐	☐	☐	☐	☐
Programul Operațional Sectorial Transport (POST)	☐	☐	☐	☐	☐
Programul Operațional Sectorial Transport (POST)	☐	☐	☐	☐	☐
Programul Operațional Sectorial Mediu (POSM)	☐	☐	☐	☐	☐
Programul Operațional Regional (POR)	☐	☐	☐	☐	☐
Programul Operațional Dezvoltarea Capacității Administrative (PODCA)	☐	☐	☐	☐	☐
Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane (POSDRU)	☐	☐	☐	☐	☐

12. Selectați măsura accesării programele operaționale din perioada 2014-2020 din perspectiva serviciilor de consultanță pe care le oferiți:

	foarte mică	mică	nici mică, nici mare	mare	foarte mare
Programul Operațional Capital Uman (POCU)	☐	☐	☐	☐	☐
Programul Operațional Competitivitate (POC)	☐	☐	☐	☐	☐
Programul Operațional Ajutorarea Persoanelor Defavorizate (POAD)	☐	☐	☐	☐	☐
Programul Operațional Infrastructură Mare (POIM)	☐	☐	☐	☐	☐
Programul Operațional Capacității Administrative (POCA)	☐	☐	☐	☐	☐
Programul Operațional Dezvoltare Regional (POR)	☐	☐	☐	☐	☐
Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT)	☐	☐	☐	☐	☐

13. În ce măsură considerați că întreprinzătorii care apelează la suportul oferit de către serviciile de consultanță reziliază contractul de finanțare?

- până în 25%
- până în 50%
- până în 75%
- până în 100%

14. Menționați care este, din punctul dumneavoastră de vedere, motivul cel mai des întâlnit care determină rezilierea contractului de finanțare?

- modificarea substanțială a proiectului
- nerespectarea criteriilor de eligibilitate completate pe cererea de finanțare
- întârzierea plăților de pre-finanțare/rambursare
-

altul: _____

15. Din perspectiva relaționării cu întreprinzătorii care accesează fonduri europene, în ce măsură considerați că au cunoștințele necesare despre programele de finanțare și procedurile conexe?

- foarte mică
 mică
 nici mică, nici mare
 mare
 foarte mare

16. Cărui factor considerați că i se datorează situația menționată la întrebarea precedentă?

- nivelului de accesibilitate a informațiilor
 nivelul de cunoștințe și pregătire a autorităților competente în domeniu
 nivelul de cunoștințe și pregătire a firmelor de consultanță în domeniu
 nivelul de implicare a autorităților competente în domeniu în acțiuni de informare a cetățenilor
 altele: _____

17. În opinia dumneavoastră, bazată pe experiența profesională, în ce măsură considerați că factori de mai jos au impactat nivelul redus de absorbție?

	foarte mică	mică	nici mică, nici mare	mare	foarte mare
comunicarea și informarea către cetățeni	☐	☐	☐	☐	☐
cadrul legislativ național	☐	☐	☐	☐	☐
colaborarea dintre autoritățile UE și cele naționale	☐	☐	☐	☐	☐
nivelul de competență autorităților naționale	☐	☐	☐	☐	☐
interesele autorităților naționale	☐	☐	☐	☐	☐
birocrația	☐	☐	☐	☐	☐
corupția	☐	☐	☐	☐	☐
criza financiară	☐	☐	☐	☐	☐
nivelul de competență managerială a întreprinzătorilor	☐	☐	☐	☐	☐
disponibilitatea resurselor financiare	☐	☐	☐	☐	☐
nivelul de competență a firmelor de consultanță	☐	☐	☐	☐	☐

18. Clasificați indicatorii macroeconomici de mai jos în funcție de impactul pe care infuzia de investiții prin fonduri europene considerați că o are asupra lor:

	foarte mic	mic	nici mic, nici mare	mare	foarte mare
produsul intern brut	☐	☐	☐	☐	☐
numărul locurilor de muncă	☐	☐	☐	☐	☐
rata șomajului	☐	☐	☐	☐	☐
consumul public/privat	☐	☐	☐	☐	☐
exporturi de bunuri și servicii	☐	☐	☐	☐	☐
importuri de bunuri și servicii	☐	☐	☐	☐	☐

Vă mulțumesc pentru participare!

ANOVA

În ce măsură considerați că colaborarea dintre autoritățile UE și cele naționale a impactat nivelul redus de absorbție?

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	13.042	7	1.863	1.513	.202
Within Groups	35.715	29	1.232		
Total	48.757	36			

ANOVA

În ce măsură considerați că birocrăția a impactat nivelul redus de absorbție?

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	5.667	7	.810	2.181	.066
Within Groups	10.766	29	.371		
Total	16.432	36			

ANOVA

În ce măsură considerați că nivelul de competență autorităților naționale a impactat nivelul redus de absorbție?

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	10.911	7	1.559	2.604	.033
Within Groups	17.359	29	.599		
Total	28.270	36			

ANOVA

În ce măsură considerați că disponibilitatea resurselor financiare a impactat nivelul redus de absorbție?

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	6.695	7	.956	.763	.622
Within Groups	36.332	29	1.253		
Total	43.027	36			

ANOVA

Care este ponderea întreprinzătorilor care au o inițiativă fezabilă pentru finanțarea din fonduri europene?

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	5.577	7	.797	1.860	.113
Within Groups	12.423	29	.428		
Total	18.000	36			

ANOVA

În ce măsură considerați că nivelul de competență managerială a întreprinzătorilor a impactat nivelul redus de absorbție?

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	5.603	7	.800	.753	.630
Within Groups	30.830	29	1.063		
Total	36.432	36			